

„Remélem, senkit sem botránkoztatok meg, ha leírom: a püspöki keresztben még ma, tíz év után is ott látom a T betűt. Igen, ma is tanuló vezető vagyok, biblikusabban fogalmazva: tanítvány, és nem is szeretnék több lenni...” „Veni sancte” a 11. tanév küszöbén ► 3. oldal	„»Apró« visszasság, hogy Spanyolországban a törvény ma már fogantatásuk pillanatától védi a nagymajmokat az abortusztól és a magzati kísérletezéstől – szemben az emberi embriókkal...” A személy fogalmának újradefiniálása ► 8. oldal	„Időnként külön istentiszteleteket tartanak a prostituáltaknak. Ez a <i>Segensfeier</i> , vagyis áldásünnep. Áhítat a szexiparban dolgozó nők számára elnevezéssel hirdetik.” Bázeli „bordélytúra” ► 10. oldal	Biblikus konferencia ► 5. oldal Zengeni az Úrnak ► 7. oldal Az acél, amely Istent dicsőíti ► 9. oldal A lelki nevelés szükségességéről ► 11. oldal Stafétaátadás a GYIO élén ► 12. oldal Bizony, feltámadunk ► 15. oldal

ADOMÁNYVONAL

1353

MINDEN HÍVÁS SEGÍT!

ÖKUMENIKUS
SEGÉLYSZERVEZET

Akkor a legnehezebb,
ha üres az iskolatáska.

Töltsük meg együtt
1000 gyermek számára!

Isten országának örömhíre

Megkezdte szolgálatát Bócsa és Tázlár frissen ordinált új lelkésze

► Húsvét vasárnapjának délutánján nagyot álmodott a bócsai gyülekezeti házban a kicsiny gyülekezet a kerület püspökével: ha a helyben élő, a népszámlálási adatok szerint bő száz evangélikus vállalja az ezzel járó terheket, újra lehet helyben lakó lelkésze a két falunak. Az elhatározást tervezgetés, majd tettek követték. Ezekről az eseményekről több alkalommal is tudósítottunk, így most örömmel adunk hírt arról, hogy nemcsak az elhatározás valósult meg, hanem megújult a parókia, és lelkész is akadt a feladatra: augusztus 18-án – az ötvenes évek óta először – újra saját lelkésszel önállósult a Bócsa–Tázlári Evangélikus Egyházközség.

Szinte tavaszi hangulat köszöntötte az evangélikusokat a napsütésben úszó tázlári protestáns templomban. Tavasz augusztus derekán? Sok szempontból valóban tavasz volt az augusztus 18-i vasárnap, hiszen új kezdet, megújulás, magvetés az, amibe Tázlár és Bócsa evangélikusai a frissen ordinált *László Lajos Gergely* lelkésszel karöltve belevágnak. A tázlári alkalmon együtt szolgált a kerület püspöke, *Gáncs Péter* mellett a szolgálatot eddig ellátó kiskunhalasi lelkész, *Honti Irén* és a bemutatkozó László Lajos Gergely.

Az új lelkész a két falu számára elhangzó igehirdetésében Lk 16,13 alapján hangsúlyozta: az evangélium örömhírt jelent, így evangélikusként különösen is feladatunk, hogy látszon rajtunk Isten országának örömhíre. Hirdetnünk kell az örömhírt! Ahogy a mindennapokban terjesztjük a bevált

recepteket, úgy terjesszük az evangéliumot! Isten országa felforgat, folytat-ta László Lajos Gergely, kiemelve, hogy fel kell frissíteni, fel kell szántani a földet is, mielőtt a magot belevetik. Így kell jó értelemben felforgatniuk Tázlárt és Bócsát az evangélikusoknak, hiszen a népszámlálási adatok azt mutatják, hogy vannak még el nem ért evangélikusok a két faluban.

Végül az igehirdető a gyülekezetéhez fordulva megjegyezte: Isten országának örömhírét hirdetni, megta-pasztalni az evangélium felforgató erejét igenis erőfeszítést igényel. Erőfeszítést az újonnan beiktatott lelkésztől, de ugyanígy a gyülekezettől is. Mindannyiunknak küldetése van – zárta bemutatkozó szolgálatát Tázlár és Bócsa lelkésze.

► Folytatás a 2. oldalon

TEMPLOMSZENTELÉSI EMLÉKÜNNEP ÉS EMLÉKMŰAVATÁS

Ismét városi gyülekezetté vált Lébény

► *I. Ferenc*, Ausztria császára, Magyarország apostoli királya 1832. július 26-án rendeletben határozott arról, hogy „...Lébény község mostantól és az elkövetkezendő jövőben mindenkor a mezővárosi elnevezésnek örvendjen...” Örvendett is ennek a település 1895-ig, ám akkor egy közigazgatási reform következtében Lébényt nagyközséggé minősítették vissza. Ez az állapot egészen mostanáig fennállt – de csak mostanáig. *Kovács Gábornak*, Lébény nagyközség polgármesterének címzett levelében *Navracsics Tibor* közigazgatási és

igazságügyi miniszter ugyanis ezt írta: „Örömmel tájékoztatom, hogy Köztársasági Elnök Úr határozatában 2013. július 15. napjával Lébény nagyközségnek városi címet adományozott.” Ezzel a lébényi evangélikus gyülekezet történelme során másodszor vált városi gyülekezetté. A helyi evangélikusság és Lébény közössége augusztus 20-án ünnepi istentisztelettel is megünnepelte újra „városivá” válását.

► Folytatás a 4. oldalon

PÁLINGER BÉLA FELVÉTELE

Jézus iskolájában

■ LUPTÁK GYÖRGY

Új tanév küszöbén állunk. Ha jól számolom, ez az ezertizenhatedik tanév hazánkban.

Pannonhalmán a *Géza* fejedelem áldásával megtelepülő olasz bencések szerzetesi iskolája volt feltehetőleg az első iskola Magyarországon, éspedig már az Úrnak 996. évében. És e bő ezer esztendőnek jelentősen nagyobb hányadában kiterjedt keresztény oktatás folyt e hazában.

A hosszú-hosszú fejlődés tragikus végét jelentette az iskolák erőszakos államosítása 1948-ban. Kiskőrösön kétszázhuszonnyolc év után került lakat az egykori evangélikus „csöngös” iskola ajtajára, és hamarosan az épületet is eltüntették.

Evangélikus egyházunknak most viszont 42 oktatási intézményében szólal meg újra a nyári szünet végét jelző csengőszó. Magyarországon egyébként – s jó, ha ezt a számot is megjegyezzük – az 5439 iskolából összesen csak 430 működik egyházi fenntartásban, s ez csupán az iskolák 7,9%-a (2012. május 31-i adat)! Nem hivatkozva ezeréves történelmi jogokra, ennyit az egyházak „erőszakos nyomulásáról”...

Jézus iskolája volt ez is. Mert a Mester az életre tanít minket. Persze kissé másként. „*Vegyétek magatokra az én igát, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagytok, és alázatos szívű...*” – mondja (Mt 11,29). Jézus iskolájában egy életen át alakulunk és formálódunk, s nemcsak mint egyének, hanem mint nép és nemzet is. És mint iskolafenntartó egyház is.

Jézus szelídségre és alázatra tanít. Világunkban ezek nem éppen népszerű erények. Pedig hosszú távon eredményesebb és hasznosabb tulajdonságok, mint a rámenőség vagy az uralomvágy. Ne feledjük, a földet a szelídek öröklik! A keresztyén ember, az egyház nem a pillanatért él, tervez és dolgozik, a mérték maga az örökkévalóság.

Ezért Isten ajándéka minden ránk bízott intézmény, ajándék a ránk bízott diákok serege, a pedagógusok, az iskolai alkalmazottak. Nem kiérdemelt vagy megszolgált „juss”, amely ősi jogon jár nekünk, hanem elsősorban lehetőség. És hatalmas felelősség! Minden egyes emberért, minden egyes kimondott szóért.

Felelősség minden döntésért és minden kifizetett vagy netán visszatartott forintért is. Mint iskolafenntartót is megkérdez majd bennünket egy napon az ítélő Úr: Mit tettünk a ránk bízottakért? Hogyan gazdálkodtunk emberi lelkekkel, intézményi javakkal? Oktattunk, vagy neveltünk is? Hitet adni nem áll módunkban, mert Istennek gyermekei vannak, unokái nincsenek, de elmondtuk-e hitelesen, meggyőzően, mit jelent nekünk a feltámadott Krisztus, a bűnöktől való szabadulás vagy a megújult élet?

Jézus iskolájában még a számtan is más. Mikor e sorokat írom, még mindig kérdéses a finanszírozás mértéke. A tanévkezdés előtti utolsó pillanatokban sem tudni, lesz-e óradíj a hittanórák után, s ha igen, mennyi. És azt sem, hogy miként alakul majd iskoláink anyagi támogatása. Sok lelkészársam feje fáj amiatt, hogy egy városban hogyan szervezze meg az adott település – mondjuk – huszonhat különböző iskolájában tanuló huszonhat evangélikus gyermeknek az iskolai hittanórákat.

„Mint iskolafenntartót is megkérdez majd bennünket egy napon az ítélő Úr: Mit tettünk a ránk bízottakért? Hogyan gazdálkodtunk emberi lelkekkel, intézményi javakkal? Oktattunk, vagy neveltünk is?”

A minket „túlserető” állam elfelejtette megkérdezni, akarjuk-e a változtatást. S hozott egy, a nagyoknak kedvező, de a kicsiknek, a szóránványhelyzetben lévőknek – sok száz településen – kifejezetten hátrányos törvényt.

Míg mi a problémán törjük a fejünket, addig Jézus számolni tanít: öt kenyér és két hal hogyan lesz elegendő ebéd ötezer embernek. 5 + 2 = 5000?

Valami hiányzik a látszólag egyszerű képletből. Ha csak a tanítványok feladata maradt volna jóllakatni ennyi népet ilyen kevés élelemből, a sok korgó gyomor hangja bizony elnyomta volna Jézus szavát. De Jézus átírta a matematikát, éspedig így: 5 + 2 + Jézus = 5000 adag ebéd (no meg a tizenkét teli kosár maradék!).

Jézus iskolájában szabad nekünk is így számolni. Letenni az asztalra a keveset, amink van. És nem kihagyni Jézust a számítgatásainkból, a költségvetéseinkből. Aki ajándékot adott, meg fogja adni mindazt, amire szükségünk van a folytatáshoz.

Jézus most is újra imádkozni tanít. Mert talán túl pragmatikusak lettünk, és közben lényeges dolgokról feledtünk meg.

Jézus iskolájában átalakul a látásunk is! Itt naponta átélhetjük: neki fontosak vagyunk. Aki a madárvilág tán legközönségesebb madarát, a verebet is számon tartja, hogyne törődne velünk, legdrágább teremtményeivel. Jézus iskolájában felszabadulunk arra, hogy így lássuk önmagunkat. És így lássuk egyházunkat, iskoláinkat, a sok-sok ránk bízottat.

Mert ha csak a feladatot látjuk, féltő, hogy összeroskadunk a súly alatt. De amíg iskoláink Jézus iskolái lesznek és maradnak, addig nem kell félünk a holnaptól.

Úgy legyen!

A szerző evangélikus lelkész, Bács-Kiskun Egyházmegye esperese

Isten országának örömhíre

► Folytatás az 1. oldalról

Az igehirdetést követően Gáncs Péter elnök-püspök beiktatta szolgálá-tába László Lajos Gergely beosztott lelkészt (*képünkön*). A két évre szó-ló beosztott lelkészi megbízatás alatt Soltvadkertről *Homoki Pál* segíti az új lelkész munkáját.

Az iktatás után a püspök megál-dotta a megszépült lelkészlakást, majd a köszöntők következtek. A Déli Evangélikus Egyházkerület nevében *Radosné Lengyel Anna* kerületi fel-ügyelő köszöntötte a szolgálatba ál-ló lelkészt és gyülekezetét. Őt Homo-ki Pál és *Szőke-Tóth Mihály*, Bócsa község polgármestere, valamint a lelkészlakás felújítását is végző *Vida György* bócsai felügyelő követte a kö-szöntők sorában.

■ *Kép és szöveg: KISS TAMÁS*

A frissen újjáalakult gyülekezet éle-téről az alábbi honlapon tájékozód-hatnak olvasóink:
bocsaievangelikusok.blogspot.hu

SEMPER REFORMANDA

„Másodszor meditálnod kell, nem-csak szíved mélyén, hanem minden erőddel: folyton hányni-vetni magad-ban mind a szóbeli igehirdetést, mind a könyvben leírt ígét, olvasni új-ra meg újra szorgos figyelemmel és töprengéssel, hogy mit mond benne a Szentlélek. Óvlak attól, hogy önelé-gültségedben azt gondold, hogy elég volt egyszer vagy kétszer olvasni, hallgatni, mondani, máris alaposan megértetted az egészet. Így ugyanis soha nem válik senkiből jó teológus. Olyan lesz, mint a meggondolatlan gyümölcs: lehullik, mielőtt akár fé-lig megérne. Vedd ezért szemügyre a fenti zsolnárt (Zsolt 119), mint hir-deti Dávid szakadatlan: éjjel-nappal szeretne beszélni, töprengeni, szóno-kolni, dalolni, hallgatni és olvasni – nem másról, mint csakis Isten igéjé-ről és parancsolatairól. Isten ugyan-is nem adja neked Szentlelkét szavak-ba öntött igéje nélkül: ehhez tartsd magad. Nemhiába parancsolta, hogy szavakba foglalva leírják, hirdessék, olvassák, hallgassák, énekeljék, el-mondják stb.”

► *Luther Márton: Német előszó (Csepregi Zoltán fordítása)*

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 14. VASÁRNAP – MT 12,22–30

Ördögi ördögüzés?

Hogy Jézus mondanivalóját megért-hessük, tényként kell elfogadnunk, hogy Jézus korában a vallásos zsi-dók sok betegség rejtett okának a gonosz szellemektől való megszá-lottságot tartották. Mindenekelőtt a ma krónikusnak mondott beteg-ségekről és a születéstől fogva fenn-álló testi vagy értelmi fogyatékos-ságról gondolkodtak így. Úgy vélték, hogy az ilyen betegeken egyedül Is-tennek van hatalma segíteni. Emel-lett elismerték az ember által vég-zett ördögüzés lehetőségét is, de ezt ahhoz a feltételhez kötötték, hogy az ördögűzőt Isten hatalmának kell támogatnia. Ezért azt vizsgálták, hogy az ördögűző bírhatja-e Isten bizalmát. Erre pedig az élete és nem utolsó sorban a mózesi tör-vényhez való viszonya alapján pró-báltak következtetni.

A farizeusok és az írástudók úgy ítélték, hogy Jézus e két próba egyi-két sem állja ki. Nemcsak az étkezés előtti rituális kézmosást mulasztja el, hanem nyilvánvaló bűnösökkel és po-gányokkal ül egy asztalhoz. De téte-lesen is szembebeszél a törvénnel: „*Megmondatott a régieknek..., én pedig ezt mondom nektek...*” Azonkí-vül a szombati munkatilalmat is provokatív módon újra meg újra megszegi. Így arra a következtetésre jutottak, hogy Jézus nem élvezheti Is-ten hatalmának a támogatását.

De akkor hogyan gyógyít? Csak egy lehetőség maradt: az ördögfeje-delem, Belzebub hatalmával. Jézus erre mondja, hogy képtelenség. Ha az ördög önmaga és a saját érdekei ellen fordul, akkor meghasonlott magával, és vége van neki is, meg a birodalmának is. A zsidók abban pe-

dig megegyeztek, hogy az ördög birodalmának csak az Isten országá-nak eljövele fog véget vetni. Ezért – feltételezve, de meg nem enged-ve – még ha igazuk volna is Jézus el-lenfeleinek, a gyógyítási csodát min-denképpen úgy kellene értékelniük, hogy az az Isten országa eljövetelé-nek jele.

Jézus azonban nem akar kétséget hagyni, hogy kinek a hatalmával űzi ki az ördögöket, ezért rögtön utána elmondja a házat védelmező erős em-ber példázatát. Az erős ember – ez esetben az ördög – védi a birtokát. Önként nem enged ki semmit a ke-zéből, amit egyszer már megkaparin-tott. De ha egy nála erősebb hatalom legyőzi és kényszeríti, akkor elenge-di zsákmányát.

Ebből mindenkinek értenie kellett: Jézusnak hatalma van a sátán fölött. A sátán fölött pedig csak Istennek van hatalma: a jel tehát, amelyet Jézus a gyógyítással adott, azt jelenti, hogy ő Isten, és ahol ő megjelenik, ott az Isten országa jelenik meg.

Jézus világos beszédének ellent-mondva mégis minden időben vol-tak és ma is vannak olyan kereszte-nyek, akik minden csodálatos gyó-gyulást eleve az ördög szemfény-vesztő hadműveletének tekintenek. Pedig *Luther* a történet *Lukács evan-géliumában* olvasható változatáról prédikálva ezt mondja:

„Számunkra először is nagy vigasz-talással szolgál, hogy Urunk kiűzi az ördögöt, hiszen ezzel értésünkre ad-já, hogy az ördög és annak birodal-ma mindenestől az ő uralma alatt áll. De megtudjuk belőle azt is, hogy amikor Urunk testben élt közöt-tünk, csupán elkezdte az ördögüzés

művét, amely a keresztyények közös-ségében azóta is folytatódik, egészen a végső ítélet napjáig. Mert a Krisz-tus hagyatékát képező kegyelmi esz-közök – a keresztség, az oltári szent-ség, az ige, a feloldozás és minden egyéb, ami az igehirdetéshez kapcsolódik – azzal a céllal rendeltettek, hogy segítségükkel az ördög birodal-mát pusztítsuk, a lelkeket kezéből ki-ragadjuk, és őt magát az emberekből kiűzzük.

Hiszen meg van írva: Miként az eső és a hó lehullik az égből a szom-jázó földre, és nem tér vissza anélkül, hogy gyümölcsöt ne fakasztana, ha-nem termővé és gyümölcsözővé te-szi a földet, úgy az én beszédem is gyümölcsöt hoz sokak szívében (lásd Ézs 55,10–11).

A Szentlélek ugyanis mindig nyo-mon követi az ígét. Általa világossá-got gyújt a szívben, lángra lobbant-já, megtisztítja, és ezzel felszabadít-já az ördög zsarnoksága alól. A világ persze semmit sem lát ebből, mivel ami történik, nem kézzelfogható. Így volt ez már akkor is, amikor Krisztus személyesen vitte véghez az ördögűzést. De ezen nem kell meg-ütköznünk, hiszen a világ nem mál-tó rá, hogy az isteni erőnek akár csak egy szikráját meglássa. Ezért a világ maradjon csak vak! Gyalázza, gúnyol-já és káromolja Krisztust ezután is, mint ahogy azt a ma felolvasott tör-ténetben is teszi. Mi azonban, akik hallgatjuk és elfogadjuk az ígét, lás-suk meg és értsük meg: Isten nekünk hatalmat adott arra, hogy itt a földön szüntelenül ördögöket űzzünk ki, sőt parancsunk is van rá, hogy ezt te-gyűik. Nagy vigasztalás ez a mi szí-vünknek! (...)

A VASÁRNAP IGÉJE

Az ördögüzés munkájának tehát mindig fenn kell maradnia a keresz-tények közösségében. Az igazi egy-ház ezért mindig hadban áll az ősi kí-gyóval, és teljes erejével küzd és harcol az ördög birodalma ellen, miként Krisztus is tette. De még túl is szárnyalja őt, miként János szerint Krisztus maga mondja: »*Bizony, bi-zony, mondom nektek: aki hisz énben-nem, azokat a cselekedeteket, amelye-ket én teszek, szintén megteszi, sőt ezeknél nagyobbakat is tesz. Mert én az Atyához megyek...*» (Jn 14,12) (...)

Mindemellett Krisztus csodatette arra is int minket, hogy Isten igéjét és a szentségeket ne kicsinyeljük le, és gúnyolódva se beszéljünk róluk, mint ahogy az a világ bölcseinek köreiben szokás. Mert valóban igaz, hogy ami a szentségekből szemmel látható, az csupán egyszerű, kül-sődleges cselekmény. Hasonlóképpen külsődleges az ige is, amelyet fülünk-kel hallunk és a Szentírásból felolva-sunk. Maguk a keresztyények is látha-tó testben élő emberek. De ettől még semmiképpen sem lesz helyén-való, ha lekicsinyeljük vagy megvet-jük őket.

Miért? Mert ha bárki a kereszte-nyek közül helyesen él az igével, olyan erővel rendelkezik, amely le-győzi az ördögöt. Olyan hatalommal bír, amely elől e világ fejedelme me-nekülni kénytelen, mert nem állhat meg vele szemben.”

Luther tehát az igéhez és a Krisz-tus által rendelt szentségekhez köti az ördögűzést. Ahol viszont ezek hiá-nyoznak, ott gyanúperrel él az ördög-űzővel, illetve gyógyítóval szemben.

■ VÉGHELYI ANTAL

A találkozás ünnepe

► Az új munkaév kezdetén folytatjuk gyülekezeteink istentiszteleti éle-tének bemutatását. E sorozat segítségével megismerhetjük egyházunk sokszínű gyakorlatát. Mai írásunkkal Veszprémbe látogatunk.

Krisztus népe számára kiemelkedő ünnepi alkalom minden találkozás Urával, Megváltójával, melyre fel kell készülni, melyen az ember „dísz-be öltözött szívvel” jelenik meg. Ezért igyekszünk hétről hétre gondo-san előkészíteni istentiszteleteinket – melyek a *Liturgikus könyv* éneker-ves rendjét követik – Veszprém-ben, Balatonalmádiban és havonta egyszer Balatonfűzfőn.

Egy-egy istentisztelet már jóval az ünnep előtt elkezdődik. Időről idő-re egy felolvasólistát adunk közre, ezen gyülekezettünk igelovására vál-lalkozó tagjai bejelölhetik magukat egy-egy vasárnapra. Amikor aztán el-jön az ünnep, a gyülekezet lelkészei és a két felolvasó – hiszen a fakulta-tív lekiót is mindig felolvassuk – együtt vonulnak be orgonaszó mel-lett az istentiszteletre. A gyülekezet pedig átéli, hogy az ige „megszólal”, hogy az Úristen a különböző embe-ri hangszíneket, hangsúlyozást, ha-bitust igéje megszólalásának szolgálá-tába állítja.

Az előkészítés része az énekválasz-tás is. Mindig figyelembe vesszük a graduálének- és a hetiének-javasla-tokat. Legtöbb esetben ezeket hasz-náljuk is, és egyre többször válasz-tunk az igehirdetés után – a *Jézus, a te beszéded* helyett – egy tartalmilag odaillő éneket. Hangsúlyt helyezünk a liturgikus dallamok váltakozására is. Megjelenése óta használjuk a

Gyülekezeti liturgikus könyvet, tanul-juk az esetleg még nem ismert dal-lamokat.

Az előkészületekben természetese-n a legfontosabb az igehirdetésre készülés. A gyülekezet két lelkése felváltva végzi az igehirdetői szolgál-atot. Tartjuk magunkat a perikópa-rendhez, és szeretjük használni, mert minden vasárnapot – a hozzá választott énekekkel együtt – egye-divé, megismételhetlenné és pótol-hatatlanná tesz. Használata azt hir-deti, hogy most van az alkalom a ta-lálkozásra. Nem a múltkori ismét-lődik, hanem az Isten új alkalmat te-remtett.

Az igehirdetésre készülést gyüle-kezeti és istentiszteleti szolgálatunk központi feladatának tekintjük. Min-dig elvégezzük a textus exegézisét, meg-egy értelmezendő szót, kifejezést megnézünk a héber/görög szöveg-ben, keresünk az igéhez magyaráza-tokat, belehelyezzük az ünnep kon-textusába, és kérjük Isten Szentlelkét, hogy adja meg az ige tiszta mon-da-nivalóját itt és most. Mert hisszük és valljuk *Lutherrel* együtt, hogy a Szentlélek Úristen a tisztán hirdetett igéhez köti működését – és mi nem szeretnénk az ő munkájának akadá-lyává válni.

Az istentisztelet előkészítésében segítséget is kapunk. Sok testvér vál-lal magára feladatot: más-más felel az oltáron levő virágokért, gyújtja

meg a gyertyákat, teszi ki a padok-ra a *Gyülekezeti liturgikus könyve-ket*, figyel télen a fűtésre, nyáron az ajtók és ablakok nyitására. Van se-gítségünk ahhoz is, hogy a keresz-telés és az úrvacsora ékes rendben történjen.

Az istentisztelet három helyszíne különböző karaktert hordoz. Bár az istentisztelet rendje mindenütt ugyanaz, Veszprém-ben, az anya-gyülekezetben az ünnepélyesség, a fényesség dominál, Fűzfőn, a szór-ványban – ahol az istentiszteletet lel-kes testvérünk ebédlőjében tartjuk – a családiasság. Az almádi leány-gyülekezeti istentiszteletet pedig a bensőségerség, a kis gyülekezet „mindenki ismer mindenkit, ezért mindenki szeretettel fordul a másik felé” lelkülete határozza meg. Ide nyári időszakban gyakran betérnek nyaralók, téli időszakban viszont – a délutáni kezdés miatt – már ránk sötétedik az istentisztelet végére.

Veszprémi istentiszteleteinken gyülekezetünk felügyelője és másod-felügyelője felváltva végzi a hirdetés szolgálatát. Nagyobb ünnepeken, valamint adventi és böjti időszakban egyszer-egyszer gyülekezetünk ka-marakórusa vagy gospelkórusa éne-kel. Ilyenkor a templomba belépőt már ének- és orgonaszó fogadja.

A lelkészek liturgikus öltözetnek ma még legtöbbször a Luther-kabá-tot használják stólával, de egy-egy kü-lönleges alkalmon – húsvét hajnali is-tentisztelet, konfirmáció, amikor a konfirmandusok is fehér ruhában vannak, esküvő, óvodai istentisztelet – az albat használják.

Gyülekezetünkben a vasárnapi is-

CANTATE

tentiszteletek magukban foglalják az úrvacsorát is. Nagy öröm, hogy a jelenlévők szinte teljes létszámban jönnek az oltárhoz – fontosnak tart-ják Krisztus szavát: „*Ezt cselekedjé-tek az én emlékezetemre*” –, és veszik magukhoz hitük táplálékeként Krisz-tus testét és véré. Vasárnaponként ez ötven-hetven ember úrvacsorázá-sát jelenti.

Istentiszteleti életünknek jövő-képe is van. Óvodásainknak, hit-tanosainknak – korosztályuknak megfelelően – a vasárnapi gyer-mek-istentiszteleteken, az ovis- és az iskolai istentiszteleteken tanítgatjuk a különböző liturgikus formákat, szokásokat, a keresztyetést, a válta-kozó zsolnárolvasást, az énekelt *Mi-atyánkot*. Örömmel tapasztaljuk, hogy gyermekeink könnyedén és lelkesen tanulják meg és használják ezeket. Krisztus tanítványaihoz ez így méltó. Még akkor is, ha a gyer-mekkorból már kinőttek, mert Krisztusnak egy életen át tanítványai vagyunk.

Ünnepeinket szeretnénk tovább gazdagítani. Szeretnénk, ha felnőtt gyülekezeti tagjaink is megismer-kednének számukra még ismeretlen liturgikus formákkal, szeretnénk, ha némelyekben tapasztalatokat gyűjtenének, és szívesen gyakorol-nák. Legközelebbi tervünk egy zsol-tározó kis közösség megalakítása, amely képpessé válna az introitus éneklésére...

■ ISÓ DOROTTYA

► **Új lelkészüik beiktatását és a felújított parókia szentelését ünnepelte augusztus 25-én, vasárnap délután a Nagykanizsa és Környéke Társult Evangélikus Egyházköz-ség. A gyülekezet területe Sand és Pat csatlakozásával megnövekedett, így Makoviczky Gyula személyében szükségessé vált egy második lelkész alkalmazása, aki mostantól megosztja a feladatokat Deme Dávid igazgató lelkésszel.**

hogy a ránk bízott jó hír az, ami biztos alapot jelenthet az emberi életnek. „Van lehetőség, hogy okos em-

Lelkésziktatás Nagykanizsán...

berként élj. Építhetsz Jézusra, aki a kőszikla” – mondta Szemerei János.

Makoviczky Gyula (*képvünkön*) választott igéje, Jn 1,1 alapján először emlékeket idézett fel igehirdetésében. Szólt a MEVISZ (Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség) Bárkában végzett munkájának kezdeteiről, a teológiai tanulmányok felé való indulásáról, szegedi lelkészi szolgálatának éveiről, majd Nagykanizsára kerüléséről is. Hangsúlyozta: a kezdet mindig Istennél van. „Amit mi kezdetnek nevezünk, az valójában csak rezonancia – fogalmazott. – Átvett rezgés, egy húr-on pendülés Isten szándékával.”

Sokan köszöntötték az újonnan beiktatott lelkészt az alkalmat követő közgyűlésen. Megszólalt többek között Smidéliusz Zoltán esperes és dr. Hári Tibor egyházmegyei felügyelő. Dr.

Főnyad Pál, az osztrák Martin Luther Bund elnöke családjának üdvözlését hozta, és – cukrász dédapjára emlékeztetve – arra biztatta Gyulát, hogy Isten igéjével édesítse a közösség tagjainak életét. A helyiek részéről énekekkel köszöntött a kanizsai alkalmi kórus, jó kívánságait mondta el *Cseresnyés Péter*, a város polgármestere, *Deméné Smidéliusz Katalin* nyugalmazott lelkész,

A SZERZŐ FELVÉTELE

► **A nyolcvanöt éves kelenföldi templom tizenharmadik lelkészét áldotta meg egy-egy bibliai igével harminchat szolgatárs. A gyülekezet közgyűlése által június közepén parókus lelkésznek választott Gáncs Tamást augusztus 25-én esperese, Bence Imre iktatta hivatalába.**

A közel 3000 evangélikust számláló budai kerületben „1200 címet ismerő” gyülekezet szívből énekelhette vasárnap délután az imádságot: „Urunk, a roppant, ért vetésre nézz: / A munka sok, a munkás oly kevés!” (ÉÉK 467,2)

Igehirdetésében dr. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke Pál apostol korinthusiakhoz írt üzenetét idézte: „...*az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja.*” (1Kor 3,7)

Az igei útravalóban egy Ezópus-fabulát idézett fel a püspök: a veszekedő gyermekeket édesapjuk arra kérte, hogy mindegyikük hozzon egy vesszőt. Miután a gyerekek a vesszőket összekötözték, arra buzdította őket, hogy törjék ketté a köteget. A sikertelen próbálkozás után az édesapa egyesével ki-

vette a vesszőket, és a szemük láttára könnyedén eltörte őket.

Ha Isten munkatársai egy alapra építenek, ahogyan azt a többlelkészes gyülekezet történetében már sokszor megélhették az itt élő evangélikusok, akkor legyőzhetetlenek vagytok – hangzott a tanulság. Az egyházkerület vezetőjének szájából alázatra intve, lélekben föltekintve hallhattuk az imádságos mondatokat: „Tied a kelenföldi gyülekezet, Istenünk. Nem a lelkészé, nem a presbitereké, felügyelőé, püspöké. Tied, Istenünk.”

A budai oldal egyik legerősebb egyházközségének új parókus lelkésze igehirdetését a tőle megszokott és sokak által megszeretett, formabontó stílusban mondta Jn 20,24 alapján, amelyben a feltámadott Jézus jelenik meg a zárt ajtók mögött meghúzódó tanítványoknak. Nem eltávolodva az evangélium üzenetétől, Gáncs Tamás egyik hobbi-járól is tudomást szerezhettek hallgatói: hűtőmágnesekeket gyűjt. E gyűjtemény egyik legújabb szerzeménye az egykori berlini fal darabkája. „Hiszek a falak lebontásának szükségességében...,

... és Kelenföldön

KISS TAMÁS FELVÉTELE

különösen a közösségeket, Istent és embert, embert és embert elválasztó falakéban, mert azok a bábeli fal köveiből vannak – fogalmazott az igehirdető. – Ha ezeket leromboljuk, érthetőbb lesz, mi az Isten akarata” – adta meg parókus szolgálatának alaphangját.

A beöltöztött lelkészek között édesapaként foglalt helyet Gáncs Péter elnök-püspök, akitől elsőszülött fia egy

Luther-kabát zsebében is elférő focilabdát kapott. A XI. kerületben „11-es helyzetben” van nálad a labda: az evangéliumot a hálóból kell juttatnod, mert itt is ez a cél. Ne hagyd ki ezt a ziccert! – tette érthetővé atyai áldáskívánását a focit is kedvelő és művelő fiának a püspök.

Bence Imre tálat és kancsót adott át Gáncs Tamásnak, amely a lábmossa történetében megismert jézusi alázatra emlékeztetheti a Budai Egyházmegye legújabb lelkészét. Az ünnepi istentisztelet meghatározó része volt az esperes testvére, Bence Gábor által vezetett gyülekezeti ének- és zenekar többször felcsendülő, igényes muzsikája.

„Nagy kihívás a kelenföldi gyülekezetben szolgálni” – kezdte köszöntőjét a házigazdaként jelen lévő Blázy Árpád, aki a reményteljes együtt munkálkodást említve üdvözölte Tamás családját is.

■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

Gáncs Tamás igehirdetése „*Falbon-táshoz sorakozó!*” címmel olvasható az *Evangelikus.hu* hírportálon.

a részgyülekezetek felügyelői, valamint a katolikus és református egyház-község képviselői is. A szegediek nevében dr. Mesterházy Ákos másodfelügyelő búcsúzott Makoviczky Gyulától.

A közgyűlés végeztével Smidéliusz Zoltán esperes felszentelte a felújított parókiaépületet (*alsó képvünkön*). Azt kívánta az új lelkésznek és családjának, hogy fizikai és lelki otthon és támaszpont lehessen számukra ez a ház. Az ünnepség a gyülekezeti teremben tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ ADÁMI MÁRIA

Gáncs Tamás az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) teológus-lelkész szakán 2006-ban szerzett diplomát. Ez év június 18-án ordinálták a Deák téri evangélikus templomban. 2006 és 2008 között Debrecenben a gyülekezet beosztott lelkésze és egyetemi lelkész, 2008 augusztusától két éven keresztül a Dunaharaszti Evangélikus Egyházköz-ség beosztott lelkésze. 2008. október 1-jén tesz sikeres parókus vizsgát, majd felvételt nyer az EHE hároméves doktori képzésére. A Von Fuchs Alapítvány amerikai ösztöndíjával a 2010/2011-es akadémiai évben a chicagói Lutheran School of Theologyn szerez MA-diplomát. Hazatérése után a Budapesti Evangélikus Egyetemi Gyülekezet lelkésze, múlt év augusztusától a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházköz-ség beosztott lelkésze. 2008-ban kötött házasságot. Felesége, dr. Bacsa Andrea jogász, fiuk, Máté tavaly decemberben született.

„Veni sancte” a tizenegyedik tanév küszöbén

2003. szeptember 6-án indultam a békéscsabai Nagytemplom oltárától a déli egyházkerület püspöki szolgálatába. Az évforduló alkalmat kínál önvizsgálatra, mérlegkésztésre, vissza- és előretekintésre. Ezzel a lehetőséggel szeretnék most élni az *Égtájoló* rovat hasábjain is.

Örülök, hogy – Deo volente – szeptember 1-jén, vasárnap délelőtt a Nagytemplom oltáránál adhatok hálát Istennek egy évtizeden át meg tapasztalt hordozó szeretetért. Délután pedig ugyanott az ünnepélyes tanévnyitót istentisztelet keretében áldhatom meg az új evangélikus óvoda és általános iskola épületét. Ennél szebb ajándékot nem is álmodhattam volna a tizedik évfordulóra, hiszen ily módon kiteljesedik a békéscsabai oktatási, nevelési hálózat immár az óvodától az általános és középiskolán keresztül a kollégiumig.

Akár beszédes szimbólumként is értelmezhetem, hogy püspöki szolgálatom nyitánya egybeesik a tanévkezdettel. Megválasztott, de még be nem iktatott püspökként is első alkalommal az orosházi és békéscsabai tanévnyitón szolgálhattam 2003-ban. Remélem, senkit sem botránkoztatok meg, ha leírom: a püspöki keresztben még ma, tíz év után is ott látom a T betűt. Igen, ma is tanuló vezető vagyok, biblikusabban fogal-

mazva: tanítvány, és nem is szeretnék több lenni...

Tanítvány vagyok, aki reményteljes izgalommal készül az új tanévre. Vajon milyen új tantárgyakat, feladatokat, kihívásokat, vizsgákat tartogat számomra a Mester a 11. osztályban? Könnyebb lesz ez az év, mint az előző volt? Kikkel tanulhatok együtt a 2013/2014-es tanévben?

Örülök, hogy új tanítványtársak is beállnak a szolgálatba. Sőt mi több, legszebb püspöki feladatként én magam ordinálhattam őket az elmúlt nyáron. Sokat elárul a mai egyházi helyzetben a prioritásokról, hogy a délen most induló három új szolgatársból kettő iskolalelkészként kezdi munkáját, egyikük éppen Békéscsabán. Tavaly pedig a négyből három kezdett iskolalelkészként...

Tudom, ez nem feltétlenül a legjobb hír. Sőt akár arról is írhatnék, hogy mekkora kockázat kezdőket mély vízbe dobni. Hála Istennek, a tavalyiak jól helytálltak, és az idén indulókat sem fogjuk magukra hagyni a kemény terepen.

Izgalmasan szép, de ugyanakkor nagyon nehéz feladat az iskolalelkészi szolgálat. Nem csoda, hogy „hiánycikk”, keresett kincs lett egyházunkban az iskolalelkész. Felkészítésükre, továbbképzésükre, hivatásgondozásukra fokozottan oda kellene figyelniük

a teológián éppúgy, mint egyházkerületi és országos szinten.

Eközben ügyelnünk kell arra is, ne-hogy gyülekezeti lelkészeink másodrangúnak érezzék magukat. Ne feledjük: az egyház – immár két évezrede – első renden gyülekezeteiben él! Ugyanakkor komoly missziói szolgálatot végezhetünk oktatási, nevelési és diakóniai intézményeinkben is. Vétek lenne kijátszani egymással szemben a gyülekezetek és intézmények, illetve lelkészek fontosságát.

Mindegyik területen valóban jó pásztorokra van szükség. Nem véletlenül foglalkoztunk az elmúlt héten a pásztori hivatás mai értelmezésével a Révfülöpön tartott magyar-svéd lelkészkonferencián is.

Már püspöki székhelyi feladatom prioritást adtam a pásztori szolgálatnak: „Első renden a lelkipásztorok pásztorra szeretnék lenni. Miért? A válasz egyszerű: ha a pásztoroknak nincsen pásztor, előbb-utóbb a nyájuk is pásztor nélkül maradnak, és elszélednek. Spirituálisan éhes, rosszul táplált pásztorok nem tudnak legeltetni. Gondozatlan pásztorok alkalmatlanok mások gondozására. Agyonterhelt pásztorok képtelenek mások terhére felvenni.”

Vajon sikerült-e előrelépni ezen a területen 2003 óta? Erről igazán pásztorársaim hivatottak nyilatkoz-

ni... A Békéscsabán kézbe vett pásztortob most is itt van az irodámban, megfelelő forgatásában bizonytal akad még bőven tanulnivalóm.

Már beköszöntő igehirdetésemben eljátszottam a képpel, mely szerint a feltámadott Úr a Tiberiás-tenger partján a halász Péterből pásztor Pétert akar formálni: „*Legeltesd..., őrizd az én juhaimat!*” (Jn 21,15–16) Most kezdek rájönni, hogy a jézusi sorrend nem véletlen: csak azt bízra rám a Főpásztor, akit kész vagyok legeltetni. Őszinte bűnbánattal kérdzem: vajon hány-szor sikerült friss legelőre és tiszta forráshoz vezetnem a rém bízottakat az elmúlt tíz évben?

A Mester szavára halászból pásztorrá formálódni nem csupán foglalkozásváltást, pályamódosítást jelent, hanem radikális szemléletváltást is, ha úgy tetszik, igazi megtérést. A halász a halakra csupán elejtendő zsákmányként, táplálékként tekint. Nincs velük semmilyen személyes kapcsolata, nincs érzelmi kötődés, kommunikáció. A horgász a parton, a halász a csónakban, a halak pedig a vízben, míg horoggal, hálóval ki nem ragadják őket éltető közegükből...

A pásztor viszont egyenként, személy szerint, név szerint ismeri nyáját. Ha úgy adódik, énekel, muzsikál nekik. Ha kell, beszél hozzájuk, kommunikál, sors- és életközösséget

ÉGTÁJOLÓ

vállal velük. Talán éppen ezen a területen van a legtöbb tanulnivalónk, tanulnivalóm az új tanévben a Jó Pásztortól.

Ezért könyörögjünk most, a tanév kezdetén a kommunikáció, a kommunio és a pásztori szeretet Lelkéért az ősi latin fohász szavaival: „*Veni, creator spiritus, pasce pastorem, duc ducem, da datur, aperi aperturo, emittis spiritum Tuum, et creabuntur, et renovabis faciem terrae.*” (Jöjj, teremő Szentlélek, pásztorold a pásztort, vezesd a vezetőt, adj az adni készülőnek, szólj a megszólalóhoz, áraszd ki Lelkedet, és élet támad, és megújítod a föld színét.)

Gáncs Péter püspök Déli Egyházkerület

Másodszor vált városi gyülekezetté Lébény

Folytatás az 1. oldalról

Szent István király ünnepe idén különösképp is többértű ünnep volt a lébényi evangélikusok számára. A helyi gyülekezet a 218 évvel ezelőtti templomszentelésre emlékezett, megünnepelték, hogy ismét városi rangra emelkedett a nagyközség, és részt vehettek a település főterén álló, szépen felújított első világháborús emlékmű megáldásán.

Az ünnepségsorozat a templomszentelésre emlékező ünnepi istentisztelettel vette kezdetét, ahol az igehirdetés szolgálatát Lébény első díszpolgára, D. Szebik Imre nyugalmazott püspök végezte. Részt vett rajta Gyopáros Alpár és dr. Nagy István országgyűlési képviselő, illetve Kovács Gábor polgármester. A liturgiai szolgálatot Kiss Miklós, a Győr-Mosoni Evangélikus Egyházmegye esperese és Koháry Ferenc helyi lelkész végezte.

A nyugalmazott püspök Hab 2,20 alapján prédikált: „Az Úr azonban ott van szent templomában: csendesedjék el előtte az egész föld.” „Keressük a csendet – mondta prédikációjában D. Szebik Imre. – Ha van áldott csend, akkor az a templomban eltöltött idő. A csendre szükség van, hogy az ember találkozhasson Istenel, és imádkozhasson hozzá. Országért, nemzetért, a városért. Legyen tehát ez az ünnep alkalom, hogy keressük e házban Isten csendjét.”

Az evangélikus templomból az ünneplő gyülekezet átvonult a most már várossá nyilvánított Lébény fő-

terére, ahol Kovács Gábor polgármester köszöntötte az ünneplőket. Felolvasták Áder János köztársasági elnök üdvözlő sorait, aki többek között így fogalmazott: „A városi ranggal együtt járó nagyobb felelősség, több feladat új kihívást jelent, mindezzel együtt új lehetőséget is kínál. Hiszem, hogy az itt élő, összetartó közösség várossá válva tovább épülhet-szépülhet, dinamikusabban fejlődhet.”

Az ünnepi műsorban fellépett az enesei Derőce néptáncsoport, amely rábaközi és kalotaszegi táncokat adott elő, illetve a lébényi Liszt Ferenc vegyes kar.

Az ünnepségsorozat itt még nem ért véget, hiszen felszentelésre várt a tér túlsó felén álló, szépen felújított első világháborús emlékmű. Itt Gyopáros Alpár és D. Szebik Imre mondott rövid beszédet. A nyugalmazott püspök emlékeztetett arra, hogy Pia-ve, Doberdó, Isonzó egyéni tragédiák helyszínei. Az első világháború 534 ezer magyar hősi halottja közül 179 volt lébényi. D. Szebik Imre felidéz-
te Németh Károly akkori esperes alakját, aki egy héten keresztül készítette fel a harcra azokat a lébényi férfiakat, akik a csataterekre indultak.

Az ünnepi beszédek elhangzása után D. Szebik Imre és Gögh Tibor helyi plébános megáldotta és felszentelte az emlékművet. Utána koszorúzás következett, az evangélikus gyülekezet koszorúját is elhelyezték az emlékmű talapzatán. A koszorúzás idején Horváth György tárogatózott.

KISS MIKLÓS

Lébény lelképásztora, Koháry Ferenc az egyházi eseményekben szűkösebb nyári időre gondolva küldött egy fényképet az idei, talán különlegességnek számító, csak fiúkból álló lébényi konfirmanduscsoportról.

Egységben – cserkészmódra

A Magyar Cserkészszövetség százéves fennállásának alkalmából megrendezett nemzeti nagytáborban augusztus 11. és 19. között három és fél ezer magyarországi és határon túlról érkezett cserkész gyűlt össze. 1989 óta ez volt a legnagyobb magyar cserkészrendezvény – jelen esetben a Ludovika zászlóalj Ócsa melletti, többhektáros gyakorlóterületén. A centenáriumot olyan környezetben ünnepelhették meg a cserkészek, amely a cserkésznevelés egyik legfontosabb és leghatékonyabb színtere. A Nemzeti nagytábor 2013 résztvevői azonos korosztályú kisközösségekből felépülő, körülbelül negyvenfős altáborokban élhették meg a cserkészélet hagyományos formáját. Mindennek megvalósulásáért 250 önkéntes dolgozott – két és fél éven keresztül.

Vasárnap délután a táborlakók a párhuzamosan megtartott protestáns úrvacsorai istentiszteleten és katolikus szentmisén vettek részt, majd egy harmadik helyszínen találkoztak, ahol közösen hallgatták Isten ígését és részesültek áldásban. A záró igei szolgálatban dr. Fabiny Tamás Mt 17,4 alapján szólt a nyolcvan tábor-

törzs példás rendben felsorakozott, majd a pázsiton helyet foglaló tagjaihoz. Az evangélikus püspök Jézus megdicsőülésének történetéből ol-
vasta fel Péter szavait: „Uram, jó nekünk itt lennünk. Ha akarod, készítek itt három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek és egyet Illésnek.”

A prédikáció Péter apostol szemé-

lyét – stílszerűen – egy cserkészéhez hasonlította. Nem csupán azért, mert Péter sátrat akart építeni, hanem mert számos más tulajdonsága is eszünkbe juttathatja azt a „jó cserkészt”, aki a cserkésztvörvény tíz pontját lelkiismeretesen betartja. Bármennyire is jó volt azonban a tanítványoknak a hegyen (miként a nemzeti nagytábor résztvevőinek is jó volt egy hétig Ócsán lenni), Isten más, örök hajlékot készített az őt követők számára...

A zárónap utolsó mozzanataként késő este a zászlóbontás is megtörtént, hétfőn pedig a sátrak és táborhelyek bontásával vált véglegessé a bűcsű.

Az evangélikus cserkészzel kapcsolatban a szövetség elnöke, Buday Barnabás evangélikus esperes-lelkész elmondta, hogy Budapesten kívül jelenleg Kiskőrösön és Győrben működnek lutheránus cserkészcsapatok. Már elindult a szervezkedés a bonyhádi gimnáziumban, és reménység szerint feleleveníthető lesz az egykor Pécssett, Soltvadkerten és Ózdon működő cserkészélet is.

Július 21-i számában az Evangélikus Élet részletesen foglalkozott a Magyar Cserkészszövetség történetével. A jövő szempontjából azonban alapvető fontosságú, hogy az érdeklődő fiatalok találjanak is maguknak csapatot. Ebben pedig a gyülekezeteknek és az oktatási intézményeknek van (lenne) kiemelkedő szerepük.

HÁ

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELEI

Ökumenikus istentiszteletet tartottak az augusztus 20-i állami ünnep előestéjén Budapesten, a Szi-lági Dezső téri református templomban. Az ünnepi liturgiában közreműködött – többek között – a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) elnöke, Steinbach József református püspök, Erdő Péter bíboros képviselőtében Székely János segéd-püspök, továbbá Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke.

A MEÖT által szervezett alkalmon igehirdetésében Gáncs Péter kiemelte: Jézus mennyei perspektívát nyitott meg tanítványai előtt, amikor imádkozni tanította őket a Miatyánkra. Úgy fogalmazott: ezzel az imádsággal Isten „beemelte” a hívőket a mennyei családba, a Miatyánkkal „azt a felső szílat kapják meg, amely megtart, és Jézushoz kapcsolja” az embereket.

Augusztus 20. az ökumené jegyében

Gáncs Péter rámutatott: minden hívő testvére egymásnak, mert közös mennyei Atyjuk van, akitől azért kell a mindennapi kenyeret és bűnbocsánatot kérni, mert „ővé az ország, a hatalom és a dicsőség”. Ez utóbbi három kitétel a „zárópecsétje” a Miatyánk imádságnak, ezzel kap indoklást, hogy miért kell mindent Istentől kérni – jegyezte meg.

Az evangélikus elnök-püspök hangsúlyozta: I. Szent István király azáltal lett naggyá, hogy Magyarországot nem földi vagy egyházi nagyságok kezébe tette le, hanem Szűz Márián keresztül Istennek ajánlotta. Arról is beszélt, hogy azok tudtak a magyar népek a javára tenni, akik tudták azt a titkot, hogy nem az övék ez az ország; és azok tették tönkre az országot a történelem során, akik azt hitték, hogy az övék.

A rendezvény végén Steinbach Jó-

zsef megáldotta az új kenyeret, amelyet a résztvevők között osztottak szét, Tarr Zoltán, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának taná-

csosa pedig záróimádságot mondott. Végül az egyházi vezetők áldást mondtak a gyülekezetre és a nemzetre.

A szertartáson megjelent mások mellett Hólvényi György, az Emberi Erőforrások Minisztériumának egyházi, nemzeti és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára,

Pröhle Gergely helyettes külügyi államtitkár, az evangélikus egyház országos felügyelője, valamint Répás Zsuzsanna nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkár.

MTI

Az Együtt az ország 2013 ünnepségsorozat keretében augusztus 20-án ökumenikus kenyéradás volt a budai Clark Ádám téren a Népművészeti Egyesületek Szövetségének és a Vendégségben Magyarországon rendezvénysorozat résztvevőinek jelenlétében. Az ökumenikus kenyéradás szolgálatát Bence Imre budavári esperes-lelkész végezte, ünnepi beszédet Nagy Gábor Tamás, a budavári önkormányzat polgármestere mondott. Közreműködött Berecz András népdalénekes-mesemondó, valamint a bagi és a zengővárkonyi hagyományörző együttes.

Forrás: evangelikus.hu

Augusztus 20. alkalmából a Magyar Érdemrend középkeresztje polgári tagozat kitüntetést kapta a felnövekvő nemzedékek érdekében végzett több évtizedes sokoldalú munkássága elismeréseként Le-vente Péter Jászai Mari-díjas szín-művész, rendező, a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskolán az Evangélikus Hittudományi Egyetem hittanárképző tagozatának meghívott tanára.

Ó - É S Ú J S Z Ö V E T S É G E S E K

S Z E G E D I S Z Ö V E T S É G E

Az oldalt írta és összeállította: KINYIK ANITA

Tudománymorzsák és életképek a 25. szegedi nemzetközi biblikus konferenciáról

► Újra a vallásközi párbeszéd és a tudományos bibliakutatás jegyében nyitotta meg kapuit a macskaköves szegedi Dóm téren augusztus 22. és 24. között a Gál Ferenc Hittudományi Főiskola. A 25. szegedi, illetve mára már nemzetközi biblikus konferencia témája *A Biblia és a gazdaság – Szegények és gazdagok a bibliai szövegekben volt, amelyhez azonban az előadók nem mindig kapcsolódtak szorosan. De talán nem is ez volt a fő célja a negyvenkét kutatót felvonultató, eredetileg katolikus kezdeményezésű, ám ökumenikus szellemiségű háromnapos együttlétnek.*

Legtávolabbról ismét a japán Cukubai Egyetem kutatója, *Akijama Manabu* professzor érkezett. „Örökség” a mennyei Jeruzsálemben című előadását – ékes magyar nyelven! – inkább a gazdagságnak, mint a gazda-

ságnak szentelte, érdekfeszítő kitekin-téssel a *Jelenések könyvére*.

Zsidó és muzulmán tudósok is gazdagították a gazda(g)ságról szóló konferenciát, így *Abdul-Fattah Munif* koránkatató, aki a muszlim

közösségeket jellemző gazdasági szabályokról tartott előadást; *Markovics Zsolt* szegedi főrabbi, aki a hitköz-ség szociális gondoskodásának szabá-lyait fektette le; és a kolozsvári Ba-beş-Bolyai Tudományegyetem Or-todox Teológiai Karának dékánja, *Ioan Chirilă*, aki a *Példabeszédek könyvét* bőség-ínség vonatkozásá-ban vizsgálta.

Egyházunkat két előadó képvisel-te az Evangélikus Hittudományi Egyetemről, *dr. Csepreginé dr. Cser-háti Márta* Újszövetség-kutató, va-lamint a konferencia egyik díszelő-adója, a Gnilka-díjjal jutalmazott *dr. Jutta Hausmann* Ószövetség-kutató.

KINYIK ANITA FELVÉTELE

Bolt és bank kontra biztosítás

Itt lesz az ördögűzés? – esik be egy fiatalember *dr. Csepreginé dr. Cser-háti Márta (képiünkön)* előadására. Előtte, utána is sok érdeklődő jelenik meg, talán a *Templomtisztítás és kollektív ördögűzés* cím csigázta fel a laikus kedélyeket. (Lehetséges, hogy valamiféle rituális megtisztulást remélték?...) Ha a jelenlevők „démona-inak” kiűzésére nem is került sor, egy izgalmas húszperces gondolatme-netet követhetett figyelemmel a hall-gatóság Jézus egyetlen erőszakmen-tesnek nem nevezhető tette, a kufá-rok kiűzése kapcsán.

A történet értelmezése a kuta-tóknak is sok nehézséget okoz, árul-ja el az EHE docense. Két fő irányza-tát különíthetjük el az elméleteknek – folytatja –, az egyik szerint Jézust

KINYIK ANITA FELVÉTELE

elsősorban a templomtisztítás, tehát az Atya háza rendjének visszaállítá-sa vezérelte; a másik irányzat szerint a templom pusztulásának megjö-vendölése e cselekedet lényege.

Az előadó többféle állásponttal

ismertette meg a hallgatóságot, majd mindezekről kritikusan megállapíto-ta: nem számolnak kellőképp a kora-beli társadalmi berendezkedéssel és szokásokkal. A legtöbb ilyen elmélet tehát anakronisztikusnak tekinthető.

Hogy a szóban forgó állapotokat megvilágítsa, Cserháti Márta beszélt a templom akkori, igen összetett sze-repéről, illusztrálva ezzel annak a kor-nak a szellemét, amelyben Jézus is élt.

Jézus korában a templom a gazda-sági és politikai élet centrumát is jelen-tette. Bolt és bank szerepét egyaránt betöltötte. Az áldozáshoz, amely a mindennapi vallásos élet szerves része volt, az árusok és a pénzváltók jelen-léte nélkülözhetetlennek bizonyult. Mind a bűnbocsánat, mind az áldoza-tok bemutatása az – általában „luxus-villákban” pöffeszkedő – papság mo-nopóliuma volt. Ha valaki nem fizet-te be (mert – mondjuk – nem tudta befizetni) a templomadót, nem tehet-te be a lábát a szent helyre, és perma-nensen tisztátalannak volt kikiáltva.

„Rendbontásával” Jézus arra muta-tott rá, hogy végső soron nem az em-berekkel van a baj, hanem magával a rendszerrel. Az a probléma, hogy a ve-zetőség az „imádság házából” „rablók barlangjává” tette a templomot, ahogy azt Mk 11,15-ben olvashatjuk. A „kiűz-ni” ige (görögül: εκβαλλειν/ekballein) érdekes etimológiájára is rámutatott az előadó. Felidézte a hallgatóság-ban, hogy a nagy próféták jelképes cse-lekedetei gyakorta „démonűzések”, amelyek valójában a gonosz leleplezé-sét, a megtisztítást, megtisztulást je-lentik. Az elmondottak alapján tehát Jézus cselekedete kollektív ördög-űzésnek nevezhető, vonta le a konzek-venciát *dr. Csepreginé dr. Cserháti Márta*, leleplezve ezzel az előadása frappáns címében rejlő csavart is.

Tudomány és egyház Nyugat és Kelet között

Interjú *dr. Jutta Hausmann-nal*

► A Leeeseringben született, egykor Bayreuthban egyetemi tanár *Jutta Hausmann* 1994-ben kezdett munkálkodni Magyarországon. Munkája nem csak az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tan-székére, magyar teológushallgatóknak a héber nyelv rejtelseibe ka-lauzolására korlátozódik. Idén a 25. szegedi nemzetközi biblikus kon-ferencián a negyedik alkalommal átadott Gnilka-díjat – *dr. Peres Im-re debreceni újszövetséges professzor mellett – Jutta Hausmann kap-ta meg. Munkásságáról, „hídlétéről” kérdeztem.*

– Már régóta kongatják a vészha-rangokat. A nyugati társadalom dik-tálta profitorientált létmód – nem csupán a gazdasági válság miatt – nem tartható fenn tovább. Sok a bi-zonytalanság, rengeteg probléma, kérdés vár megoldásra. Ön szerint mi-kor jön el az a pont, amikor már el-engedhetetlenné válik a „világnézet-váltás”?

– Hogy mikor jön el az a pont, ar-ra nemigen lehet választ adni. Nem biztos, hogy mélypont kell ahhoz, hogy felébredjen az is, aki eddig nem ébredt fel. Legalábbis én ezt re-mélem. Ugyanakkor biblikusként, ószövetségesként úgy látom, szinte mindig szükség volt valamiféle krízis-re ahhoz, hogy az emberek maguk-hoz térjenek, illetve Istenhez vissza-térjenek. Lehet, hogy a mostani krí-zis ehhez még nem elég. Mindeneset-

re én ezt nem látom olyan sötéten. Vannak jó kezdeményezések, ame-lyek éreztetik hatásukat, és azt sugall-ják – egyre szélesebb körben –, hogy más irányban kellene gondolkodni.

– Miféle kezdeményezésekre gondol?

– A mostani hetekben például több olyan újságcikkre bukkantam, amelyek arról tanúskodnak, hogy egy új ten-dencia figyelhető meg a mai fiatalok körében. Vannak, akik mernek szem-bemenni a világ sugallta értékekkel, és más helyeznek életük középpontjáb-a, nem a pénzkeresést. A család, a magánélet a legfontosabb a számuk-ra. Ez egy már látható mozgalom, sok mindent mutat. „Nagyüzemben” nagy változást ígérhet.

– És az egyházban várható vala-milyen váltás? Milyen lehetőségeik vannak az egyházaknak a társadal-mi viszonyok alakítására?

– Az egyházaknak rengeteg lehe-tőségük van. És gazdasági téren is van felelősségük. Ne higgyük el, hogy ne-künk ma nincs mondanivalónk! Ha komolyan vesszük azt, amit hirdetünk, és nem csak szóban hirdetjük, akkor ki kell állnunk a szegényekért. De nem csak a szegényekért kell kiállni, az egész struktúrán változtatni kell. Ren-geteg igazságtalanság történik ugyan-is nap mint nap. Mindezt felismerve tennünk kell ellene – akár azon az áron is, hogy nekünk magunknak kell valamiről lemondanunk. Tettek, fellépés, állásfoglalás nélkül részei vagyunk az igazságtalanságnak. Ha ezt felismerik, rengeteg tennivalójuk lesz az egyházaknak. És ha tesznek is, szavaik messzebbre hathatnak, na-gyobb súlyt kapnak.

– Jelenti ez azt is, hogy politikai kérdésekben is fel kell lépnie az egy-háznak?

– Politizálni az egyháznak nem fel-adata, de politikai kérdésekben kiáll-ni, szóvá tenni az igazságtalanságo-kat nagyon is. Ha csak az ószövetsé-gi prófétákra gondolunk – például Ámós vagy Jeremiás prófétára –, megállapíthatjuk, ők sosem tartották a szájukat a politikai erőkkel szem-ben. Nem féltek, vállalták a vélemé-nyüket. Példát lehet venni róluk.

GALAMBOS ÁDÁM FELVÉTELE

– Hányadszorra van itt a konferen-cián? Mit jelent Önnek a Gnilka-díj?

– Már meg sem tudom számolni. (Nevet.) 1994-ben voltam először, talán két-három év kihagyásom volt, de igyekeztem mindig részt venni raj-ta. Számomra nagyon fontos ez a konferencia, mert lehetőséget ad a ta-lálkozásra más országbeli biblikus kollégákkal. A tudományos és az egyházi élet a konferencián összefo-

nódik, együttműködik, erősíti egy-mást. Tudósként lehet az egyházakért dolgozni, ami nekem különösen fon-tos. Ezenkívül az ökumené, az öku-menikus perspektíva is szívügyem, amely itt – katolikus–protestáns összefogással – szintén tapasztal-ható. Nagy örömmel visszatérő vendég vagyok itt tehát. Sokszor sikerült a szervezésbe is besegítenem.

Ami a Gnilka-díjat illeti, nem szá-mítottam rá – az ember ilyesmire per-se sosem számít –, és nagyon meg-hatott. Az én célom, illetve hivatásom a közvetítés tudomány és egyház kö-zött. Jó pár embernek vált világossá a munkám által, hogy ez fontos dolog, s hogy én ilyen területen „hasznosítható” vagyok. (Nevet.) Nagyon fontos-nak tartom, hogy a nyugati és közép-kelet-európai oldal között minél töb-ben legyünk „hidak”, hogy a megértés mindkét irányból egyre erősebben érvényesüljön. Számomra ez a díj jel, hogy szándékom, törekvésem ered-ményre jut. Létem, hivatásom meg-erősítést kapott általa.

A szegedi nemzetközi biblikus konferencián kiosztott Gnilka-díj névadó-ja *prof. dr. Joachim Gnilka* kortárs katolikus Újszövetség-kutató, a Pá-pai Biblikus Bizottság tagja, a szegedi konferencia állandó résztvevője.

Jóízű egyház

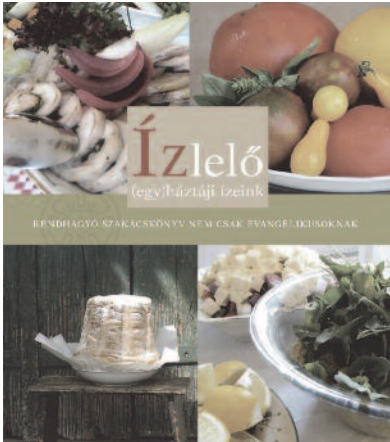
Egy kis ízelítő (egy)háztáji ízeinkből

► **Rendhagyó könyvet mutatott be nemrégiben a Luther Kiadó, olyat, amely profiljától látszólag teljesen eltérő. Elsőre csak az éles szeműek találják meg a sorok közt megbújó bibliai idézeteket vagy lutheri mondatokat. Merthogy az Ízlelő című kötetben alapvetően ínycsiklandó receptekkel, evésre csábító képekkel találkozhatunk.**

A kiadvány története a papnék egyik rendes éves találkozóján kezdődött, ahol a környezettudatosság témakörét bejárva az egészséges étkezésre is odafigyeltünk. Ekkor – szokásunktól eltérően – nagy receptcsereberélésbe kezdtünk. A lelkesedés végül megszülte egy papnészakácskönyv ötletét is. *Buday-Malik Adrienn (képiünkön)* vette kezébe a szálakat, és ezzel egy időben koncepciót is talált a szakácskönyvhöz. Nem egyszerűen az volt a célja, hogy a szeretetvendégségek süteményeit gyűjtse egy „tepsibe”, hanem a különböző tájegységekre jellemző kincseket, szokásokat szeretne volna bemutatni.

A könyv első felében receptekkel fűszerezett gyülekezeti történetek, szokások adnak bepillantást sokszínű egyházunkba. Jól megfér egymás mellett a gödöllői komatál a szász adventtel, a pilisi lakodalmas kuglóf a budahegyvidéki bográcsoszos takarítással. Mind azt mutatják, hogy mennyi alkalom adhat okot a terített asztalra és az azt körülülő közösségre.

A másik nagy fejezetben a papnék által összegyűjtött hagyományos receptek kaptak helyet – maivá és egyúttal egészségesebbé alakítva, mint ahogy azt az ötletadó találkozáson is megtapasztalhattuk. Ez a gyűjtemény csupa kipróbált „darabból” áll, a szerkesztő becsületesen megfőzte, illetve megsütötte,

majd „kompozícióba állította” és lefényképezte mindegyiket. A képek nagyon igényesek lettek, a receptek helyett is beszélnek, és fakanálért kiáltanak. Nem egyszerű szakácskönyv született tehát, hanem egy nagyon mély gyökerű, az összetartozást erősítő kiadvány, melynek minden sorában ott van a szív, a lélek és az íz. Egyetlen apró hibája van csupán: a sokféle íznek véget vet az utolsó lap, ezért sokan már a folytatást várják.

■ BARTHEL-RÚZSA BARBARA

Ízlelő – (egy)háztáji ízeink. Rendhagyó szakácskönyv nem csak evangélikusoknak. Szerk. Buday-Malik Adrienn. Luther Kiadó, Budapest, 2013. Ára 2980 forint.

HIRDETÉS

Nyugdíjas lelkészcsaládok találkozója

A Deák téren a nyugdíjas lelkészcsaládok szokásos havi összejövetelét szeptember 6-án fél 10-kor rendezzük. Az áhítatot *Smidélíusz Gábor* lelkész, az előadást *Merre tart ifjúságunk* címmel *Csizmadia Nóra* ifjúsági referens tartja.

HIRDETÉS

A Jelenések könyvének mai aktualitása

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) és a Budavári Evangélikus Egyházközség rendezésében minden hónap második csütörtökén a *Jelenések könyvének* mai aktualitása témát járjuk körül. Előadó: *dr. Dér Katalin* egyetemi docens, klasszika-filológus, teológus, az irodalomtudományok doktora (ELTE). Az alkalmak 17 órakor kezdődnek az egyházközség gyülekezeti termében: Budapest I. ker., Táncsics M. u. 28.

Szeptember 12. • Áhítat: *Balicza Iván* – Előadás: *A Jelenések könyve értelmzésének irányai és nehézségei. Miért olyan fontos ma ez a könyv?*

Október 10. • Áhítat: *dr. Fabiny Tamás* – Előadás: *Mi az igazság a Napba öltözött asszony körül?* (12. fejezet)

November 14. • Áhítat: *Bence Imre* – Előadás: *A két fenevad: az antikrisztus és a hamis próféta. Mit jelent az, hogy a fenevad száma 666?* (13. fejezet)

December 12. • Áhítat: *Bencéné Szabó Márta* – Előadás: *Krisztus és övéi ezeréves uralma* (20,1–10)

A tanító néni teljesen érthetetlen volt. Úgy érkezett a faluba egy hátizsákkal meg egy bőrröndnyi könyvvel, mint akit a szél fújtt ide és pottyantott le. Fizetést nem tudtak neki adni, de arra is csak azt mondta, nem baj, tanítani szeretne, meg magába szívni ezt a tiszta csendet itt.

Furcsa szavakat használt, az igaziakat meg alig értette. A pityókát krumplinak hívta, és hiába próbálta kimondani a rendes nevét, egyre csak kacagott.

Sötét színű hajával, fényes fekete szemével is kitűnt a sok kalászszőke hajú, világos szemű falusi közül. A ruhái is mások voltak. Nem vett fel annyi szoknyát, mint a helybeli lányok, és az istentiszteletre is kosztümben ment, nem fodros ruhában.

Minden mozdulatát kíváncsian figyelték, szokásait megrökönyödve vették tudomásul az emberek. Szinte már aggódva lesték, mennyire keveset eszik. Akkor is leginkább csak gyümölcsöket. A jó húsos szalonnát nevetve hárította el, ha kínálták.

– Jó lesz az Zsiga bácsiéknak. Én aligha mozognám le – tolta el bocsánatkérő mosollyal az ajándékot.

Minden reggel nyitáskor ott állt a pékség előtt – amelyet holland segélyből alapítottak munkahelynek a fiatalok számára – a többi asszonyokkal, akik kilós, kétkilós kenyeret vettek a családnak. Ő egymagának csak két szeletet kért, mint a bódorgós szatyros ember meg a túlvégi szóvalan kapás.

– Ha lehet, a végéből, mert az a ropogós korca, az az igazi csemege – mondogatta.

És mivel rajta kívül senki más nem pályázott a kenyerek farára, ez valóban mindig jutott neki bőven. Köszönettel fogadta a csöppnyi kivételezést, kicsit pirulva pakolt el, és kívánt derűs szép napot mindig mindenkinek.

Az iskolában aztán már nem volt tovább furcsa benne semmi. A gyerekek szerették, figyeltek rá. A lemaradókat ügyesen felzárkóztatta, gyakorolt a bukdácsolókkal, és mindig volt biztató szava az igyekvő diákhöz, bármilyen lett is az a fránya érdemjegy. Jó tanító néni volt, igazi tyúkanyó.

Csak azt nem értették, hogy ha szép is, tanult is, kedves is, mit keres itt éppen náluk, az Isten háta mögötti, kicsiny, félig román, félig magyar faluban ez az anyaországbeli lány. És miért nem ment még férjhez, holott betöltötte már a huszonegyet is. Mi elől bújik? Vajon meddig marad? És hát boldog-e itt közöttük?

Egyszer még egy lakodalomba is meghívták, hogy kicsit kiismerjék. Jó zimankós tél volt, igazi disznóvágó idő.

Az a lány, aki férjhez ment, éppen csak végzett az általános iskolával. Kicsike volt, vézna, megszeppent tekintetű. Lenháját két hosszú fonatban hordta. Az öreganyjáról rámaradt menyasszonyi ruhát is úgy kellett ráigazgatni, hogy álljon valahogy. Ez egyik falubeli lány pirosítóval, rúzzsal felnőttesítette ki a sápadt arcocskát valamelyest. A vőlegénynek is épphogy csak serkent a bajusza, de a bocskaiában, kalapban mégis idősebbnek látszott. Ráadásul elszántan, komolyan, megfontolt képpel vonult a templom felé, karján a szégyenlősen tipegő menyasszonnyal.

A tanító néni a kórust vezette. A kis csapat éneke után is közöttük ült le, onnan nézte mosolyogva, könnyes szemmel a szertartást. A lakodalmas asztalnál szerény volt, kicsit meghattott, csöndes, de kedves. Semmi kü-

FÜLLER TÍMEA

Útravaló

lönöset nem láttak rajta. Nem volt csapodár, de elutasító sem. Titokzatosan, segítőkészen és érthetetlenül élt közöttük mindvégig.

Aztán május végén, néhány héttel az évszáró előtt bejelentette az iskolában, hogy június végén elköltözik.

A gyerekek megszeppenve ültek a padokban. Még aki eddig a lógásra gondolt, most az is elkomorodott egy kicsit. Mi lesz velük a tanító nénijük nélkül?

– Ne féljetek, szeptembertől biztosan egy kedves új tanító néni lesz majd veletek, aki nagyon fog szeretni benneteket, ti pedig ügyesen tanultok tovább nála – simította végig tekintetével biztatóan a legörbült százjű kis csapatot.

Aztán folytatta az órát, mintha mi sem történt volna. A gyerekek azon-

KAROLY GYÖRGY TAMÁS FELVÉTELE

ban elmesélték otthon a szüleiknek a hírt, és az egész falu felbolydult. Aznap este a kapálásból hazafelé menet csak úgy sziporkázott a szó az asszonyok között.

– Ej, biztosan honvágya van, hát természetes, hogy haza akar menni.

– Hát eddig nem volt neki? Mégis maradt. Maradhatna most is, jó dolga van itt, megbecsüljük.

– Hiszen fizetést sem kap! Jótékonykodni sem lehet öröklé!

– Csak adnánk néki valahogyan, összeadnánk, amit megeszik, nem kéne azért rögtön elmennie!

– Nem hát! Amúgy is vénkisasszony, mindegy lenne neki, hogy hol lakik!

– Vénkisasszony, és az is marad! Képzeljétek, még szőni se tud!

– A málét is alig tudta lehántani! Még ilyen egy tehetetlen leányt!

– A rokkára meg úgy bámult, mint borjú az új kapura. Még le is fotografálta!

– Nincs ennek semmi stafírungeja, az már bizonyos.

– Ugyan, ne bántsák! Lehet, hogy annyit járt iskolába, hogy nem maradt neki ideje a ház körüli rendes munkát megtanulni.

– Hátha meg édesanyja sincsen, akitől eleshette volna!

– Milyen ügyetlenke volt a muroktisztításnál is, he!

– Az igaz, de a gyerekek úgy danolnak a keze alatt, mint a csácsogó madárcák!

– És még a legcsóróbbnak is volt mindig mivel írnia az óráin, úgy intézte.

– No, tanító néninek jó volt, az igaz. S ki tudja, most merre fújja-viszi tovább a szél. Látjuk-e még valaha?

Így szemeztették a gondolatokat. Nem volt egyszerű eligazodniuk önmagukon. Mert a tanító nénit egyszerre szerették és furcsállották, ne-

vették és csodálták, sajnálták, és haragudtak rá, amiért elmegy.

Hazaérve aztán ki-ki magában forgatta tovább a gondolatokat. Reggelre, mire a pékség ablaka kitárult, az utcán már meg is beszéltek, amire jutottak, s azután nem is esett több szó az egészről, mindenki tette a dolgát, ahogy kell. Csak esténként maradtak fenn az asszonyok egy-egy fertyájával tovább.

Közben lassan eljött az igazi nyár. Ragyogott a nap, a lurkókat már kötéllal sem lehetett volna a padban tartani, kinn a diófa alatt ismételték át még utoljára a tanévben összegyűjtött anyagot. A templom előtti járdára aszfaltkrétával írták az ábécét meg a szorzó táblát, és ugróiskolázás közben válaszolgattak az összeadás-kivonás feladatokra.

Az utolsó nap megvolt a tanévzáró is. A tanító néni előre megmondta, hogy másnap hajnalban indul, senki ne hozzon virágot, mégis annyi margaréta gyűlt az asztalára, hogy alig tudta felkarolni. Pironkodva köszönte meg, és azt mondta a szülőeknek, hogy mindenképpen folytassák a gyerekek az iskolát. Tanító biztosan lesz, a könyveit, írószereit meg itt hagyja, benn az iskolában lesznek a kofferében, ősszel megtalálják ugyanígy. A virágot meg átviszi a templomba az oltárra, kár volna érte, hogy tönkremenjen az úton, de azért köszöni.

Tudták, hogy vasárnap a nyolcas vonattal utazik. Az állomás alig egy félóra út, de a kocsis azt kérte, menjenek el már hétkor, hogy ő becsülettel visszaérkezzen az istentisztelet előtti imaóra idejére. A tanító néni tehát készen állt az útra a megadott időre, odakészítette az ajtó mellé hatalmas hátizsákját, amelyen azért mégis ott kornyadozott egy szál virág az előző napi csokorból.

Amikor a toronyóra elütötte a hetet, a tanító néni nagyot nyelt, és ajtót nyitott a kocsis zörgetésére. A küszöbön azonban megtorpant a meglepetéstől. Mert ott volt a ház előtt a falu apraja-nagya, mind, aki csak mozogni tudott: a karon ülő kicsinyektől a görbe faágra támaszkodó öreg cigány asszonyig.

Egy bőrröndöt tettek le elé. Először azt hitte, a könyvvel teli kofferja az, s nem is értette, mit akarnak vele. De amikor felhajtották róla a takarót, láthatta, hogy láda ez, tulipános láda. Minden asszony és lány beletett valamit a tanító néni stafírunghához. És a gyönyörű szöttesek, párnahuzatok, törölközők tetejére a kisdíákok is letették elé búcsúajándékukat: a ropogós pirosla sült hétszirmú – csupa sarok – kenyérvirágot.

Szemesnek állt a másvilág

► Nem szegte kedvét a Balaton-NET szervezőinek az augusztus 21–25. között kissé borúsabbra fordult időjárás, hiszen az Aliansz – Magyar Evangéliumi Szövetség nyolcadik alkalommal meghirdetett rendezvénysorozatának résztvevői – lelkieken – ezúttal is az „égbolton túlra” tekintettek. Összesen mintegy ezerkétszázán fordultak meg a mind népszerűbb felekezeti közti alkalmon, melyhez idén is ideális helyszínt biztosított a balatonszemesi baptista imaház és a vele határos, tágas telken elterülő helyi általános iskola.

Horváth István Aliansz-titkár szombat este maga is derűssé tette a balatoni borút

A minden korosztály számára bőséges programkínálatban természetesen a tanításokon, biztonyságtételeken volt a hangsúly. Ebben az évben az a kérdés került középpontba, hogy az evangéliummal miként érhetjük el a környezetünkben élőket. Az előadók – akiknek többségét a Magyarországi Evangélikus Egyház országos missziói lelkésze, Szeverényi János, az Aliansz alelnöke ajánlotta a vezetőség figyelmébe – azt a kérdést járták körül, hogy a Krisztusban hívó egyének és gyülekezetek hogyan lehetnek hatással a társadalomra.

A szemináriumvezetésre is vállalkozó Szeverényi János mellett Györfi Mihály, a nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközség lelkésze képviselte a lutheránus színeket, jóllehet a Balaton-NET „szépségét” nem utolsósorban éppen az adja, hogy a testvéri közösségben úgyszólván semmi jelentősége a felekezeti hovatartozásnak.

■ T. PINTÉR KÁROLY felvétele

Erkélyszoók élő soproni emlékezete

A soproni gyülekezet idén is megtartotta hagyományos ünnepi megemlékezését augusztus 20-án délelőtt az Eggenberg-ház udvarán, amely egykor az evangélikus istentiszteletek helyszínéül szolgált. Az épület erkélyéről ezúttal Holger Manke soproni német lelkész (képünkön), majd Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígétét. A liturgiában Gabnai Sándor esperes és Hegedűs Attila lelkész mellett Henczel Szabolcs római katolikus plébános is részt vett. Az énekek kísérésében közreműködött a Juventus fúvószenekar.

■ ADÁMI MÁRIA felvételei

Zengeni az Úrnak

Visszatekintés a Református énekek XII. hangversenyére

► A budapesti Művészetek Palotájában július 6-án rendezték meg a Református énekek XII. hangversenyét. A 370 fős Egyesített Kárpát-medencei református kórus a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem telt házas közönsége, gyülekezete előtt egy teljes estén át dicsérte énekkel az Urat.

FOTÓ: PERIFERIC RECORDS

Az évtizedes múltra visszatekintő Református énekek hangversenye ma határokon átváltozó református találkozóvá értek, hiszen a részt vevő tizenhat kórusból jó néhány Felvidékről, Vajdaságból, Erdélyből vagy Burgenlandból érkezett az eseményre, hogy együtt énekeljenek zsoltárokat. Tették ezt ezúttal a színpadon – bár ennek az est során talán nem is volt jelentősége, hiszen előadó és közönség egy lélekkel kísérté végig – sokszor énekelve – a református közösségeiből már ismert énekeket, zsoltárokat.

A színes program a lelkes kórusok és felkészítő karnagyaik munkáját dicsérte. Néhányan a szereplők közül a teljesség igénye nélkül: az est során fellépett a Debreceni Református Kollégium Kántusa – Berkesi Sándor Liszt-díjas karnagy vezényletével (képünkön) –, amelyet óriási lelkesedéssel fogadtak a közönség, az egykori Kántus-tag Arany János karnagy vezette Psalterium Hungaricum kórus, a felvidéki Firesz (Fiatl Reformátusok Szövetsége) Cantate Domino kórusa Süll Kinga vezényletével, a budapesti Hálaadás kórus Kárpátiné Berkesi Boglárka karnaggal, a vajdasági Bácskossuthfalvai református kórus, a Nagyvárad Rogerius református kórus, a Pápai Református Teológiai Akadémia kórusa vagy a budapesti Kálvin kórus.

Szemet gyönyörködtető volt a nagy létszámú egyesített kórus. A látványt tovább színesítették az erdélyi hagyományos népviseletbe öltözött Tordaszentlászlói református énekkar fellépői. Ebben az évben is – immár hagyományosan – orgonakísérettel hangzottak el a zsoltárok. Az amszterdami zeneakadémián végzett Szilágyi Gyula kísért és adott elő prelúdiumokat, s adta meg kifejezően az énekek művészi hangszere kíséretét.

A karnagyok által összeállított zenei részek között igeelvasást hallhatott az est közönsége Gulyás Gergelytől, a Fidesz parlamenti képviselőjétől.

A műsor végén a hangversenyező szervezője, a Periferic Records Kft. ügyvezetője, a Magyar Örökség díjas Böszörményi Gergely mondta el köszönő szavait a hangversenyen részt vett kórusoknak, amelyeket óriási tapssal jutalmazott a közönség.

A változó világra nyitott lelkeknek szólt idén is a Református énekek XII. hangversenye, kilépve a megszokott templomi és gyülekezeti környezetből, fiatalnak és idősebbnek is egyaránt átadva a bibliai ígét zenével és énekkel. Zárásul nemzeti imádságunkat, a Himnusz énekelte el közösen az összes jelenlévő kéz a kézben, hittel és reménnyel...

■ HETESSY CSABA

„Az övéit az Úr karolja át!”

A bautzeni kórus hangversenye Pécsen

► A pécsi evangélikus templomban adott hangversenyt augusztus 14-én este a szászországi Bautzen Szent Péter-székesegyházának kórusa. A pécsi evangélikus énekkar és a vendég német dalosok kapcsolata 2006-ban kezdődött. A bautzeni koncertet és istentiszteleti szolgálatot egy évvel később, 2007 nyarán viszonozták a német testvérek. Budapesti és pécsi koncertjük mellett akkor részt vettek Mágocson a német kitelepítettek és a felvidéki betelepítettek tiszteletére állított emlékmű avatásán is. Milyen megrendítette őket a közös múlt. Többen ott döbbsentek rá, hogy nagyszüleik is erről a vidékről származnak. A bautzeniek újabb meghívásának 2009 őszén tett eleget a Pécsi Evangélikus Egyházközség kórusa.

A gyümölcsöző kapcsolat legújabb fejezeteként augusztus 10–18. között látogatott ismét Pécsre a bautzeni kórus. A vendéglátásból derekasan kivették részüket a lelkészek, a pécsi gyülekezet és a kórus tagjai, akik egyéb programjaikra is elkísérték német barátaikat. Dönszné Buvári Nóra és Müller György áldozatos, mindenre kiterjedő gondoskodása nagyban hozzájárult a szeretetteljes, méltó vendégfogadáshoz.

A kórus Pécs mellett most Dunaharaszttiban, Pogányban és Keszthelyen is adott egy-egy koncertet. Dunaharaszttiban a vasárnapi istentiszteleten Varsányi Ferenc korábbi pécsi vezető lelkész igehirdetése mellett énekeltek. Pogányban a Baldauf Gusztáv Evangélikus Szeretothon idős lakóit örvendeztetették meg a délelőtti zenés áhítaton, amelyen Ócsai Zoltán pécsi lelkész hirdetett ígét. Augusztus 16-án pedig a keszthelyi evangélikus templomban koncerteztek.

Honnan érkeztek a német testvérek, mit kell tudni róluk? A szászországi Bautzen ezeréves város a Spree folyó partján, Drezdától keletre. A település egyik jelképe a Szent Péter-székesegyház, amelyet a 16. század vége óta együtt használnak a katolikus és az evangélikus hívek.

A bautzeni St.-Petri-Chor 2001-ben alakult, huszonöt énekesből áll. Istentiszteleteken, egyházzenei alkalmon és önálló koncerteken énekelnek. Gyakran szólaltatnak meg teljes kantátákat, de repertoárjukban szép számmal találhatók a capella kórusművek a gregoriántól napjainkig. A német énekesek több alkalommal jártak külföldön: Litvániában, Lengyelországban, Romániában és immár másodszor Magyarországon.

A kórus karnagya, Mathias Pfund Drezdában és Halleban tanult egyházzene. Pályája újabb állomásként 1999 óta a Bautzeni St. Petri Evangélikus-Lutheránus Egyházköz-

ség kántora és a Bautzeni Egyházmegye egyházzenei igazgatója.

A pécsi Dischka Győző utcai evangélikus templomban augusztus 14-én tartott hangversenyén a bautzeni kórus kizárólag egyházi műveket adott elő. Guillaume Dufay 15. századi mester Vexilla regis című gregoriánfeldolgozásával indították az estet. A folytatásban Erasmus Sartorius 16–17. század fordulóján élt komponista Nun bitten wir den Heiligen Geist című művét énekeltek.

„A zene úgy ölel át bennünket, ahogy Isten szeretete vesz körbe minket” – ez volt a vezérfonala Németh Zoltán lelkész igehirdetésének. E gondolatörse kifejtése és a közös imádság után Michael Praetorius műveivel folytatódott a hangverseny. A 16–17. századi mester kedvelt szerzője a német dalosoknak. Herzlich tut mich erfreuen, Fröhlich wollen wir Hallehja singen és Geh aus, mein Herz című művei Isten örömteli dicsőítéséről

szólnak. A kórus három dalosa blockflöten játszatna ezután William Byrd Fantasia című darabját.

Az énekesek repertoárjából nem hiányozhatnak a német barokk mester, Heinrich Schütz művei sem. Ezúttal egy kyriét szólaltattak meg, majd a Mein Herz, o Gott, ist dir bereit, valamint az Allein Gott in der Höh sei Ehr című kórusművet. Sethus Calvisius éneke blockflötekísérettel csendült fel.

Az egyházi opusok sorában a folytatásban Melchior Franck, Felix Mendelssohn-Bartholdy és Rolf Schweizer egy-egy békességváró, Istent dicsőítő kompozíciója hangzott el.

A kamarakórus kiváló hangzása, a szólamok arányos megszólalása, a karnagy és az együttes zenei összhangja jellemezte mindvégig az estet. A hangverseny végén a hallgatóság lelkes tapssal hálálta meg a német testvérkórus műsorát.

■ TÖRTELY ZSUZSA

A személy fogalmának újradefiniálása?

▶ Az indiai Környezet- és Erdőügyi Minisztérium az egész országban be-tiltotta a delfinshow-kat, delfináriumok létesítését, illetve delfinek és bi-zonyos cetfélék fogságban tartását, ám nem egyszerűen állatbaráti meg-fontolásból. Hivatalos indoklásban először jelent meg a „nem emberi személy” fogalma. A közleményben többek közt ez áll: „A cetfélék álta-lában nagyon intelligensek és érzékenyek. Számos, a delfinek viselkedé-sét tanulmányozó kutató megállapította, hogy a többi állathoz képest szo-katlanul magas intelligenciájúak, ezért a delfint »nem emberi személy-nek« kell tekinteni, s mint ilyet sajátos jogok illetik meg, és erkölcsileg elfogadhatatlan, hogy szórakoztatás céljából fogságban tartsák.”

Az embernek Istentől kapott fel-adata, hogy gondoskodik a terem-tett világról, óvja az állatokat és a nö-vényeket. Itt azonban – mint az in-doklásból kiderül – egészen másról van szó. Indiában csendben megtet-ték az első hivatalos lépést a személy fogalmának újradefiniálása felé.

A törekvés nem egészen új keletű. Szinte észrevétlenül, az állatvédelem köntösében jelent meg és került be számos ország jogalkotásába. Az ál-latjogvédelem abban különbözik az ál-latvédelemtől, hogy nem azért védi az élőlényeket, mert szépek és értékesek, hanem mert – állítólag – érző, tudat-tal rendelkező személyek, akiket sze-mélyhez fűződő jogok illetnek meg.

Legelőször Nagy-Britanniában (1997), Új-Zélandon (1999) és Spa-nyolországban (2008) terjesztettek ki három, alapvetően emberi jogot az emberszabású majmokra. Ennek ér-telmében a főemlősöket megilleti az élethez, a szabadsághoz és a testi épséghez való jog (vagyis tilos kíno-zni vagy kísérletekhez felhasználni őket). Az indoklás még nem nevezi személynek az emberszabású maj-mokat, de már jogokkal ruházza fel őket, mégpedig fogantatásuktól kezd-ve. („Apró” visszásság, hogy Spa-nyolországban a törvény ma már fogantatásuk pillanatától védi a nagy-majmokat az abortusztól és a mag-zati kísérletezéstől – szemben az emberi embriókkal...)

Az elméleti tudatformálás termé-szetesen előbbre jár, mint a jogalkotás. Csak két példa: az Egyesült Államok-ban néhány hónapja egy tudományos egyesület ülésén ismertették *A cetfélék jognyilatkozatát*, amely „a minden személyt megillető egyenlő báná-s mód” előmozdítása érdekében ki-mondja, hogy felett kognitív képessé-gei miatt minden bálna és a delfin sze-mély, és megilleti az élethez, a szabad-sághoz és a testi épséghez való jog.

Hasonló szellemben rendeznek 2013 decemberében nagyszabású konferenciát *Személyi lét az emberen túl* címmel a Yale Egyetemen. „A ren-dezvény a nagymajmok, a cetfélék, az elefántok és más állatok személyi mivoltát állítja középpontba, és a sze-mélyfogalom változását tárja fel ne-urológiai, viselkedéstudományi, filo-zófiai, etikai és jogi szempontok alapján. Különleges figyelmet szen-telünk a nem emberi állat (*sic!*) sze-mélyi mivoltának, igyekszünk feltár-ni a személy fogalmának történeti, tu-dományos és filozófiai hátterét, va-lamint az állatok érdekvédelmének módjait jogi precedensek teremtése és a köztudat informálása révén” – ol-vasható a rendezvény honlapján.

Miért veszélyes ez az áramlat?

A személyfogalom kitágítása a több évezredes emberi társadalom és kul-túra alapkategóriáit bontja le, éppúgy, mint a házasság és a nemek fogalmá-nak újradefiniálása. *Wesley J. Smith* neves jogász és bioetikus szerint, ha a személyfogalom kiterjesztésénél le-bontjuk az emberi faj határát, előbb-

utóbb nemcsak a főemlősöknek fo-gunk jogokat adni (akik egyébként sem saját jogaikat felfogni, sem máso-két tiszteletben tartani nem képesek), hanem minden élőlénynek. S valóban: Ecuadorban és Bolíviában évek óta törvény védi a fák „jogait”, Új-Zélan-don pedig 2012-ben személyhez fűző-dő jogokkal ruháztak fel egy folyót.

Újfajta egyenlőség születik, amely-ben ember, állat, növény és folyó egyenértékű – ám valójában nem a többi élőlény emelkedik az ember méltóságára, hanem az ember süllyed az állatvilág szintjére. Ugyanakkor – mutat rá Smith – a tervezett Yale-kon-ferencia háttérében álló emberellenes áramlat, „ha nem leszünk óvatosak, olyan biztosan fogja lerombolni a nyugati civilizáció gerincét, az egye-temes emberi egyenlőséget, mint ahogy a Vezúv elpusztította Pompeji”.

Kinek az érdeke?

Wesley J. Smith szerint az állatjogvé-dők, a bioetika mai hangadói és a transzhumanizmus hívei egyaránt érdekeltek abban, hogy megdöntsék az emberi élet különleges értékéről vallott társadalmi meggyőződést.

Az állatjogvédők busás hasznot húzhatnak abból, hogy erkölcsi egyenlőséget igyekeznek teremteni ember és állat között. *A The New York Times* idézi *Steven M. Wise* állatjog-védő ügyvédet, aki 2013-ra perek so-rozatát helyezte kilátásba, melyekben „a legmodernebb tudomány segítsé-gével fogják meggyőzni a bírákat, hogy az olyan állatoknak, mint a bálnák vagy a csimpánzok, személyi jogállást és jogokat kell biztosítani”.

Wise is megjegyzi, hogy egyetlen jogi precedens perek áradatát indíta-ná meg – először azért, hogy egyre több állatfaj kapjon jogi személyisé-get, majd azért, hogy ezen „állati sze-mélyek” kellő jogalappal „perelhes-sék” tulajdonosaikat alapvető jogaik sérelméért.

A transzhumanizmus hívei azért érdekeltek az ember kiváltságos hely-zetének megszüntetésében, mert cél-juk az emberi faj technológiai eszkö-zökkel történő „nemesítése”, és szaba-dabban manipulálhatják az ember biológiáját, ha egy állatfajjá teszik a sok közül. A bioetika mai hangadói pedig azért iktatnák ki az emberi fajhoz tar-tozás erkölcsi vonzatait, hogy egyes embercsoportokat anyagi haszonért természeti erőforrásként aknázhassa-nak ki, másoktól pedig akadálytala-nabbul szabadulhassanak meg.

Nagy erők érdekeltek abban, hogy az embert egy szintre hozzák az ál-latokkal. Ennek kevésbé feltűnő mód-ja, ha az állatokat kezdik személynek nevezni. Fontos, hogy tudatosítsuk ezt az állatszeretetnek álcázott, mö-göttes szándékot. Feladatunk, hogy a teremtett világ védelméért munkál-kodjunk, de nem azért, mintha az élőlényeknek ehhez személyi joguk fűződne, hanem mert a Teremtő a mi gondoskodásunkra bízta őket.

■ MÉNESI KRISZTINA
Forrás: Magyar Kurír

▶ A Rumbach utcai zsinagógában augusztus 25-től látogatható az *Ámos Imre és a 20. század – kor-társ összművészeti kiállítás*. A képzőművészetet, zenét és iro-dalmat magában foglaló tárlatot *Konrád György* Kossuth-díjas író nyitotta meg. Egyházunk részé-ről *Próhle Gergely* országos fel-ügyelő mondott ünnepi beszédet.

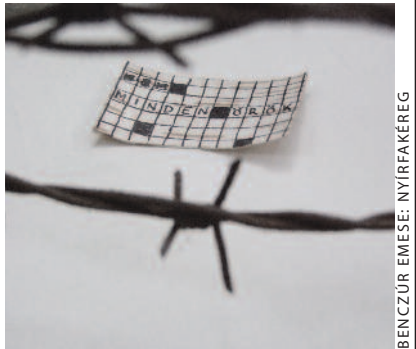
Közel háromszázan vettek részt a Magyarországi Evangélikus Egyház és az Asztali Beszélgetések Kulturá-lis Alapítvány által szervezett kiállít-ás megnyitóján a Zsidó Nyári Fesz-tiválon. Az *Ámos Imre* és negyven-egy kortárs alkotó munkáit bemuta-tó kiállítás fő célja, hogy reflektáljon az elmúlt század, a holokauszt kér-désére. Ámos Imre (1907–1944) fes-tőművész életútja szorosan összefügg

Ámos-kiállítás

a 20. századdal, a holokauszt érthe-tetlenségével, az európai etika meg-ingásával.

A kiállítás – mely egy sorozat része – először 2012 decemberében Szent-endrén, a Régi Művésztelepi Galéri-ában, majd Dunaszerdahelyen, a Kor-társ Magyar Galériában, illetve a Pé-csi Galériában volt látható. Jelenleg a műtárgyak egy része a berlini magyar intézetben tekinthető meg.

A Rumbach utcai, *Otto Wagner* ter-vezte zsinagógában megrendezett tárlat megnyitóján Konrád György Ámos Imre naplójából olvasott fel. Próhle Gergely mellett *Ilan Mor*, Iz-

BENCZUR EMESE: NYÍRTAKÉREG

rael Állam magyarországi nagyköve-te mondott köszöntőt.

Az *Ámos Imre és a 20. század – kortárs összművészeti kiállítás* októ-ber 31-ig tekinthető meg. (A kiállít-ás fővédnöke: *Schweitzer József* nyugalmazott országos főrabbi, véd-nökei: *Fabiny Tamás* evangélikus püspök és *Várszegi Asztrik* pannon-halmi főapát.)

■ GALAMBOS ÁDÁM
Forrás: Evangélikus.hu

Egykor evangélikusok is használták a békési zsinagógát

▶ Egy magyarországi zsinagóga 20. századi története rendszerint ép-pen olyan változatos és vérziva-taros, mint maga az egész évszázad. A Békés városában alig száz éve épült zsinagóga a második vi-lágégést követően volt például fűz vesszőraktár, kiállítóterem, diszkó, keresztény közösségi ház – jelenleg pedig pálinkacent-rumként látogatható.

Békésen a zsidóság a 19. század első harmadában jelent meg, első rabbijuk 1860-ban érkezett. Egy évvel később már iskolát alapítottak, jótékonsági nőegyletet hoztak létre, és kevéssel később felépült első imaházuk is.

A zsidóság lélekszáma a helységben gyorsan növekedett, csúcspontján az ötszázat is meghaladta. Betegeket, árvaakat, özvegyeket és állástalan sze-gényeket segélyező szervezeteket hoz-tak létre, ami jelzi, hogy a hitközség-nek jelentős számú rászoruló csa-ládról is gondoskodnia kellett.

Az 1909-ben átadott, romantikus jegyeket viselő, impozáns zsinagóga adott otthont a neológ iskolának, amely 1931-ig működött. A szegény izraelita gyerekeket segélyezték. Az elemi iskola elvégzését követően a legtöbbben a helyi református gimnázium diákjai lettek.

Az első világháborúban harminc békési zsidó katona vett részt, közü-lük kilencen hősi halált haltak. A vi-lágháborút követően a forradalmak, a román megszállás és az elköltö-zések következtében jelentősen csök-kent a hitközség lélekszáma, 1930-ban már csak 317-et tett ki. A hitköz-ség jelentősebb családjai ekkor orvo-sok, ügyvédek, módos kereskedők és gyárosok voltak, de a legtöbb család szerényebb anyagi körülmények kö-zött élt, fűszerüzletet, nyomdát, gyógyszerterát működtetett, vagy például esernyőjavítással foglalkozott. Gyakran adakoztak hazafias és em-berbaráti célokra, és megbecsült tag-jai voltak a település közösségének.

A második világháború kitörése-kor a hitközségnek 228 tagja volt. 1942-ben megkezdődött a férfiak behívása munkaszolgálatra. 1944 májusában először két, majd végül négy gettót alakítottak ki, mintegy 180 személyt vagoníroztak be, akiket előbb a békéscsabai gyűjtőtáborba, majd Auschwitzba vittek. A haláltá-borban csak mintegy húsz elhur-colt került a munkaképesek közé, a többieket gázkamrában meggyilkol-ták. Tizenhárman tértek haza, a

munkaszolgálatosokkal együtt ke-vesebb mint ötvenen.

A hitközség ezután csak névlege-sen működött. A háborúban meg-romlódott, romló állagú zsinagóga épületét 1952-ben eladták. A beázá-sok miatt korábban a felső homlok-zati elemeket kényszermegoldás-ként lebontották, az épület ezzel el-veszítette zsinagógajellegét.

Csak nemrégiben derült fény arra, hogy a zsinagógát a világháború utolsó szakaszában a kisszámú helyi, imaházzal sohasem rendelkező evan-gélikusság használta istentiszteleti helyként. A zsidóvagyonigények so-rában a Békési Evangélikus Misszi-ói Egyházközség kérelmet nyújtott be a rabbilakás és a zsinagóga kiutalá-sára az egyház lelkészeinek és isko-lájának céljaira. A főszolgabíró 1944. június 28-án kelt határozatában a rabbilakást evangélikus lelkészlak és iskola, a zsinagógát pedig a kérel-mező egyház által történő átépítés után evangélikus templom céljára

Az épület belső terének meghatá-rozó látványeleme a galéria. A kőosz-lopokon körbefutó karzaton foglal-tak helyet az asszonyok és a lányok.

A békési zsinagógát 1952-ben az Erdőgazdasági Fűz- és Kosáripari Vállalat vásárolta meg. Először rak-tározásra használták, majd az 1957-es átalakítást követően kiállításokat rendeztek benne a cég termékeiből, és a kosárfonók szakszervezeti bizott-sága közösségi házként használta.

Az 1978-as nagy békési földrengés – amely súlyosan károsította a masszív tömegű békéscsabai evangé-likus Nagytemplomot is – olyannyi-ra megrongálta az épületet, hogy életveszélyesnek nyilvánították, csak évekkel később hozták helyre. A ki-lencvenes évek legelején zenés szó-rakozóhely működött benne, annak ellenére, hogy a műemlékvédelmi főfelügyelőség kikötötte, hogy csak kulturális célokra lehet használni. Ké-sőbb üzleteket is kialakítottak, aztán évekig üresen állt.

A SZERZO FELVÉTELE

A zsinagóga mai formájában, pálinkaházként

utalta ki. Az épületek után az egyház havonta lakbért fizetett. A zsinagó-gát végül 1948-ban államosították.

A zsinagóga belső elrendezéséről keveset tudunk. Az biztos, hogy kö-zépső falfelületének oromfalán a *Tízparancsolat* két kőtáblája volt látható. A két kőtáblát egy idom kö-tötte össze, jelezve, hogy a *Tízparan-csolat* – mely Isten Izráel népével kö-tött szövetségének alapokmánya – egységes egészet alkot. A jobb oldali kőtábla az embernek Istennel szem-beni, míg a bal oldali az embertársai-val szembeni kötelezettségeit tartal-mazza. A kőtáblák alatt, az oromfal közepén lévő nyílást kőbe faragott, kör alakú mezőben Dávid-csillag keretezte.

2004-től az egykori zsinagóga épületében egy keresztény szelle-miségű, drog-, alkohol- és dohány-füstmentes civil közösségi ház és vendéglő üzemelt, amely pár évig tu-dott fennmaradni.

Jelenleg pálinkacentrum műkö-dik a pályázati pénzből felújított épületben, ahol látványfőzdeben kis-üsti pálinkát főznek, valamint helyet kapott egy országosan is egyedülál-ló pálinkatreztor, az európai földraj-zi eredetvédeltséget élvező, nem-zeti értékként számon tartott béké-si szilvapálinka kóstolására csábítva a látogatókat. Így lett egy évszázad alatt a csodálatos Isten házából pá-linkaház.

■ SZEGFŰ KATALIN

Az acél, amely Istent dicsóíti

► **Harangjaink, amelyek sok évszázad óta a keresztény egyházi élet részét képezik, tradicionálisan bronzból készülnek. A németországi Bochumban működő Mayer und Kühne acélgyár 1851-ben kezdte meg az acélból készült harangok öntését.**

Az acél a bronzhoz képest a korrózió miatt kevésbé időtálló, és sokkal keményebb, kevésbé érces a hangzása is. Mindezek ellenére az acélharangoknak már kezdettől fogva igen nagy keresletük volt. Egyrészt, mert a bronzharangok háború esetén hadba vonulnak, mivel anyaguk ágyúkészítésre alkalmas; másrészt az acélharangok a bronzból készülteknél jóval olcsóbban beszerezhetők, így a szegényebb egyházak könnyebben tudtak haranghoz jutni – ezért hívják őket ínségharangoknak is.

A bochumi harangok igen hamar megjelentek Magyarországon is, és elsősorban evangélikus egyházunkban voltak közkedveltek. Sok településen ugyanis már a templom felépítése is komoly anyagi erőfeszítéseket igényelt, bronzharangokra ezért nem tellett volna, de acélharangra igen.

A legkorábbi ínségharangokat a makói evangélikus templom tornyában találjuk. „Magyarhon, s Makai Ev. Egyház első acélharangja 1854” – olvashatjuk a kisharangon, míg a középső felirata: „Érckebled keltsen hõn áldni, dicsérni az Istent”.

Nem sokkal később, 1856-ban a tállyai evangélikusok számára is öntöttek három, a békéscsaba-erzsébet-helyi evangélikus templom számára 1876-ban szintén három új acélharangot, a középsőt „gyermek harangjának” nevezték el. A csorvási evangélikusok 1878-ban öntették két acélharangjukat, rajtuk az adományozó *Zalai* és *Zsiros* család neve olvasható.

A nagybányei evangélikusok 1876-ban rendelték meg 400 kilogrammos acélharangjukat Bochumból, majd 1895-ben egy 700, 150 és 50 kilósat. Itt az adományozók nevét nem a harangra öntött feliratban, ha-

nem a toronyban elhelyezett emléktáblákon örökítették meg.

1864-ben készült el a bochumi öntöde legnagyobb magyarországi terméke a miskolci evangélikus templom számára. Ez az 1681 kilós harang – 1005 és 477 kilós társával együtt – mind a mai napig hirdeti Isten dicsóságát.

1910-ben készült el szintén Bochumban a marcalgergelyi evangélikus templom három ínségharangja, amelyek szép hangzásukról híresek.

Az acélharangok jellemzője, hogy díszítés nélküliek, és sokukon a felirat is szűkszavú, vagy egyáltalán nincs rajtuk felirat (utóbbiak miatt számos ilyen öntvény öntőjére csak következtetni tudunk). Az acélharangok kemény, éles hangja sokak sze-

Magyarország legnagyobb, 2700 kilogrammos acélharangját a kelenföldi Szent Gellért-templom számára.

Magyarországon a Diósgyőri Acélművek kezdett harangöntésbe, ahol jellemzően kisebb harangok készültek, mint Bochumban. Medgyesegyháza evangélikusai már 1920-ban innen rendeltek új harangokat az elrekviráltak pótlására. Közülük az egyiket 1942-ben a gyulaiaknak adták át, mivel 1938-ban lehetőségük nyílt bronzharangok öntésére. Őcs evangélikusai 1921-ben két, a csanád-alberti lutheránusok 1924-ben három harangot rendeltek szintén Diósgyőrből, ahol a második világháborút követően is folytatódott az öntés.

1959-ben éppen a diósgyőri evangélikus templom számára készült új acélharang a helyi öntödében, Újcsanáros evangélikus temploma számára pedig 1972-ben. Utóbbi helyen az adományozók nevét a harangpalásthoz rögzítettett táblán örökítették meg.

Érdemes megemlíteni, hogy Budapest legnagyobb evangélikus harangja szintén acélöntvény. Ez a csepeli templom tornyában található, 1500 kilós hangszer egyedi gyártmány: *Weiss Manfréd* gyárában készült, és a gyülekezet egyik tagja vásárolta ócskavásáron 1928-ban. Hasonló nagy vasharangja volt a budafoki evangélikus templomnak, amelyet azonban a torony statikailag nem bírt el, így Csatkára, a katolikus templom tornyába került.

Sokan szégyellik az acélharangjait, vagy bántónak tartják a hangzásukat, ezért a lecserélésükön gondolkodnak, vagy már le is cserélték őket, de vannak néhányan, akik kifejezetten gyönyörködni tudnak sajátos hangzásvilágukban (magam az utóbbiak közé tartozom). E technika-, egyház- és harangtörténeti érdekességek sajátos, kemény, fémes hangzásának is megvan a szépsége, amint hirdetik azt, amit a makói evangélikus nagyharang feliratában olvashatunk: „Intse imára acél kebled gyarló kebelünket”.

■ **BAJKÓ FERENC**
településmérnök, harangkutató

Nyáregyháza evangélikus templomának harangja (A szerző felvétele)

mében szégyen tárgyát képezte egészen az első világháborúig.

A bronzharangokból ágyú készült (egyházközségenként csak egy harang maradhatott – hol a legnagyobb, hol a legkisebb), de az acélharangok megmaradtak. Ezért a két világháború között számos acélharang-öntöde nyitotta meg kapuit Európában. Az osztrák Kapfenbergben működő Böhler-öntöde készítette 1931-ben

MAJD ELDÖNTI, HA NAGY LESZ?

Interszex személyek védelme Németországban

November 1-jétől a német szülők hivatalosan meghatározatlan neműként anyakönyveztetetik bizonytalan nemi jellemzőkkel született csecsemőjüket. A szülők abban az esetben is választhatják a meghatározatlan nemet, ha úgy vélik, gyermekük a jövőben sem a férfi-, sem a női nemmel nem kíván majd azonosulni – írja a *LifeSite News*. – A gyermek élete egy későbbi pillanatában azonosíthatja magát a két nem valamelyikével. *Steve Williams* brit homoszexuális aktivista rámutat: noha a német jogi szakértők tagadják, hogy a törvény bevezetné a harmadik nemet, „mások megjegyzik..., hogy a gyermeknek nem kötelező nemet választani, és nincs megszabva, meddig maradhat a »meghatározatlan nemű« kategóriában. Úgy tűnik, mintha ez a harmadik nem elismerésének kikapuja lenne, még ha nem nevezik is annak.”

Európai országban eddig soha nem anyakönyveztek hivatalosan hermafroditákat és interszex személyeket. A mostani szabályozás a szövetségi kormány által megbízott Német Etikai Tanács felülvizsgálata nyomán született, amely szerint az „interszex személyeknek” erősebb jogi elismerésre van szükségük, és védelemre szorulnak a kiskorukban helyettük meghozott egészségügyi döntésekkel és „a diszkrimináció más formáival” szemben.

Az új törvény kimondja: „Ha a gyermeket nem lehet fiúként vagy lányként azonosítani, a nemi rovatot üresen kell hagyni, és így kell az anyakönyvbe bevezetni.” A rendelkezés számos törvénytéziki döntés nyomán született, melyek szerint annak a személynek, aki valamely nemhez tartozónak tartja magát, joga van hozzá, hogy olyan neműnek tekintsek, testi jellegzetességeitől függetlenül.

Sabine Leutheusser-Schnarrenberger igazságügy-miniszter a *Süüd-*

*deutsche Zeitung*nak azt nyilatkozta: az új törvény teljes körű hatályba lépéséhez valamennyi jogi dokumentum „átfogó reformjára” lesz szükség.

„Az új szabályozás egyik fő célja, hogy megszabadítsa a szülőket a kényszersőtől, hogy rögtön a gyermek születése után dönteniük kelljen a neméről, s így elhamarkodottan egyezzenek bele a gyermek nemét meghatározó egészségügyi beavatkozásokba” – közölte a német belügyminisztérium meg nem nevezett szóvivője, aki cáfolta, hogy a változtatással a kormány egy új nemet talált volna fel; mint mondta, csupán azt engedélyezte, hogy a férfi-női nemre vonatkozó rubrika üresen maradjon.

Németországban a nem megváltoztatása már megengedett, ha valakit orvosilag transzszexuálisnak diagnosztizálnak, és az illető legalább három éve ellentétes neműként „kíván” élni. Korábban a tartós terméketlenség és a nemi megjelenést megváltoztató műtét is feltétel volt, 2011 óta azonban elég, ha az illető – műtét nélkül – kívánsága szerint valamelyik nemmel azonosul.

2008-ban egy törvénymódosítás a házasságban élők számára is lehetővé tette hivatalos nemük megváltoztatását. Az ilyen személyeknek választott nemük szerinti keresztnévet kell felvenniük, és ennek megfelelően jár a *Herr* (úr), illetve *Frau* (hölgy) megszólítás is. Ilyen esetekben minden személyi iratban a választott nemnek kell szerepelnie, ugyanakkor a sebészeti vagy biológiai változtatás nem követelmény. A nemét megváltoztató személy munkaadóját sem köteles tájékoztatni arról, hogy hivatalos neme megváltozott – írja a *LifeSiteNews*. A cikk árnyaltabb képet ad a legelső híradások nyomán közreadott, korábbi hírünk témájáról.

■ **MAGYAR KURÍR**

Pásztorként Krisztus nyájában

► **Ötödik alkalommal gyűltek össze svéd és magyar lelkészek, hogy megosszák egymással gondolataikat és tapasztalataikat, ezúttal a pásztorkodás témakörében. Idén a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ adott otthont a kétévente megrendezésre kerülő lelkészkonferenciának, amelyet a Déli Evangélikus Egyházkerület és a Svéd Evangélikus Egyház Linköping Egyházmegyéje szervez a lelkészei számára.**

A testvér-egyházkerületi kapcsolat személyes baráti és munkatársi együttműködésekkel fejlődött az évek során. Svéd részről *Martin Modéus* Linköping püspökének, magyar részről *Gáncs Péter*, egyhá-

A konferencia résztvevői megismerkedhettek a tihanyi apátság benécs szerzeteseinek életével, megköszölhatták evangélikus borászok kiváló borait, de módjuk adódott esti fürdőzésre is. A tizenkét fős delegációk

zunk elnök-püspökének vezetésével érkeztek a delegációk a *Joób Máté* és *Hulej Enikő* lelkész által szervezett konferenciára.

A konferencián a részt vevő lelkészek a pásztor és a nyáj zezusi hasonlatát bontották ki. A két nagyon különböző helyzetben, szociális és kulturális környezetben élő egyházból jövő lelkészek számára igen hasznosnak bizonyult a közös gondolkodás. Reggeltől késő estig hangoztak az előadások – angol nyelven.

személyes példaképek bemutatásával színesítették a szakmai programot. A szűk háromnapos konferencia közös úrvacsorás istentisztelettel zárult.

■ **KISS TAMÁS FELVÉTELE**

TÉMA: KRITIKUS ÉS KRITIKÁTLAN SZOLIDARITÁSA MAGYAR MÉDIÁBAN

M E G H Í V Ó M É D I A M Ű H E L Y R E Protestáns médiaműhely – Mátraháza, szeptember 20–22.

Aktív médiamunkásokat, továbbá a média belső, szakmai kérdései iránt érdeklődőket vár őszi konferenciájára a Protestáns Újságírók Szövetsége (Prúsz). A szeptember 20–22. között tartandó médiaműhely alapkérdése az, hogy az egyre felszínesebb és igénytelenebb tömegmédia korában miként lehet komoly, hiteles, minőségi munkát végezni akár az írott, akár az elektronikus sajtóban. Ezen a területen egyáltalán lehetséges-e ma Magyarországon politikai vagy/és gazdasági érdekektől, elvárásoktól függetlenül tevékenykedni, saját szakmai, erkölcsi, világnézeti elveket érvényesíteni? Másfelől: hogyan lehet kölcsönösen előnyös, gyümölcsöző partneri viszonyt kialakítani és fenntartani a média és a politika, illetve az üzleti élet szereplői között? A mátraházi konferencián ezeket a kérdéseket készülünk több aspektusból megvilágítani tapasztalt kollégák és közéleti szereplők közreműködésével. Vendégeinkre tehát – hagyományainkhoz híven – nem csupán előadóként, hanem beszélgetőtársként is számít közösségünk.

Akik már elfogadták meghívásunkat:

Balázs Géza nyelvész, tanszékvezető egyetemi tanár • *Pröhle Gergely* külügyi helyettes államtitkár, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője • *Szabó István* református lelkész, a Dunamelléki Református Egyházkerület püspöke • *Szőnyi Szilárd* újságíró, a *Heti Válasz* főszerkesztő-helyettese • *Zsolt Péter* média-szociológus, a Méltányosság Politikaelemző Központ kutatási igazgatója.

A részletes program – szeptember 1-jétől – a Prúsz honlapján lesz olvasható.

» **A protestáns médiaműhely helyszíne:** Ráday Konferencia-központ (Mátraháza, Üdülőtelep 1.). **Időpontja:** 2013. szeptember 20–22. **Részvételi díj (péntek vacsorától vasárnap ebédig):** 9500 Ft, Prúsz-tagoknak: 7500 Ft. Elhelyezés háromágyas szobákban, a jelentkezés sorrendjében. **Jelentkezni szeptember 15-ig** a prusz@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-9657-es mobilszámon lehet.

EGY MISSZIÓS HELY A TALÁLKOZÁSRA – TABUK NÉLKÜL

Bázeli „bordélytúra”

Magyar munkaerők a svájci utcákon, tereken és bárokban

► Prostitúció. Örök-aktuális téma világszerte. Hogy az alábbiakban miért a bázeli utcalányokról esik szó, azt pusztán a személyes kötődés magyarázza: mert bizonyos mértékben részese voltam a svájci városban prostituáltak között végzett segítő munkának. Erről szólva hadd használjak ezért személyes hangot! Hogy is kezdődött? Az Evangélikus Hittudományi Egyetem végzős hallgatójaként az elmúlt tanév mindkét szemesztérét Bazelben, Svájc német ajkú részének nyugati csücskében töltöttem ösztöndíjasként. Ősszel egy vasárnapi magyar istentisztelet után oda-jött hozzám egy helyi hölgy. Magyarul nem tud ugyan, de gondolta, végigüli az istentiszteletet, amelyet éppen én tartottam, hogy utána beszélhessen velem. Elmondta, hogy magyar és lehetőleg keresztény emberre lenne szüksége. Akkor a lehető legjobb helyre jött – gondoltam. A hölgy *Katharina Baumberger*, az Üdvhadsereg bázeli szervének munkatársa, ezen belül pedig a város prostituáltjaival foglalkozó *Rahab* projekt irányítója volt. (A *Józsué könyvében* szereplő jerikóbeli parázna nő nevét viseli a program.) Baumberger asszony röviden felvázolta, hogy leginkább a magyar utcalányokkal történő kapcsolatfelvételben, illetve a velük való kommunikációban kéri a segítségemet; lényegében azt, hogy tolmácsoljak neki. Ugyanis magyar lányok vannak bőven, nemcsak Zürichben, hanem Bazelben is, de a nyelvtudásuk korlátozott, sőt általában nincs. Katharinával együtt később megismertem a türelmi negyedet, a kis utcát, ahol a magyarok állnak, a háztömböt a „szobákkal”, ahol laknak és dolgoznak, a night clubokat, arcokat, történeteket, sorsokat...

2. (befejező) rész

Az Aliena szervezet 2012-es beszámolójából kiderül, hogy a Bazelben dolgozó prostituáltak száma összességében az előző évi 2722-ről tavaly 3268-ra nőtt. Mivel egyre többen vannak, egymás számára is egyre nagyobb konkurenciát jelentenek. Egyre több közöttük a fiatalok. Ezért is fontos, hogy megfelelő információkhoz jussanak. Megfelelő iránymutatással és segítséggel nagyobb esélyük van arra, hogy testüket, egészségüket megóvják, és maguk irányítsák az életüket. Mert a velük való beszélgetésből gyakran kiderül, hogy nem feltétlenül önként választják ezt az életet.

rüléseit. *Marcel de Weck* pszichológus az Aliena munkatársaként az elmúlt évben tizenhat prostituáltat gondozott.

Az utcán dolgozó nőkkel való találkozás egy formája, amikor a segítséget kínáló keresik velük a kapcsolatot. Van azonban egy másik alkalom, amely már közismert körökben. Minden szerdán meleg ebéd várja a becsöngetőket az Aliena irodájában, a türelmi negyed közepén. Jó alkalom ez a megismerkedésre, információcserére és a beszélgetésre is. Tavaly 1244 nő élt ezzel a lehetőséggel. Harminc százalékuk az afrikai országokból származik, harmincnyolc La-

Wojtowicz-Papotti, az Aliena másik tanácsadója. Két éve dolgozik itt. Mint elmondta, a szervezet korábban kisebb projektként működött, de nőtt, fejlődött, ma két teljes állású alkalmazottja van. A *Közös asztal* tizenegy éve működik, kezdetben csak havonta egyszer, most már heti rendszerességgel.

– *Mi az Aliena legfőbb célja Ön szerint?* – kérdeztem Paulinát.

– A cél nem feltétlenül a prostituált életformából való kiszállás erőltetése (? – *A szerk.*), inkább egyfajta kísérés felkínálása, valamint informálás, segítségnyújtás, amikor erre szükség van. Az igazi cél azonban a nőket önállókká tenni, hogy egyedül is képesek legyenek dönteni az életük felől, ne függenek másoktól. Mert az embernek tudnia kell magának megfogalmazni a céljait és a határait is, képes kell, hogy legyen a saját élete felől egyedül dönteni, és tisztában kell lennie azzal, hogy joga van ehhez a döntéshez. Eldönteni például, hogy marad vagy kilép.

– *Mi jelenti a sikert az Önök munkájában?*

– Az igazi siker az, ha egy nő képessé válik arra a bizonyos döntésre, amelyről az előbb beszéltem. Ha valaki kilép. A sikertörténet az, ha valaki önállóvá válik, és maga határozza meg, hogy milyen irányban folytatja az életét.

– *Saját munkájának melyik elemét emelné ki mint a legfontosabbat?*

– A személyes találkozást. Ez az, ami engem mindig megfog. Az, hogy mi ezeket a nőket a prostitúció viszonytagjai között kísérhetjük. Az, hogy mi lehetőség vagyunk számukra. A nők tudják, hogy itt van valaki, aki meghallgatja őket, tudja, hogy itt más perspektívákat mutatunk nekik az életükre nézve. Egy hely vagyunk a találkozásra – tabuk nélkül. Találkozás, odafigyelés, meghallgatás. Ezeket emelném ki. Nálunk a nők állnak a középpontban, nekik itt nem kell magukat eladniuk. Nagyon fontos, hogy itt minden *gratis*, ingyen van, elfogadással, előítéletek nélkül.

***

Két nőt elkísértem HIV- és szifiliszszűrésre. Az Aliena szerdai ebédjén ismertem meg őket, egyikük először jött.

Az újaknak a munkatársak mindig elmondják, hogy mi is ez a szervezet tulajdonképpen, és hogy milyen lehetőségeket kínál minden szükségben levő, utcán dolgozó nőnek. Elmondják, hogy meg lehet őket keresni bántalmazás esetén, orvosi kérdésekkel, lelki, spirituális problémákkal; és hogy szerdán jöhetnek ebédelni.

Ez a két nő is itt hallott arról a lehetőségről is, hogy az Aliena közvetítésével az AIDS-segítség nevű szervezetnél térítésmentesen elvégzik ezt a két vizsgálatot. (A szervezet honlapjáról kiderül, hogy a vizsgálatok adományokból finanszírozza.) Tolmácsként mentem velük.

Egyikük (A., 26 éves) épp egy napja volt csak Bazelben, ő két hónapos kisbabáját hagyta otthon a férjével, hogy kijöjjön „dolgozni”. A másikkal (R., 23 éves) a vizsgálat után kötelezően kitöltendő kérdőív kapcsán beszélgettem egy kicsit. Szóba került, hogy van kapcsolata otthon, ennek ellenére jár ki dolgozni. Amikor kérdeztem, sokkoló természetességgel válaszolt.

– *A barátod mit szól ahhoz, hogy te kint dolgozol?*

– Sokat veszekszek vele emiatt. De mondja, hogy jöjjenek ki, hogy legyen valamilyen életünk. Kocsi már van...

– *Ő nem dolgozik?*

– Nem.

– *És te testileg hogy bírod? Vannak fájdalmaid?*

– A derekam, az fáj mindig.
– *Drogosok is jönnek hozzátok?*
– Hétfégeken szinte csak azok jönnek.

Sajnáltam őt, nem a távolságtartó szánalommal, hanem úgy igazán. Egyszerű, őszinte, kedves lány volt. Látszott rajta, hogy nem ma kezdte. Félt a tesztől. Nem az eredménytől, afelől nem sok kétsége volt. Inkább az orvostól, az idegen szituációtól, attól, hogy a vizsgálat esetleg fájni fog. Mintha ösztönösen nem bízna senkiben, bennem is csak nehezen.

***

Vannak, akiket látszólag nem tört meg a „munka”. Még nem, vagy csak kívülről látszik úgy, hogy nem. Egyszer felmentünk Katharinával a lakásaikra, hogy húsvéti ajándékot, Bibliákat és olvasnivalókat vigyünk nekik, beszélgessünk velük. Voltak,

akik kedvesen fogadtak, és elmondták a történetüket. Voltak, akik meglepő és zavarba ejtő büszkeséggel és távolságtartással viszonyultak hozzánk. Nem erőltettük. Egyiküknek valahogy mégis sikerült félszeg módon feltennem egy kérdést. Utána nem kérdeztem tovább.

– *...és nem rossz olyan sokat kint állni az utcán?*

– Figyelj, drága, nekem mindegy, csak vigyenek...
(N., 22 éves)

***

Katharina és a helyi apácarend nővérei időnként külön istentiszteleteket tartanak a prostituáltaknak. Ez a *Sengsfeier*, vagyis áldásünnep. *Áhitat a szexiparban dolgozó nők számára* elnevezéssel hirdetik. Különböző nyelveken, szemléletes képekkel, meditációkkal, énekekkel, zenével és rengeteg imádsággal zajlik. Imádsággal az előkészületek során, a liturgiában és személyesen azokkal, akik kérik. Sokan kérik.

A legutolsó alkalomra magyarra is lefordítottam a liturgiát, de magyar nő nem jött az istentiszteletre, pedig sok szórólapot szétosztottunk előtte az utcán. Katharina azt mondta, nem baj.

Pár héttel későbbre megszerveztük, hogy az istentisztelet rövidített formáját megtartsam a magyar nőknek egy szerdai nap, az ebéd után. Az áhitat Isten személyes gondviseléséről szólt volna. Képekben pedig arról, hogy minden nő gyöngyszem – te is. Katharina még gyöngyszemeket is előkészített kis dobozokban. Csak ketten jöttek aznap, de végül ők is inkább az AIDS-tesztre mentek. Azt mondták, nincs sok idejük. A negatív eredmények után odaadtuk nekik a gyöngyöket és a meditációt is:

„»Ne félj, mert megváltottalak...«
És ebben az üzenetben az a jó, hogy Isten hűséges. Mindegy, hogy mi történik velünk, mindegy, ha elrontottunk valamit. Te is rendkívül értékes vagy, mint egy gyöngyszem! Isten pedig nem azért szeret bennünket, mert értékesek vagyunk, hanem pont Istennek ettől a végtelen szeretetétől válunk értékessé. Persze nem könnyű mindezt megérteni, elhinni, és ebben bízni...”

■ MOLNÁR LILLA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

A WHO (Egészségügyi Világszervezet) megállapítása szerint a prostitúcióban dolgozó nők közel hetven százaléka szenved poszttraumatisztikus terhek alatt, és próbálja feldolgozni a „munkája” során szerzett lelki sé-

tin-Amerikából jött, harminckét százalékuk európai.

***

Ennek a szerdai *Közös asztal* programnak a koordinátora *Paulina*

A hónap igéje

„Ne bánkódjatok, mert az Úr előtt való öröm erőt ad nektek!” (Neh 8,10b)

Szép zene hangjai szűrődnek ki a templomból. Benyitok, és hallom az éneket: „Boldog vagyok, mert Jézusom szeret...” De a következő pillanatban – rátekintve az éneklők-zenélők csoportjára – mit látok: csupa keserű, semmibe meredő tekintetű, fájdalmas arcot. Pedig valóban komolyan gondolták, amit énekeltek. Valami nem stimmelt.

Szerinted is ki kell, hogy üljön az ember arcára, külsejére, amit gondol, amit énekel? Ugye, ha a kályhában tűz van, az nem látszik, de a vas izik, és a meleg életet élő derűsen végzi feladatát minden nehézség közepe is. Láttál derűsen pelenkázó ápolót, mosogatás közben éneklő háziasszonyt, munkáját friss lendülettel végző fiatal? Jó neked. De még jobb, ha közejük tartozol, és biztatást jelentesz másoknak, hogy ilyenén lehetnek, és megláthatják az élet fölvidító oldalát is.

Nehémiás próféta (és Ezsdrás pap is) ilyen ember volt. A Babilonból hazatértek sokat szenvedtek az úton és Jeruzsálem újjáépítése közben az ellenségtől is. Most pedig fölolvasták a népnek Isten ígését. Az emberek pedig komolyan vették, fölsímték bűneiket, de még nem döbbsen rá, hogy a bűnbánó lelket szereti az Isten, és megkegyelmez neki. A próféta ébresztette rá őket, hogy a bűnbánat csak az első lépés, el lehet jutni a bűnbocsánat örömére is. Így szól: „Ne bánkódjatok, mert az Úr előtt való öröm erőt ad nektek!”

Erőt nyerünk, és ez örömet ad, vagy az Úrhoz jövünk, és lesz erőnk. Nem neked kell mássá lenned, hogy az Úr elfogadjon, hanem jöhetsz, elfogad az Úr, amint vagy, és majd ő tesz mássá. „Nem cselekedetekből, hogy senki ne kérkedjék.” (Ef 2,9)

Az igazi öröm tehát abban van, hogy az Úrhoz jövünk. Jó az ő közelében, jó meg tapasztalni, hogy megért, atyai szíve van, és szeret bennünket úgy, ahogy vagyunk. Ez az öröm másik fele a földi, mulandó öröm mellett.

„Örök öröm van tenálad” – mondja a zsoltáros. És ha Jézus kezébe teszed az életedet, majd kapsz erőt a feladatokhoz, föléledsz a csüggedésből, megújulsz az unott munká-

ból, és szívesen végzed el azt is. Lehet, hogy nem kitörő lelkesedéssel, de szívesen és derűsen. És ezzel egészen más lesz minden! Ugyanazt az életet éled, de nem tehernek veszed a feladatokat, idegesítő szomszédnak a másik embert, nyúgnak a korlátaidat. Drága lehetőség lesz minden Krisztus szeretetének visszatükrözésére, Urunk hatalmas, átforgató, segítő erejének meg tapasztalására és mások boldogítására.

Egy másik fordítás így adja vissza Igénket: „Ne bánkódjatok, mert az Úr öröme a ti erősetek!” (ÜK) Mi az erősetek, az erős oldalad? A foci, a munka, a panaszkodás, a kimagyarázás? Vagy eljutottál már oda, hogy az Úrnak, az Igének, a lelki közösségnek tudsz örülni? Ha Jézushoz jössz, az örömet ad, és ez az öröm erőt ad az élet nehézségei közepe is. Ahogy egy ifjúsági énekből énekeljük: „Az Úr az erősetek, ő az üdvösségünk, / Hatalmas, biztos kösziklünk. / Öbenne ha állunk, nem inog meg lábunk, / Szívünk szárnyal, mint sasmadár. / Öbenne ha élünk, el nem veszhetünk, / Krisztus ha velünk van, ki lehet ellenünk! / Az Úr az erősetek, ő az üdvösségünk, / Hatalmas, biztos kösziklünk”

■ SZÉLL BULCSÚ

Őszre hangoló hajnal

Lelki nevelésre is szükség van

Olyan világban élünk, amikor a sátni erők romboló hatását tapasztaljuk. Ezek az erők beférkőznek a családokba, szétrombolják a családi életet. A házasságok nagyobbik része szétbomlik. A magukra maradt gyermekek nagy százaléka serdülő, akik nem tudják gondjaikat megbeszélni senkivel, nem látják jövőjüket, az egyedülállót elbizonytalanítja őket. Egyedül próbálják megélni az élet csatáit, de sokan belebuknak ebbe. Pedig megmenthetők lennének, ha idejében kapnának lelki segítséget.

A romboló erők megjelennek iskoláinkban is, bomlasztják az iskolai fegyelmet. Bűnös tevékenységük kihat az egész társadalomra, az egyházi életre is. Arra törekednek, hogy a legkisebb szeretetet is kiöljék a szívekből. Tombol a gyűlölet, a meg nem értés, az egymás ellen fordulás. Szinte naponta értesülünk családon, iskolán belüli erőszakosságról, tragédiákról.

Mi történt társadalmunkkal? Hogyan jutottunk ilyen mélyre? Hogyan távolodtunk el ilyen messzire megtartó Istenünktől? Hogyan válhattunk gyűlölködőkké? Miért üresednek templomaink? Miért nem tudnak fiataljaink egészséges közösségi életet élni? Ezernyi kérdésre kell választ adnunk.

Az egész társadalom összefogása-

ra, a családokban és az iskolákban lelki nevelésre van szükség. A jövő nemzedékét csak úgy tudjuk megóvni a sátni erők pusztító hatásaitól, ha Isten félelmében neveljük őket. Meg kell tanulnunk szeretni Istent és a ránk bízottakat! És meg kell tanítani gyermekeinket, hogy egymást is szeressék. Ezt csak lelki neveléssel érhetjük el.

Sok szülő és nevelő a gyermek szellemi életének fejlesztését gondolja lelki nevelésnek. Ez azonban nem pótolhatja a lelki nevelést. Az emberi lélek nem egyenlő a tudással, a szellemmel. A lelki élet nem jár együtt a műveltséggel, a szellemi élettel.

Lelki életünk kizárólag Istennel való kapcsolatunk kifejezése, mélysége és valósága. Azt a viszonyt nevezzük lelki életnek, amelyben a földi ember az élő Istennel van kapcsolatban. Amikor tehát lelki nevelésről beszélünk, akkor arról a kapcsolatról és annak az erősítéséről van szó, amelyben az ember az élő és személyes Istennel van.

Nem nevelhet lelkileg gyermeket az, aki nem tanulja meg gyermekét rábízni teljes hittel és imádsággal Istenre.

A lelki nevelésben fontos a példaadás, mert a gyermek legtöbbet a szülők és a nevelők példájából tanul. Nem lehet a lelki nevelést tanítással végezni. Lelki életre csak lelki ember

nevelhet, mert fontos a példaadás. Nem az a lelki nevelés, hogy elküldjük gyermekünket a templomba, hogy azt mondjuk neki: imádkozzál, hogy megköveteljük: olvassa a Bibliáját. Az a lelki nevelés, ha ezeket tőlünk látja, ha ezeket tőlünk tanulja meg.

Fontos, hogy a nevelő szemei előtt szüntelenül ott lebegjen az egyház és a templom szeretete. Ha valaki vét ez ellen, vét a lelki nevelés ellen. Ha kerüljük mi magunk a templomot, kibújunk egyházunk terheinek viselése alól, nem mutatunk semmi buzgóságot egyházunk iránt, azt fogjuk tapasztalni: nem nevelünk, hanem rombolunk gyermekünk lelkében.

Csodálatosabb, tisztább, szentebb és tökéletesebb életet nem élt senki ezen a földön, mint Jézus, s ezért a nevelésnek sem lehet nála jobb, tökéletesebb és követésre méltóbb eszményképe. Szülők és nevelők erre az eszményképre tekintetek! Jézus életét és tanítását kövessék!

Mi igyekeztünk kihasználni minden alkalmas és alkalmatlan időt lelki életünk megújítására. Az a reménység táplál, hogy Istennek van hatalma minden gyermekünket, unokánkat elvezetni az üdvösség útjára. Ezért imádkozunk napenként.

■ SZENCZI LÁSZLÓ

11. évfolyamában a Heti útravaló

► **Az Evangélikus Élet archívumának tanúsága szerint 2003. augusztus 17-én – a lap 33. számában, Szentháromság ünnepe után 9. vasárnap – jelent meg a Heti útravaló első írása. Azóta tíz esztendő telt el, és lényegében e mostani, szeptember 1-jei számmal kezdődik el a 11. évfolyam. Az alábbiakban a rovat megálmodója és évtizeden át hűséges szerzője „ars poeticáját” is megosztja olvasóinkkal a jubileum alkalmából...**

Örök élet beszéde olvasható ezután is hétről hétre ebben a háromezer karakterben összezsúfolva. A szentírási idézetek, éneksorok, Luther mondatai s az „összekötő szöveg” egyaránt a rovat jelképét és eszmei mondanivalóját kifejező hal embléma jelentését kívánja tolmácsolni: *Jézus Krisztus Isten Fia Megváltó!* (lásd ehhez a *Hal az Újszövetségben* című írást: web.t-online.hu/garainyh/cimlap/arany_ev.html).

Az idő múlik, de Isten igéje örök, és örök életet munkál. Az azonos heti igék mégis évről évre új és újabb üzeneteket hordozhatnak a Lélek meglevenítő munkája nyomán. S e vezérigék – miként a fehér fény (a prizma segítségével) színeire bomló sugaraival, a hét során a napi igékkel – beragyogják mindennapjainkat, és útravalóul szolgának a Lélek számára. „Szent igédnek fáklafénye / Hint utamra sugarat, / Mely örök kincsem marad.” (EÉ 391,3)

S útközben Péterrel megvallhatjuk az utunkon velünk vándoroló Jézusnak: „*Uram, kihez mennénk?* Örök élet beszéde van nálad. És mi hisszük és tudjuk, hogy te vagy az Istennek Szentje.” (Jn 6,68–69) S bízhatunk ígérétében: ő elvisz, elsegít minket a célhoz, mert ő a győzelmes, hű vezér, kit Isten rendelt mellénk. Kérdezed, ki az? Ő: ☿

Bátorításul három ószövetségi ige útravalónak. Egyiptomból, a szolgaság házából menekülve: „*Nem késlekedhetek tehát, és útravalót sem tudtak készíteni maguknak*.” (2Móz 12,39) Viszont a honfoglaláskor Józsué megparancsolta: „*Készítsetek magatoknak útravalót, mert három nap múlva átkeltek itt a Jordánon, hogy bemenjete, és birtokba vegyék azt a földet, amelyet Istenetek, az Úr ad nektek birtokul*.” (Józs 1,11) Ahimelek pap „*megkérdezte az Urat, és útravalót adott Dávidnak, sőt a filiszteus Góliát kardját is odaadta neki*.” (1Sám 22,10)

Nekünk pedig az Úr Jézus Krisztus adatott, aki nemcsak egyheti útravalónk, hanem örök utunk, igazságunk, életünk! Mindezt: *Soli Deo Gloria!*

■ GARAI ANDRÁS

HETI ÚTRAVALÓ

„Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled!” (Zsolt 103,2)

Szentháromság ünnepe után a 14. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi tudatják: a Szentlélek elevenít meg.

Becsengtek az Úr Jézus iskolájába is. E tanév „három az egyben” fő tantárgya: Isten magasztalása, dicsőítése s a hálaadás. „Magasztaljátok az Urat, mert jó, mert örökkévaló az ő kegyelme.” (Zsolt 118,1; LK) S ez az első, gyakorlati házi feladat: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme.” (GyLK 728) Szemléltető példaként a samáriai leprás szolgát: „...amikor látta, hogy meggyógyult, visszatért, és fennhangon dicsőítette Istent. Arcra borult Jézus lábánál, és hálát adott neki.” Mestere minősítése: „*Kelj fel, menj el, hited megtartott téged*.” (Lk 17,15–16.19) Őt (is!) Jézushoz üzte vissza a meglevenítő Lélek, akiről Pál ezt tanítja: „*Akiket pedig Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai*” (és leányai). (...) *Maga a Lélek tesz bizonyosságot a mi lelkünkkel együtt arról, hogy valóban Isten gyermekei vagyunk. ...és örököstársai Krisztusnak...*” (Róm 8,14.16.17) Dr. Luther is oktat: „A Lélek ébreszthet benned ily hitet, hogy bűneid Krisztusért valóban meg vannak bocsátva. És bírnod kell a Szentlélek bizonyágtételét, hogy az örök élet Isten kegyelméből valósággal is a tied lesz.” Miért is lehet hálát adnunk? Pál az ifjú Timóteus képmutatás nélküli hitéért ad hálát Istennek, s a meglevenítő Szentlélekről tanítja: „*Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erőt, a szeretet és a józanság lelkét*.” (2Tim 1,7) A vakon született ember tette is tanít. Őt felszólították a farizeusok: „*Dicsőítsd az Istent...*” A zsinagógából való kizárása után gyógyítója megkérdezte tőle: „*Hiszel te az Emberfiában?* (...) *Látod őt...*” S mert lelki szemei is megnyíltak, vallott: „*»Hiszek, Uram!« És leborulva imádta őt*.” (Jn 9,24.35.37.38) Pál ezt üzeni: „*Hálát adok mindenkor az én Istenemnek..., mert hallok a te hitedről és szeretetedről, amely az Úr Jézus és minden szent iránt van bened...*” (Filem 4.5) És visszaküldi Filemonhoz a megszökött, de megtért Onézimoszt, a mindkettőjüknek hasznos rabszolgát. Dávid hálaímaja a templom építésére összegyűlt önkéntes adományokért hangzott: „*Áldott vagy te, Uram..., öröktől fogva mindörökké!* (...) *Most azért, Isteniünk, hálát adunk neked, és dicsérjük a te fenséges nevedet. (...) csak azt adtuk neked, amit kezedből kaptunk*.” (1Krn 29,10.13.14) Az Atya és a Fiú megdicsőítették egymást: Jézus önmaga halálra adásával, Isten az ő feltámasztásával és mennybe vitelével tette ezt. Gyermekei pedig ezért a szeretetért dicsőítik egész életfolytatásukkal, melynek alapja a krisztusi szeretet: „...*ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!*” (Jn 13,34) A pogányok tanítójának tanévnitő szavai állhatatosságra buzdítják Jézus mindenkori tanítványait: „...*akiket szeret az Úr, mert kiválasztott titeket az Isten kezdetől fogva az üdvösségre, a Lélek megszentelő munkája és az igazságba vetett hit által*.” (2Thessz 2,13) „Én lelkem, dicsérd Uradat, / Adj hálát szent nevének; // Ő nyújt kezet, és elvezet / A mennybe, üdvösségre.” (EÉ 51,4) És bízd újra életed Krisztusra!

■ G. A.

PALACKPOSTA

Örökre fel!

Zötykölődöm a metrón, pár munkaszüneti nap után, olyan „nincs kedvem semmihez” hangulatban. Nézem bambán a napilapot, melyet egy mosolygós fiatalember (ugyan minek örül korán reggel?!) nyomott a kezembe. Lapozgatom az újságot, és nem hiszek a szememnek. Szinte minden oldalról ugyanaz a téma szól hozzám: Örüljünk! Örül-e? Öröm az életben...

És te minek örülsz? Tudsz-e még örülni? Mert van okunk az örömrre. Igen, még így nyár végén is. Tudom, hamarosan belehasít a nyári csöndbe az iskolai csengő hangja. De mégis: van okunk az örömrre! Nem, nem hallottad félre: annak ellenére, hogy vége van a nyárnak, még lehet örülni!

Tudom, nagyon sok minden történt azóta, hogy becsapódott hátad mögött az iskola kapuja valamikor júniusban. Most – kezdedben a telefonoddal vagy a laptop előtt – az elmúlt hosszú hetek képeit nézegeted. Becsukod a szemed, és újra érzed a homok melegét; belevedt magad a vízbe, és örömdőben kiabálsz; biciklire pattansz, és rovod a kilométereket; ott vagy a koncerten, és önfeledten táncolsz; a tikasztó hőségben egy templom hús falai között megpihensz, és „csak” csendben vagy, imára kulcsolt kezekkel...

Valaminek a vége egyben valaminek a kezdete is. Tudjuk, hogy ilyenkor nem illik örülni, mert kezdődik egy új tanév. Ám biztatni szeretnélek, kedves Olvasó. Istennek hála, hogy ennyi mindent átélhettél, kipróbálhattál, hogy ismét egy mozgalmas, színes nyarat tudhatsz magad mögött.

„Áldjad, lelkem, az Urat, és ne feledd el, mennyi jót tett veled!” (Zsolt 103,2) – mondjuk együtt a zsoltárossal. Mennyi olyan esemény történt velünk, amikor a Jóisten segítségével mehettünk tovább utunkon; amikor éreztük az ő gondoskodó szeretetét, amikor például megszólított egy ének, egy mondat, egy ismeretlen ismerős. A találkozásokban, új helyzetekben, bizonytalanságokban, új helyzetekben, azokban a pillanatokban, amikor kilátástalannak tűnhetett minden, egy mondat, egy arc

vagy egy mozdulat mégis továbblendített. Visszagondolva, így utólag, ezekben is felfedezhettük Isten segítő, mindent elsőpró gondoskodását.

Van miért hálát adnunk, van okunk az örömrre! Azt a sok mindent, ami történt velünk, meg kell osztanunk másokkal.

Hosszú hezitálás után én is bekapcsolódtam a Facebook nagy családjába. Nézegetem és olvasgatom, hogy ki mikor mit „posztol” éppen. Miért nem osztjuk meg a „csak” örömeinket is? Olyan magától értetődő, hogy a betervezett programjaink, terveink jól sikerültek?

Adja Isten, hogy legyen természetes az örömrünk! A mindenért mindenkor hálaadásunk. Hiszen minden napunk vele és általa kezdődik. Minden, ami adatott és adatik életünkben, tőle van. Tudjunk az elmúlt dolgainkért hálát adni és az előttünk álló munkaévhez az ő segítségét kérni. Legyen ott velünk az új tanévben! Hétköznapiokban és ünnepeinkben egyaránt. Országos, megyei, gyülekezeti ifjúsági munkáinkban; találkozóikon, hittanversenyen, Szélrózsán. Diákokként, pedagógusokként, lelkészekként, olyan emberekként, akik hisszük és valljuk, hogy Krisztusban egyek vagyunk, merjünk beszélni arról az örömről, amely összeköt mindannyiunkat. Úgy legyen!

■ HORVÁTHNÉ CSOSZÁNSZKY MÁRTA

Névjegy: Horváthné Csoszánszky Márta

Az irsai gyülekezetben nőttem fel. 2007-től gyülekezeti lelkészként szolgáltam, idén július 1-jétől ifjúsági referensként dolgozom „visszaesőként”. Már 1992–1997 között dolgoztam az országos gyermek- és ifjúsági munkában, majd a 2006-os szolnoki Szélrózsza előkészítésében ténykedtem. Van egy cserfes, majd négyéves kislányunk, *Zsuzska*.

OSZTOZÓ

GYIO ki kicsoda

Az elmúlt hetekben nagy volt a sürgés-forgás az országos iroda gyermek- és ifjúsági osztályán (GYIO): munkatársak mentek el, új munkatársak jöttek, sőt egy kicsi élet születésének is örömtanúi lehettünk. *Grendorf-Balogh Melinda* szülési szabadságát tölti (Isten hozta *Márta Flórá!*), *Pál Marietta* meghosszabbította külföldi tartózkodását, *Lipták Kata* pedig ősztől békéscsabai hitoktatóként végzi szolgálatát.

Az osztályon jelenleg négyen dolgozunk; alább röviden mindannyian bemutatkozunk.

BARTOS MÓNKA: Az egyházasdengelegi gyülekezet-hez tartozom, az Evangelikus Hittudományi Egyetem V. éves teológus-lelkész szakos hallgatója vagyok. Önkéntesként korábban már több rendezvényen segítettem a GYIO munkáját. Tavaly a Szélrózsán a VIP-regisztráció felelőseként tevékenykedtem. Mostani feladatom az országos gyermekmunka koordinálása, elsősorban a hittanverseny, az ovisolimpia, a táborok szervezése, segédanyagok kölcsönzése, kapcsolattartás a gyülekezetekkel és a gyermekmunka-felelősökkel.

CSIZMADIA NÓRA: Békés-

csabán születtem. Középis-kolás koromtól kezdve veszek részt aktívabban az ottani gyülekezet ifjúsági munkájában. A Szélrózsához fokozatosan kerültem egyre közelebb. 2011 júliusa óta dolgozom a GYIO-n mint Szélrózsza-koordinátor. Fő feladatom az országos evangélikus ifjúsági találkozó előkészítésének segítése, támogatása (a Szélrózsához kapcsolódó irodai adminisztráció, tárgyalások, egyeztetések, reklám).

HUSZÁK ZSOLT „MACI”: A mezőberényi gyülekezet-hez tartozom, a zene az életem! Zenei referensként feladatom az országos ifjúsági, gyülekezeti zenei élet koordinálása. Segítségnyújtás hangszerek vásárlásánál vagy hangfelvétel készítésénél, rendezvények hangosításánál. Zenére fel!

HORVÁTHNÉ CSOSZÁNSZKY MÁRTA: Gyermekreferensként kezdtem dolgozni még a kilencvenes években a GYIO-n. Idővel az ifjúsági munkába is bekapcsolódtam. A Szélrózsza ifjúsági találkozó születésénél is bábáskodhattam. Jelenleg az ifjúsági munka koordinálása, az osztály vezetése a fő feladatom. Az országos rendezvények megszervezése, lebonyolítása munkatársaim-

mal együtt és önkéntesek bevonásával történik. Fontos, hogy az ökumenikus ifjúsági munkában, az egyetemi gyülekezetek életében is jelen legyünk.

Honlapunkat – *gyio.hu* – folyamatosan frissítjük. Az épp aktuális rendezvényeinkről, pályázatainkról első kézből innen szerezhettek tudomást.

■ A GYIO munkatársai

A GYIO gondozásában ez év májusában *Ünnepnapló* címmel megjelent könyvecske evangélikus gyermekek advent–karácsony, böjt–húsvét, pünkösd és a reformáció ünnepköréhez kapcsolódó rajzait és írásait tartalmazza. (A kötetet a GYIO-n igényelhető.)

Stafétaátadás a GYIO élén

Interjú Grendorf-Balogh Melindával

► **Egyházunk gyermek- és ifjúsági osztályának megbízott vezetőjével azon a füledt júliusi délutánon beszélgettünk, amelyen szülési szabadságra távozott. *Grendorf-Balogh Melinda* az országos iroda munkatársainak búcsúajándékával – egy terebélyes virágcsokkal – a kezében lépkedett energikusan a Lehel téri metróállomás lépcsősorán. A nyolcadik hónapban volt, de nem ő, hanem én kapkodtam levegő után... Útban voltunk otthonukba, az angyalföldi parókiára. Találkozónk apropóját tulajdonképpen második kislányuk, *Márta Flóra* adta, aki azóta – augusztus 14-én – erőben, egészségben világra jött. Az immár kétgyermekes evangélikus lelkész nővel az országos iroda gyermek- és ifjúsági osztályán (GYIO) szerzett tapasztalatairól beszélgettünk...**

BALLA MÁRIA FELVÉTELE

– Az országos gyermek- és ifjúsági munkával 2008 telén ismerkedtem meg mentorem, *Smidéliusz Gábor* lelkész révén. Hatodéves teológusként a Deák téri gyülekezetben szolgáltam, Gábor pedig a gyermek- és ifjúsági bizottság elnökeként invitált az ülésekre, s így beleláthatam a munkafolyamatokba, illetve a struktúrába. Lelkesszé szentelésem után már hetente egy napot eltöltöttem az osztályon, 2010. július 1-jétől pedig főállású ifjúsági referens lettem. 2011. július 18-án megszületett *Kata Gréta* lányunk, így egy év kihagyás után tértem vissza, és koordináltam az országos munkát egészen idén júliusig. A szülési szabadság ideje alatt sem szakadtam el a GYIO-tól, lehetőségeimhez mérten részt vettem a rendezvényeken, és tartottam a kapcsolatot a munkatársakkal.

– *Meglehet, még az ifjúsági oldal olvasói között is akad, aki nincs tisztában azzal, mivel is foglalkozik voltaképpen a gyermek- és ifjúsági osztály.*

– Az osztály folyamatos átalakuláson megy keresztül. Jelenleg négy munkaág igényel „címek”: a gyermekprogramok, az ifjúsági programok, a táborok, valamint a gyermek- és ifjúsági bizottság munkáját segítő tevékenység. Készítünk saját pályázatokat is, összegyűjtjük a szakmai anyagokat, és ezekkel is támogatjuk a gyülekezetek, intézmények ifjúsági munkáját. Az elmúlt években például több rajz- és imádságpályázatot hirdettünk meg az ünnepek témájában, az idén tavasszal pedig – *Ünnepnapló* címmel – kiadványt készítettünk a beérkezett pályamunkákból. Ez a könyv mérföldkő életünkben, hiszen evangélikus gyermekek őszinte vallomásai – rajzai és írásai – töltik meg tartalommal, így akár korlenyomatként is tekinthetünk rá.

– *Volt-e olyan munkaterület, melyet megkülönböztetett figyelemmel kezelt?*

– Egy dolog különösen is motivált: hogy minél több lelki mélységet vigyünk a programjainkba. Mivel az utóbbi években az önkéntes gyülekezeti szolgálatomban is főként gyermekekkel foglalkoztam, őket érzem közelebb magamhoz. Nyilván ezért a legkedvesebb szívemnek a hittanverseny, amelynek nagyon nehezen tudom „elengedni” a szervezését. A hittanverse-

nyen több száz gyermek méri össze a tudását. Hitünket ugyan nem mérhetjük össze, de bibliaismeretünket annál inkább. És fontosnak tartom, hogy a gyermekek életében prioritás legyen a bibliai történetek megismerése. Hogy minél többet foglalkozzanak Isten igéjével.

– *Összességében miként értékel az elmúlt egy évet?*

– Úgy érzem, az elmúlt esztendő abszolút kegyelmi állapot volt. Olyan munkatársakat kaptam, akikkel nagyon jól tudtam együtt dolgozni, és sok olyasmit tudtunk megvalósítani, amit egy jó csapat hiányában aligha lehetett volna. Egy kicsit most sajog is emiatt a szívem, ám bízom benne, hogy a folytatás is hasonló lesz, és utódom is megélheti, hogy nagyon jó csapatban dolgozni. Jó az, amikor egyfelé nézünk, és ugyanazokat az eszközöket akarjuk használni a közös cél érdekében. Hálás vagyok ezért az egy évről, de tudom, hogy most más a feladatom. E második szülési szabadságom idején jobban ki kell vonnom magam az ifjúsági osztály életéből, hiszen kétgyermekes édesanyaként nagyobb a felelősségem a családomért.

– *Az országos irodán belül hogyan látja a GYIO helyzetét?*

– Kicsit felemásnak. A mi munkánk nem pusztán adminisztratív, hiszen nagyon sok mozgalmi jellegű feladatum is van. Sok önkéntessel állunk kapcsolatban. Az önkéntesek munkája ugyanakkor mindig kockázati tényező, ezért a mi munkánk minősége nem könnyen mérhető, és számon kérni sem egyszerű. Kicsit kilógunk a sorból. Többször megkísérelték az ifjúsági osztályt kiszervezni az országos irodából, de vannak olyan osztályok, amelyekkel nagyon szorosan együttműködünk, nélkülük nem is tudnánk jól dolgozni. Ezért aztán igyekszünk beilleszkedni a nagy egységbe.

– *Az önkéntesek mikor és hogyan kapnak szerepet az osztály életében?*

– Vannak időszakok, mikor koncentrálnának a feladatok. Például nagyon sűrű a tavaszi időszak, valamint a nyár a táborok miatt. Megkönnyítené a dolgunkat – és a számonkérhetőséget is egyértelműbé tenné –, ha a nagyon munkás időszakokban, mondjuk a Szélrózsza szervezők több fizetett alkalmazottunk le-

hetne. Ugyanakkor nagymértékben csorbulna a találkozó mozgalmi jellege, hiszen a fiatalok is beletesznek valamit a közösbe azzal, hogy önként hozzájárulnak a szervezéshez. Márpedig fontosabb, hogy minél többen érezzék magukénak a programjainkat, s hogy lássák, tudják: közös a cél.

– *Az önkénteseket milyen körből válogatják, hogyan kerülnek kapcsolatba velük?*

– Egy részük teológushallgató. Közülük többen is visszatérők, majdhogynem állandó segítséget jelentenek. Rajtuk kívül gyülekezeti tagok, családtagok, egykori táborozók is segítenek. Jó látni, ahogy a táborainkban felnövekvő generáció – átélvén, mit is jelent kapni – maga is beáll az „adók” sorába.

– *Van-e valamilyen intenciója vagy kívánsága, amellyel átadja utódjának a stafétabotot?*

– Igazából nincsen. Hiszem, hogy mindenkinek meg kell találnia a saját útját az adott keretek között. Én is változtattam az elődeimhez képest, és bár van olyan, amin jó, hogy változtattam, bizonyára akad olyan is, amiben a járt úton kellett volna maradnom. Pozitív és negatív tapasztalataimat egyaránt megosztottam utódommal, *Horváthné Csoszánszky Mártával*, aki egyébként évekkel korábban már dolgozott a GYIO kötelékében. Hála Istennek vannak olyan munkatársak, akik fenntartják az „osztálymunka” folyamatosságát, így Mártinak is lesz kire támaszkodnia. (*Horváthné Csoszánszky Márta írása a Palackposta rovatban olvasható. – A szerk.*)

– *Ideiglenesnek vagy véglegesnek tekinti az országos ifjúsági szolgálat átadását?*

– Terveim szerint a kétéves szülési szabadság után visszatérek. Teljes mértékben nem kiszámítható ez a szolgálat, és mérlegelni kell, hogy az ember mit tud felvállalni. A jövő sokban függ családi helyzetünktől is, férjemtől, aki jelenleg az angyalföldi gyülekezetben szolgál lelkészként. Bár nagyon szeretem a gyermekek- és ifjúsági munkát, és úgy érzem, lenne még dolgom e területen, de most a következő két évre nem az evangélikus egyház gyermek- és ifjúsági munkáját kaptam feladatul...

■ BALLA MÁRIA

Az oldalt szerkesztette: VÍTÁLIS JUDIT

„Az élet viharaival szemben olyan légy, mint a madár...”

Kétszáz esztendeje született báró Eötvös József

► **Báró Eötvös József** (1813. szeptember 3. – 1871. február 2.) a haza üdvét, szellemi haladását munkálta. Azon nagy emberek sorába tartozik, akik nemcsak az európai művelt nemzetek közé emelték Magyarországot, de hírt, dicsőséget szereztek a magyar névnek messze földön is. Születésének kétszázadik évfordulóján rá emlékezve ma is in-tó lehet tanácsa mindannyiunk számára: „Az élet viharaival szemben olyan légy, mint a madár, amely, ha a fát kivágják alóla, nem a mélybe zuhan, hanem a magasba száll.”

Vallás- és közoktatásügyi miniszter

a Batthyány-kormányban

Legnagyobb magyarunk, a legbőkezűbb adományozó, országot gyarapító *Széchenyi István* a '48-as forradalmi eseményeket követően való-sággal euforikus hangulatban veti papírra titkáranak a következőket: „Barátom, csudákat élünk! Nemzeti honunk hajszálon függött. Az első felvonás gyönyörűen sikerült! Én teli vagyok a legszebb reményekkel... Ha reactio nem történik, és több lesz bennünk a hazafiság, mint az irigység, s több a polgári erény, mint a dicsvágy, én biz azt hiszem, lesz még a magyarbul valami, s pedig sok!”

S bizony, van is ok bizodalomra ekkor. A magyarság legjobbjai tervezgetnek, építkeznek, készülnek egy jobb jövőre. Sokan. *Gróf Batthyány Lajos* kabinetjében a magyar politikai élet jelentős egyéniségei kapnak helyet a konzervatívoktól a liberálisokig. A kormányfő politikai hitvallásának megfelelően az utóbbiak vannak többségben.

Bizonyára sokak előtt ismeretes *Pettenkofen Ágost* és *Borsos József* legzetes litográfiája, ahogy százhatvanöt esztendővel ezelőtt, 1848. július 5-én a Redoute dísztermében szemlélteti az első népképviselői országgyűlés megnyitását s a pulpiton *István* nádor társaságában a kormány jeles tagjait. Kítörő a lelkesedés. Ekkor még senki nem sejtí, hogy az a „szent” hely, ahol állnak, egy év múlva már romhalmaz lesz, mert *Hentzi* generális Buda várából szétlöveti. A lelkesedés és a jövőtervezés ekkor azonban még töretlen. Ez a '48 nyarán birtokos nemesekből felálló kormány a forradalmi Európa nagy reménysége.

Magyarország első alkotmányos kormányát négy főnemes és öt köznemes alkotja, egytől egyig mind jelentős politikai múlttal, közismertséggel rendelkeznek. Rendkívüli feladat vár mindahányukra: új, a polgári kor igényeinek megfelelő szakminisztériumok megszervezése.

Van köztük egy ekkor alig harmincöt esztendő fiatal báró, aki így a legfiatalabb tagja a független, felelős magyar minisztériumnak. Rajta kívül talán nem is jöhet szóba más Batthyánynál, akit felkérhetne a vallás- és közoktatásügyi miniszterség posztjára. Ifjú kora ellenére báró Eötvös József igen aktív, sokat tapasztalt politikus. Jó ideje hallatja hangját a művelődés-, a nevelés-, az oktatás- és a valláspolitikai kérdéseiben. Nem is akárhogyan! Ő a legfőbb sürgetője a népnevelés, illetve a népoktatás előmozdításának. Számos cikkében, írásában ad ennek nyomatékot. Többek közt rámutat: „Az iparnak fő eszköze az ember, nem anyagi ereje, mely napjainkban erőművek által pótoltatik, hanem értelmi tehetségei által.” Valamint: „Csak a művelt nemzet maradhat fenn az idegen népek gyűrűjében.”

Elfogadó, felvilágosult politikusként az egyházi törekvéseket is támogatja. A nemzeti egység erősítése

szempontjából fontosnak tartja, hogy a különböző felekezetek egymással békében, együttműködésben tevékenykedjenek. Különösen hasznosnak azt, ha például egy településen a felekezetek közösen létesítenek iskolát, amelyben közelebb kerülhetnek egymáshoz a különböző vallású gyermekek, nem kerülnek ellentétbe az egyházi és világi törekvések, valamint az iskolamesternek tanított tárgyai mellett lelkipásztorok vallástanórákat is tarthatnak. Azt vallja, hogy mindenki számára biztosítani kell az iskolaválasztás szabadságát a vallásfelekezeti jogegyenlőség, viszonzosság alapján.

Eötvös a nép felemelésének, a szabadság, egyenlőség és hazafiság eszméjének szolgálatába állítja gondolatait, munkáit, tevékeny fáradozásait. A felvilágosodás terjesztéséért egyetlen politikusunk sem tesz többet nála. Pedig élete kezdetén majdnem másfelé indul.

Ifjúi évek, berobbanás az irodalomba

Két évtized is alig telik el a jakobinus mozgalom felszámolása után, amikor – kétszáz esztendővel ezelőtt – 1813. szeptember 3-án Budán megszületik Eötvös. Ekkortájt is sok dolga akad még a titkosrendőrség besúgóhálózatának, valamint a cenzoroknak. Országgyűlés nélkül kormányoz a császár, szemérmetlenül magasak az adók, ötödére értékelik le a forintot, erőszakkal fogdossák össze az újoncokat, a jobbagyság szenved, az ország nagy része vad tájat mutat, még nem szépül a Duna két partja, a szabadság pedig búvópatakként csordogál a felszín alatt.

Martinovics Ignác egykori titkos közösségének börtönből szabadult tagjai sem tétlenkednek. A bátor *Kazinczy* a magyar nyelv megújításáért száll síkra; bebizonyítja egy alatomos osztrák pályázaton – mely a magyar nyelv alkalmatlanságát szeretné megpecsételni –, hogy a magyar nyelv igenis alkalmas a közigazgatás, az ipar, a kereskedelem új fogalmainak kifejezésére. A diktatúra ezt persze 1813-ban nem meri elismerni, s kinyilatkoztatja: „a korviszonyok ez ügynek tárgyalását nem teszi tanácsossá”.

A hajdani Szabadság és Egyenlőség Társaságának megmaradt eszméörzői közül *Pruzsinszky József* is azok közé tartozik, akik nem engednek hitükből. Hiába három év börtön, hiába megfélemlítés és ellehetetlenítés, nem adja föl. Igaz, egy ideig kénytelen vidéken munkát vállalni, de hamarosan kivételes „kitüntetésben” részesül: a kis Eötvös nevelője lehet. Nem akármilyen közegben.

Eötvösnek mind atyja, mind nagyapja császárhű emberek. Az ősök a koleralázadás leverőiként, tárnokmesterként, alkancellárként, hírhedt adminisztrátorként szolgálják az elnyomó hatalmat. Ebben a környezetben a gyermek is nyilvánvalóan a *Habsburgokhoz* való hűségről, tiszteltről hall, s ezt tartja természetesnek.

A magyarul egyáltalán nem beszélő anya kivételes figyelmet fordít a gyermek nevelésére. Színházba viszi, könyveket ad a kezébe. Eötvös így a német szépirodalom alkotásaival ismerkedve tanul meg olvasni. Kezdetben *Schillert*, *Goethét*, *Winkelmann*t, *Herdert*, *Klopstock*ot, *Wieland*ot, később *Voltaire*-t, *Rousseau*-t olvassa.

Nagy hatást gyakorol rá *Victor Hugo* is, akivel később, egy párizsi útján személyesen is találkozhat. A jeles könyvtartudós, *Bényei Miklós* egy kiváló részletességű Eötvös-tanulmányából ismeretes, hogy az ifjú bárót Hugónak a nép ügyéért való kiállása ragadja meg, s Hugo mint a néphez, a népek szoló dráma megteremtője, a francia romantika addigi eredményeinek összegezője áll

1. sor. **BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF** 1813-1871
Író, államférfi. „A falu jegyzője” és „Magyarország 1514-ben” című regényei korszakalkotók.

Eötvös egy pesti kártyalapsorozat 8. elemén

előtte példaként: „Ő az, ki a harcot elkezdé, ő, ki mint *Luther*, mindazon egyes véleményeket s okokat a régi ellen, melyek ezerek fejében elszórva léteztek, egybegyűjté, s egy systemává összeolvasztá” – veti róla papírra Eötvös.

Ugyancsak Bényei professzor kutatásaiból ismerjük, hogy Eötvös érdeklődését, szemléletét befolyásolja *Heine* költészete, de megkedveli az angol irodalmat is, s a világ legnagyobb költőjeként, soha nem halványuló csillagként aposztrofálja *Shakespeare*-t. Azonban a fiatal Eötvös fejlődésére – aki poéta szeretne lenni – nemcsak ezek az irodalmárok vannak rendkívüli hatással.

Az ercsi Lilien-féle birtok német műveltségű közegében (*báró Lilien József* volt Eötvös József nagyapja) a franciás műveltségű Pruzsinszky ismerteti meg a gyermeket Rousseauval, Voltaire-rel és az enciklopédistákkal. Amikor hazaáruló-ivadéknak gúnyolják a kis Eötvöst, Pruzsinszkytól kérdezi, hogy igaz-e, miért lenne ő az.

„Igaz, bizony, és te is az leszel, hiszen még magyarul sem tudsz tisztességesen” – feleli Pruzsinszky. Ezt követően fogadja meg az ifjú báró, hogy tökéletesen megtanul magyarul, s további életében csak hazáját fogja szolgálni. Pruzsinszky ehhez méltó kezdőlökést ad: a politika és a filozófia iránt is felkelti érdeklődését.

Ezek után már gyerekjáték lesz a budai gimnázium elvégzése. Tudatos fiatal. Tisztában van vele, hogy céljait csakis szorgalommal tudja elérni. A gimnáziumot a pesti egyetem követi, ahol bölcsészeti és jogi tanulmányokat folytat. Sikeres ügyvédi

vizsgája letétele után rögtön álláshoz jut, előbb aljegyzői, majd fogalmazói munkakörben. De ezek „semmik” a következő tisztséghez képest. Rövid időn belül az eperjesi kerületi tábla közbírájaként tekinthetnek rá az emberek, s hamarosan az Akadémia is tagjává választja.

Élénk, sokirányú érdeklődése külföldi útjain még nyitottabbá válik. Eljut többek között Franciaországba, Németországba, Angliába. Hatással lesznek rá a külföldön látottak. Lelkesen számol be útjáról barátainak, idehaza igyekszik tapasztalatainak, elveinek mind szélesebb körben érvényt szerezni. S ettől fogva már nincs megállás.

Intenzív irodalmi munkába kezd, megírja *A karthausi* című regényt, amellyel szinte berobban az irodalomba és a közéletbe. Megszületik *A falu jegyzője* is, amely a rendi Magyarország első reális ábrázolása. A Kisfaludy Társaság is tagjává emeli – nem sejtí, hogy jó pár év múlva neki kell majd újjászerveznie s vezetnie.

Vallás- és közoktatásügyi miniszter

az Andrássy-kormányban

Irodalom és politika együtt halad Eötvös életében. Ez természetes is, hiszen ekkoriban az irodalom oly közletről követi a nemzeti feladatokon munkálkodó haladó politikát, mint soha máskor. Az országgyűlésben ez idő tájt kezdenek felfigyelni rá szónoklatai miatt. Ő a főrendi ellenzék egyik vezéralakja. Több témában szólal meg, de legértőbben a nevelés- és a vallásügy tekintetében. Ezért is, ennek elismeréseként lesz miniszter. Mint fentebb Széchenyi, Eötvös is teli van reményekkel, hajthatatlan. Hitvallást is ad: „Kit nem hevít korának érzeménye, / Szakítsa kettőlantja húrjait.” (*Én is szeretném...*)

Hevíti korának érzeménye, nagy lendülettel veti bele magát a miniszteri feladatokba. Ám nem telik bele öt hónap, s látja, a hajót nem egy irányba kormányozzák: azonnali fontos reformjait meggátolják. Távozni kényszerül. Miután pedig *Lamberg* grófot a Lánchídon meglincselik, úgy dönt, jobb, ha elhagyja az országot. Visszatéréséig, 1853-ig életének színtere München, ahol csupán irodalmi tevékenységet folytat. Újra itt-hon sem tesz másként mindaddig, amíg Pest meg nem választja országgyűlési képviselőjévé.

Az 1860-as évek alapos és fesztett tempót diktálnak. Amellett, hogy képviselő, s az Akadémiát is vezeti, hetilapot szerkeszt. Tudja, hogy nem vezethet másfelé a nemzet útja, mint a megegyezés, a kiegyezés felé. A „haza bölcse” mellett hajtómotorja ennek a folyamatnak. Megadatik neki, hogy ismét a vallás- és közoktatásügyi tárcát vezethesse *gróf Andrássy Gyulának* a kiegyezést követően felálló kormányában. Sikerkül neki az, ami korábban nem: meghozza a népiszkolai közoktatásról szóló törvényt, megindítja a közép- és felsőiskolák reformját. Javaslatára hoznak törvényt a kötelező népoktatás bevezetéséről (12 éves korig). S nem szabad elfelejteni a nemzetiségi jogok törvénybe foglalását. „Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvei szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, az osztatlan egységes magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez tartozzék is, egyenjogú tagja...”

Küzdelem a zsidóság emancipációjáért

Eötvös jelentős szerepet vállal – kortársai közül az elsők között – a zsidóság emancipációjáért, a zsidók egyenjogúsításáért vívott küzdelemben is. A *zsidók emancipációja* címet viselő tanulmányában már 1840-ben leszögezi: „Isten szabadságra teremte az embert, s csak hol e természetes elemében látjuk, ítélnünk természetéről. Mint a fa, mely a mezőn egy zöld óriás állna elődbe, messze szétterjesztve virágos ágait, szűk körbe szorítva egy törpe bokor áll előtted; úgy az ember, kit talán az ég nagyra teremt, eltörpül a szolgaság elnyomó korlátai között; a szolga rablancjai elgyengítik végre a legerősebb férfikart, s szív nincs oly jó, mely sokáig szeretni tudna, ha csak gyűlölésre talál okot...”

Emberi feladatunk segíteni mindig, hol segíthetünk, enyhíteni minden szenvedést, magunkhoz fel emelni minden elnyomottat, helyre-pótolni minden igazságtalanságot, s csak ha ezt, s amennyiben ezt teljesítjük, teljesítettük isteni Üdvözítőnk parancsait – csak ha ezt tettük, reménylhetjük, hogy vallásunk, hirdetve tetteink által, terjedésében végre e népet is közébe fogadja, mely hozzá elveiben közelebb áll, mint maga gondolná...

A haza nem azon darab föld, melyen születünk. Nem a hegylanc, melynek kékelő csúcsaira a gyermek vágyódva feltekintte, nem a térség, mely az ifjút nőni látta; nem a folyó, melynek hullámatánál az ifjú szívét vágyok tölték el, teszik azt, miért a férfi halni kész. Hasonló vidékeket találunk a föld más részeiben is, s a szív azért nem érzi magát honosabbnak rajtok. A haza több. Azon hely, melyen magunkat szabadoknak érezhetjük, melyben csak hasonlókat találunk, melynek története dicsőségünk, virágozása boldogságunk, jövője reményünk; hol házunk áll, hol homlokunk izzadságával munkált vetéseink zöldellnek, hol idegeneknek nem tartatunk, s nincs élelet, melyet legalább reménylenünk nem lehetne; ez a haza, ez az, miért csak a gyáva nem áldozza életét...”

Régi, több évtizedes küzdelem ér révbbe, amikor Andrássy Gyula 1867. november 25-én benyújtja a zsidók egyenjogúsításáról szóló törvényjavaslatot. A *Ferenc József* szentesítő aláírásával életbe lépő zsidóemancipációs törvény a hazai zsidóság előtt a társadalmi felemelkedés korában soha nem látott lehetőségeit nyitja meg: „Az ország izraelita lakosai a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt Jogositottaknak nyilváníthatnak. Minden ezzel ellenkező törvény, szokás vagy rendelet ezennel megszüntetettik.”

Eötvös tevékenységével jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a magyarországi zsidóságnak csaknem minden polgári jogot megadnak, megalkotják azt a törvényt, mely a zsidókat és nem zsidókat jogi értelemben egyenlővé teszi; továbbá életre hívják az izraelita kongresszust is, hogy a zsidók saját kezükbe vehessék egyházi és iskolai ügyeik vezetését. Óriási ebben Eötvös szerepe.

E jelentős tett után alig pár év adatik még számára. Egyre inkább elszigetelődik a politikai életben, túlságosan haladó gondolkodása miatt sokasodnak az őt érő szidalmak. Egészsége nem bírja sokáig. Ötvennyolc évét élt.

■ KERECSENYI

Megemlékezést tartottak D. Ordass Lajos püspök halálának 35. évfordulóján

Az Ordass Lajos Alapítvány hívását elfogadva maroknyi gyülekezet emlékezett *D. Ordass Lajos* halálának 35. évfordulóján a püspök és felesége sírjánál.

A temetői áhítaton *Grendorf Péter* angyalföldi lelkész szolgált, Ez 24,15–24 alapján hangzott az igehirdetés. A próféta életéből számos jelképes cselekedetről, tettekkel elmondott igehirdetésről tudunk. Ezékiel küldetése azért volt meggyőző, mert egy volt azzal, amit hirdetett, és egy volt azokkal, akiknek hirdette Isten üzenetét. Ugyanez tette Ordass szolgálatát is hitelessé.

Az igehirdető a püspök imádságos életét, személyes Krisztus-hitét emelte ki. Nem ismerhette Ordass Lajost, hiszen csak az ő halála után született, de a püspök személyes hangú írásai, imádságai számára arról tanúskodnak, hogy egész élete és szolgálata, döntései erős személyes hitének következményei.

■ IFJ. ZÁSZKALICZKY PÁL
Forrás: *Evangelikus.hu*

HIRDETÉSEK

Koncert Kőbányán

Szeptember 7-én 18.45-től orgona- és trombitahangverseny hallható a kőbányai Szent László-templomban (Budapest-Kőbánya, Szent László tér 25.). Közreműködik: *Dóbisz Áron* evangélikus orgonaművész (Szeged) és *Varga Mátyás* trombitaművész (Szeged). Műsoron: *Clarke, Bach, Albinoni, Marcello, Mendelssohn* és *Liszt* művei.

A belépés ingyenes.

Lelkésziktatás a budavári gyülekezetben

„...ezen a helyen békességet adok! – így szól a *Seregek Ura!*” (Hag 2,9b)
A Budavári Evangélikus Egyházközség megválasztott másodlelkészét, *Ben-céné Szabó Mártát* augusztus 31-én, szombaton 11 órakor iktatja be hivatalába a budavári evangélikus templomban (1014 Budapest, Táncsics M. u. 28.) *Endreffy Géza*, a Budai Egyházmegye espereshelyettese. Igei köszöntőt mond *dr. Fabiny Tamás* püspök. Az ünnepi istentiszteletre és az azt követő fogadásra szeretettel hívjuk és várjuk.

Az egyházközség elnöksége és presbitériuma

Istentiszteleti rend • 2013. szeptember 1.

Szentháromság ünnepe után tizennegyedik vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Gal 5,16–24; 1Móz 28,10–19. Textus: Mt 12,22–30. Énekek: 225/461., 47.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. 9. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. (úrv.) Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstűck M. u. 36–38.** de. 10. (úrv., tanévnyitó) Solymár Péter Tamás; **Káposztásmegyer, IV., Tóth Aladár út 2–4.** de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv., tanévnyitó, családi) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) dr. Lackner Pál; du. 6. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű) Pelikán András; de. 10. (családi) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Románné Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Románné Bolba Márta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., családi) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) dr. Varga Gyöngyi; **X., Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (úrv., tanévnyitó, családi) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv., tanévnyitó) dr. Blázy Árpádné; de. 6. Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpád; **Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI., Magyar tudósok krt. 3.** du. 6.; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; negyed 12. Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv., tanévnyitó) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kosuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Éva; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Mátrászentimre–Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Missura Tibor.

Összeállította: BALLA MÁRIA

Gyerektábor nemzetközi szolgálócsapattal

► Széles körű összefogással ismét megrendezték az evangélikus gyerektábort a Nógrád megyei Lucfalván. Az előző évekhez képest azonban idén egy újdonsággal rukkoltak elő a szervezők. Mivel sok – a táborban évről évre megforduló – fiatal már kinőtt a gyerektáborok világából, ezért nekik párhuzamosan ifjúsági tábor indult, ugyancsak Lucfalván. Így augusztus 5–10. között száz táborlakó gyűlt össze, hogy az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE) és az amerikai Hauge Foreign Mission (HFM) által szervezett programban részt vegyen.

Az amerikai csapat *Jonathan Unverzagt* lelkész (Onalaska, Wisconsin) vezetésével érkezett. A magát konzervatívnak valló Hauge misszióval az EKE-nek 1996 óta van testvérkapcsolata, és ez idő alatt már volt lehetőség kitapasztalni, hogy a tengerentúli evangélikus testvéreket miként lehet bevonni a magyar gyermekek közötti szolgálatba. A nyelvi különbségek mindenesetre a legkevesébe sem okoztak gondot: a magyar szolgálók között több, angolul jól beszélő vezető segítkezett a tolmácsolásban.

Az amerikaiak hamar kiismerték magukat a számára szokatlan terepen. Már az első naptól kezdve barátságosan vegyültek a táborlakókkal, hogy minél jobban megismerhesék őket, és ne csak szavakkal, de tettekkel is bizonytságot tegyenek hitükről: végtére is ezért utaztak nyolcezer kilométert.

A táborba elsősorban helyi és környékbeli fiatalok érkeztek, de jöttek az ország számos városából is, például Győrből, Budapestről, Orosházáról. A messziről érkezők – szokás szerint – a helyben lakó résztvevők családjainál kaptak szállást. Ez azért is hasznos, mert ezáltal a régi és új barátságok sokkal inkább elmélyülhetnek.

A nap nyolc órakor kezdődött közös reggelivel a lucfalvai templom árnyékában és az újonnan felújított és konyhával is kibővített imaházban. Délelőttönként Dávid király élete

került előtérbe. Néhány programon közösen vettek részt kicsik és nagyok, de Dávid életének feldolgozásában különvált a két csapat: a hatvan gyermek és a negyven ifi korosztályhoz tartozó fiatal. A kicsik játékosan, a nagyok Jonathan Unverzagt tanítása és kiscsoportos beszélgetések ál-

HORVÁTH-HEGYI ÁRON FELVÉTELE

tal mélyedhettek el a témákban: engedelmesség, barátság, türelem, tanulás a rossz példából, szenvedélyesen szeretni Isten.

Ebéd előtt a templom hűvösében az amerikaiak bábjátékkal és angol énekek tanításával foglalták le a csapatot. Kora délután *David Ekong*

csupán az emberi tehetetlenséget látjuk a megpróbáltatások idején. Isten mindent lát és tud, és azt várja, hogy hozzá forduljunk életünk minden örömeivel és problémájával, hogy napról napra erősebbé váljon a vele való személyes kapcsolatunk.

■ HHÁ

HIRDETÉS

Olvassa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Te szedd!

Önkéntesen a tiszta Magyarorszáért

► Harmadik alkalommal rendezik meg szeptember 14-én a – külföldi minta alapján önkéntesen szerveződő – *Te szedd!* országos önkéntes hulladékgyűjtési akciót. „Ami a gyümölcsösökben a *Szedd magad!*, a szemétkupacoknál a *Te szedd!*” – vezette fel a műsorvezető az országos akciónapról szóló beszélgetést az egyik televíziós csatornán. A hasonlat persze nem igazán helytálló, hiszen míg az előbbi esetben a természet csodálatos ajándékait „szüreteljük”, utóbbiban az általunk termelt, feleslegessé vált, úton-útfélen felelőtlenül eldobott szemetet szedjük – amely ráadásul környezetünket és testi-lelki egészségünket egyaránt szennyezi.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
ararat@lutheran.hu

Szeptemberben két nemzetközileg megtartott jeles nap – a *nemzetközi hulladékgyűjtő nap*, illetve az ENSZ által 1992-ben meghirdetett *takarítási világnap* – is ösztönöz minket környezetünk megtisztítására, felhívja figyelmünket megóvásának fontosságára. Sok településen elterjedt a *tavaszi falutakarító nap* is.

Az idén harmadszorra meghirdetett őszi kampány egyre nagyobb teret és figyelmet kap a médiában. Azt kívánja elérni, hogy minél inkább gyarapodjon azoknak a száma, akik önkéntes munkájukkal segítik az illegálisan lerakott hulladékok összegyűjtését, ezzel is élhetőbbé és barátságosabbá téve lakókörnyezetünket.

A részvételhez regisztrálni szükséges a kampány honlapján (www.teszedd.hu), hogy a szervezők könnyebben koordinálni tudják az akciót. Tizennyolc éves kor alatt a szülők vagy a tanárok regisztrálhatják a fiatalokat. A program akár egy csapatépítő tréninggel is felér, ezért közösségeknek, baráti köröknek, iskolai osztályoknak is érdemes jelentkezniük. A regisztráció abban is segít, hogy mindenki a lakóhelyéhez legközelebbi gyűjtési ponton tudjon csatlakozni a közös munkához.

Mindezek mellett arra is lehetőség van, hogy mi magunk irányítsuk a figyelmet olyan területekre, amelyekre ráférne egy komoly nagytakarítás, így a felhívás szerint „együtt rajzol-

hatjuk meg Magyarország hulladékterképét”. Az illegális hulladéklerakót, illetve megtisztítani kívánt területet szintén a már említett oldalon lehet bejelenteni néhány fotó csatolásával.

Az együttműködő szervezetek felméri, milyen hulladékról van szó, mekkora kapacitást igényel a felszámolása, és ettől függően ez a pont is felkerül az országos térképre. (Ha lakossági gyűjtéssel nem oldható meg a probléma, az illetékes hatóságok gondoskodnak a hulladék elszállításáról, ezért is fontos minden bejelentés.)

A részletekről a rendezvény előtti héten e-mailben értesítik a résztvevőket. Fontos az időjárásnak megfelelő kényelmes, sportos öltözködés, ételről, italról mindenkinek magának kell gondoskodnia. A szemétszedéshez zsákot és kesztyűt a szervezők biztosítanak, a hulladék elszállításáról pedig egy héten belül a helyi közszolgáltató intézkedik.

Fontos, hogy a gyűjtőzsákba csak lakossági hulladék kerüljön, a veszélyes, külön gyűjtést igénylő (elem, akkumulátor, elektronikus hulladék) vagy egyéb, biztonságosan fel nem számolható hulladékról tájékoztatni kell a gyűjtési pont koordinátorát.

A kampány része a speciális szakemberekből (például bűvárokból, alpinistákból) álló csapatok munkája, amelyek az „átlagos” önkéntesek lehetőségeit meghaladó helyszíneket tisztítanak meg. Ilyenek például a tavak, folyók, vízpartok, sziklás területek, ahol a traktorgumitól a mobiltelefonig igen sokféle hulladékra bukkantak már az előző években is ezek a „különleges alakulatok”.

Végezetül még egy hasznos információ: megjelent az új, ingyenesen letölthető *TeSzedd!* alkalmazás – az Android- mellett már az iOS-felhasználók részére is –, melynek segítségével okostelefonon is hozzá lehet jutni minden szükséges információhoz az országos hulladékgyűjtési akcióról.

■ Összeállította: JCsCs

Bizony, feltámadunk

► Már a hirdetésében olvasottak alapján is izgalmasnak ígérkezett az augusztus 15–18. között Piliscsabára szervezett Fébé-konferencia programsorozata, mivel életünk végéről – halálunkról –, illetve a világ végéről és a feltámadásról nem nagyon szoktunk beszélgetni. Pedig szükség van arra, hogy ilyen kérdésekkel is őszintén foglalkozzunk, mert ez is hozzátartozik az élethez, a mi életünkhöz is.

Első előadóként Jonathan Unverzagt amerikai lelkész *A vajúdó világ jelenségei* című előadásában rávilágított arra, hogy a Bibliából mi nem olvashatjuk ki az utolsó idők „menetrendjét”, melynek alapján tudhatnánk, hogy mely napon érkezik el a világ vége. Jézus *Máté evangéliumában* világosan kijelentette, hogy azt a napot senki sem ismeri, még az angyalok sem, csak az Atya (Mt 24,36). A Biblia jelekről azért beszél, hogy mi tudatosan készüljünk, és várjuk mindenkor a mi Urunk visszajövetelét előre meghatározható dátum nélkül is.

A továbbiakban már magyar testvéreket hallgathattunk. Nagyon jó volt, hogy a kíváncsiságot ébresztő előadások – *Mi a halál a Biblia szerint?* vagy *Van-e létezés a testi halál után?* – a megszokott feleletek helyett fel-emelték a tekintetünket, és biblikus látást adtak életünk értelméről és céljáról. A halált sokszor egészségügyi problémának gondoljuk, Jézus viszont az utolsó ellenségnek nevezi, amelyet Isten töröl el.

Az előadásokat beszélgetések követték, melyeken az ötven fő körüli hallgatóság a saját tapasztalatait mondhatta el. Felemelő volt hallgatni az olyan beszámolókat, amikor megéreztük, sőt megtapasztalhattuk Isten szeretetét, aki a nagy betegség idején is átöleli a benne bízókat, és belső békességgel, teljes reménységgel vitte át az övéit az ő országába. Sokunkban megfogalmazódott, hogy szeretnénk, ha a mi hazaérkezésünk is ilyen lehetne.

Jó volt beszélgetni Jézus feltámadásának eseményeiről is. Jézus azoknak jelent meg, akik összejöttek az ő nevében. Ez a tapasztalatunk ma is. Az együttlevőknek, a keresőknek jelenik meg Jézus, és a tanítványok számára válik élővé.

A konferenciát a Fébé-közösség és az EKE (Evangelikusok Közössége az Evangéliumért) mozgalom közösen szervezte. Kétszer is leültünk hosszabban beszélgetni a Fébé jelenéről, múltjáról és jövőjéről. Szükséges visszanezni a múltba, mert akkor felismerjük azt a sok áldást, amelyet egyházunk a Fébé-testvérközösségen keresztül kapott.

Több munkaágnak (árvaházak, leánynevelés, kórházmunka, családlátogatás) a Fébé-testvérek voltak a mozgatói. Bár azóta megváltozott a világ, sokan végzik ma is önzetlenül a szeretetszolgálati feladatokat. És közben sokan érzik szükségét egy olyan közösséghez tartozásnak, amelyben az egyedüllét, a megőregedés gondját másokkal is megoszthatnák.

A mostani indulásnál a lehetőségeinket kell komolyan venni: az évi egy-kétszeri együttléten kívül a negyedévenkénti hétfégi találkozást vagy hetente az internetes „szkájpolást” és lelki beszélgetést az egyházi telefonon keresztül. A munka végzése közben kell kialakítani a Fébé-életvitelt és -életközösséget. Úgy látjuk, ehhez egy elhivatott, főállású vezetőre lenne szükség, aki tartani tudja sok testvérrel a kapcsolatot, hogy erősödhesen a Fébé-közösség. Ezért közös feladatnak látjuk az ilyen vezetőért való állhatatos imádkozást.

Kérjük, kapcsolódjon be ebbe a munkába, hogy a Fébé-közösségnek is legyen feltámadása.

■ MISSURA TIBORNÉ

Időutazás Jézussal a KÖSZI Napvető táborában

► Idén nyáron rendezte meg a KÖSZI, azaz a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért a 17. *Napvető* evangélikus közösségépítő táborot Piliscsabán, a Béthel Evangélikus Missziói Otthonban. A július 28. – augusztus 3. között 12–18 éveseknek szervezett ifiturnust *Kelényi Zsolt*, az augusztus 11–17. között 8–14 éveseknek szervezett kölyöktornust *Frenyó István* vezette. A 65-65 fős tábori közösségek lelki vezetője *Románné Bolba Márta* és *Szabó B. András* evangélikus lelkész volt.

KÖSZI a csillagpontos szolgálatot

A kétfévente megrendezett *Csillagpont református ifjúsági találkozót* július 23–27. között Mezőtúr látta vendégül. A szervezők kétféle szolgálatra is felkérték a KÖSZI (Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért) csapatát.

A kamaszprogramok között a Csillagpont délelőtti időszávjában tartott előadásokhoz, témafeldolgozásokhoz hasonló, de a kamaszok érdeklődéséhez igazított alternatív programot kínáltak a szervezők, melyben aktívan részt vett a KÖSZI. A közös éneklésekhez a KÖSZI-hez ezer szálal kapcsolódó *Agape* zenekar szolgáltatta a zenét.

A Csillagpont idején a „identitás” volt. Ennek megfelelően az első napon Dávid története alapján arról folyt a beszélgetés, milyennek is látjuk magunkat, hogyan vélekednek rólunk a többiek, illetőleg hogyan tekint ránk Isten. Második nap azt próbálták körbejárni, hogyan lehetünk Istennek tetsző férfiak és nők, barátok és barátnők, férjek és feleségek. A harmadik napon a közösségben betöltött szerepeinkkel, helyzeteinkkel foglalkoztak.

A KÖSZI-teremben a kisebbeket bibliai és mesei témájú társasjátékok, Biblia-memory és kvízek várták, a nagyobbak önismereti és pályaválasztási tesztekkel tölthették ki, és ugyanilyen játékokban vehettek részt. A kereszténységgel kapcsolatos kérdésekre épülő *Legyen ön is milliomos!* társasjátékban is megmérethették tudásukat a betérők.

■ MOSA DIÁNA

A *Napvető* szervezői idén az „Időutazás Jézussal” mottót tűzték zászlajukra, így a résztvevők régi századok porából szippanthattak, és virtuális kirándulásokon a kereszténység izgalmas időszakait láthatták az akkor élők szemével. Átélethették a rómaiak közt bujkáló keresztények titkos szövetségét, a középkori kolostorok féltelmes hangulatát, a reformáció korának parázs vitáit, a misszionáriusok izgalmas utazásait és a 20. század háborúk dúlta küzdelmeit. Mindezeket a kupaktanácsokon, azaz a kreatív, interaktív hittanórákon és a reggeli-esti áhítatokon dolgozták fel.

A *Napvető* rengeteg programot és tennivalót kínált, unatkozni nem volt idő. Az ifitábor a serdülőket érdeklő témákat, dilemmákat igyekezett előtérbe helyezni a komolyabb beszélgetéseken, a saját készségek megmutatására lehetőséget adó programokon. A kölyöktábor a kisebbek számára játékos, vetélkedős, mozgási igényeiknek megfelelő elfoglaltságokat biztosított.

Sokat segített ebben a csodálatos időutazásban a melegsárga napnyugta derűs békéje, a Béthel idillikus környezete, a táborút biztonságos fénye, a napi programok megnyugtató otthonossága, a nyár szabadsága, a dalok vídamsága is, de természetesen Isten ál-

KEVEHÁZI D. SAMUEL FELVÉTELE

dása tette lehetővé a két tábor és kis közösség zavartalan boldogságát, örömet. Ha hideg őszi napokon a résztvevők vagy a szervezők fülebe csendül majd a gitár nyári hangja, szemük előtt megjelenik a gyerekek fülig érő szája, szívből jövő mosolya, visszatérhet az emlék – és vele a megtartó erő télire is.

A szervezők bíznak benne, hogy ismét felejthetetlen élményekkel és

sok kedves üzenettel a barátságfüzében tért haza mindenki. Mind ezért köszönettel tartoznak még *Varga Gábornak*, a Béthel vezetőjének, aki feleségével, *Zsuzsával* ismét otthont adott számukra, valamint a szülőknek, lelkészeknek, gyülekezeteknek, akik a KÖSZI-re bízta gyermekeiket.

■ PELLIONISZ PETRA

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Nem tudjuk szám-ba venni mindazokat az ajándékokat, amelyeket életünk során nap mint nap tőled kapunk. Szereteted végte-len, és mi sokszor mégis szeretetle-nül fordulunk társaink felé. Irgalmazz nekünk!

Hálával tartozunk a mögöttünk ál-ló nyárért. Köszönjük a pihenés, a töl-tekezés lehetőségeit, de bátorító volt, hogy a munkával töltött hetekben is érezhettük erőt adó segítségedet.

Az új tanév kezdetekor eléd visszük gyermekeinket. Te légy a csöppségekkel a bölcsődében, az óvodában, őriző angyalaid vigyázzák lépteiket. Az iskolapadban ülőknek te adj türelmet és kitartást, hogy fel-adataikat jól teljesíthessék. Te adj böl-csséget és józan ítélőképességet a pedagógusoknak, hogy ne a saját elfogultságuk vezérelje őket munká-juk során. A te áldásod kísérje a hit-

tanórákat is. Segíts, hogy hittanosa-ink ne csak megtanulandó tananya-got lássanak a Szentírás szavaiban, hanem járja át életüket az erőt adó Szentlelked.

Kérünk a betegágyon lévőkért, légy az orvosuk. Állj a hozzád készü-lők mellé, bátorságot adva a nagy út-hoz. Vigasztald a gyászolókat, egye-dül élőket, magányosokat.

Te mutass kiutat azoknak, akik úgy érzik, életük megrekedt, és kérdése-ikre nem találják a válaszokat. Te adj reményt nekik, hogy bizonyosságuk lehessen: nincs olyan reménytelen helyzet, amelyből te ne tudnád kise-gíteni teremtményeidet.

Erősíts bennünket az előttünk ál-ló héten, hogy a tőled kapott békes-séggel és örömmel végezhessük a ránk váró feladatokat, és nevedhez méltóan képviselhessük ügyedet. Ámen.

APRÓHIRDETÉSEK

Tapasztalt, odaadó, szerető gondozót keresek idős édesanyám mellé otlla-kással (Bel-Buda). Tel.: 385–3761 este.

* * *

53 m²-es budapesti lakótelepi lakás életjáradékra eladó. Tel.: 1/257-9989.

* * *

Csendes, szép szoba kedvező áron ki-adó! Két lány keres egy harmadik – már dolgozó, keresztény – albérlőtár-sat egy háromszobás lakásba szeptem-bertől. A lakás világos, felújított, szé-pen berendezett, a belvárostól 20 percnyre, a XI. kerületben, a 7-es busz vonalán, csendes helyen található.

Bérleti díj: 35 000 Ft rezsivel együtt. Érdeklődni a 70/549–0728-as telefonszámon lehet.

* * *

Szakszerű kertápolás: fakivágás, gallyazás, sövénynyírás, fűnyírás, gyümölcsfametszés, permetezés, zöldhulladék-elszállítás, tűzifa-érté-kesítés 1981 óta. Tel.: 20/435-1277.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 1-jétől szeptember 8-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.30 / Régió Rádió 1485 <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin) 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu) 10.25 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 11.00 / M1 <i>Evangélikus tanévnyitó istentisztelet Kiskőrösről</i> 11.00 / Duna Tv <i>Református istentisztelet közvetítése Husztról</i> 21.30 / Pax Tv <i>Vámos Margó mezőkövesdi népi iparművész (portréfilm)</i>	7.35 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 14.05 / Kossuth rádió <i>Arcvonások</i> Dr. Személyácz János addiktológus 21.05 / Bartók rádió <i>Budapesti Bach-hét 2013</i> A Budapest Barokk Együttes hangversenye a Deák téri evangélikus templomban 21.05 / Duna Tv <i>Anconai szerelmesek</i> Színházi közvetítés a Radnóti Színházból 21.25 / Duna World <i>Holt vidék</i> (magyar játékfilm, 1972) (87') 23.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu)	8.35 / Duna Tv <i>Rocklexikon</i> Sztevanovity Zorán 12.20 / Duna Tv <i>Virágzó Magyarország (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Izsák 13.47 / Bartók rádió <i>A Szent Efrém férfikar hangversenye</i> 20.00 / Corvinus Rádió (Sopron) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (corvinusradio.hu) 20.11 / Kossuth rádió <i>Belépő</i> (kulturális magazin) 2.40 / Tv2 <i>Telitalálat</i> (magyar film, 2003) (98')	5.20 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 10.00 / Bartók rádió <i>Hang-fogó</i> Pergolesi: A Megváltó utolsó hét szava a keresztfán – oratórium 12.20 / Duna Tv <i>A Balaton-felvidék egyedi tájértékei</i> (magyar dokumentumfilm-sorozat) 13.05 / Duna Tv <i>Kolozsvári magyar napok 2013</i> 13.30 / Duna World <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórája 19.55 / Duna World <i>Hogy volt!?... – Válogatás az MTV archívumából</i>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
9.25 / Duna World <i>Magyar történelmi arcképcsarnok</i> Andrássy Gyula 19.41 / Kossuth rádió <i>Hegyen-völgyön</i> Népzene gyerekeknek 20.50 / Bartók rádió <i>A Budapesti Fesztiválzenekar művészeinek kamarazenei sorozata</i> 21.15 / Duna Tv <i>Katonazene</i> (magyar játékfilm, 1961) (90') 21.32 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Szabó Győző: Toxióma 23.15 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i> Cseh klasszikusok 23.35 / M1 <i>Nemzeti nagyvizit</i> Magyarország a Jagellók korában	11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvár) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro) 12.20 / Duna Tv <i>Plázastop? Plázastop! – Bevásárlóközpontok (magyar dokumentumfilm)</i> 13.06 / Kossuth rádió <i>Sátán</i> Móricz Zsigmond színeképének rádióváltozata 13.30 / Duna World <i>Magyarország kincsei: templomok</i> 22.15 / Duna World <i>A Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye</i> 23.20 / Duna Tv <i>Koncertek az A38 hajón</i> Random Trip – Helyi dalszerzők	7.40 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 8.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Bibliai kertek 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (radio17.hu, ismétlés: 23.00) 10.00 / M1 <i>Történetek a nagyvilágból (nemzetközi riportmagazin)</i> 12.40 / Duna World <i>A rejtélyes XX. század</i> Kun Miklós történész műsora 17.05 / Bartók rádió <i>Az Auer vonósnégyes játszik</i> 18.30 / Kossuth rádió <i>Népzene határok nélkül</i> 21.00 / Duna Tv <i>A máltai sólyom</i> (amerikai játékfilm, 1941) (97')	8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu, ismétlés: 22.00) 8.30 / Régió Rádió 1485 <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 9.30 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora 9.45 / M1 <i>Evangélikus ifjúsági műsor</i> 12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangzó a surdi evangélikus templomból</i> 21.12 / Bartók rádió <i>Budapesti Bach-hét 2013</i> A Lutheránia énekkar kantátaestje a Deák téri evangélikus templomban

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu. **Előfizetés:** előfizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195. **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu). **Főszerkesztő:** T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line:** Károly György Tamás (evelet@kgyt.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Vég helyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Horváth-Hegyi Áron, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratoskat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratoskat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 1.)
Te ismersz engem, Uram! Látod, mert megvizsgáltad, hogy tied a szívem. Jer 12,3a–b (Zsid 3,12; Lk 17,11–19; Róm 8,12–13/14–17; Zsolt 119,137–144) Nem kétséges, hogy az Úr minket is ismer, jobban, mint mi saját magunkat. (Jó lenne ezt igazán komolyan venni.) Bárcsak rólunk is el lehetne mondani, hogy osztatlanul övé a szívünk! Az ilyen „24 órás” keresztyének jelenthetnének igazán áldást a környezetük számára, egyszerűen azért, mert „étvágygerjesztők”, vonzóak, hitelesek! Hát velünk mi a helyzet?

Hétfő (szeptember 2.)
Az Úr pedig azt mondta: Megláttam népem nyomorúságát Egyiptomban, és meghallottam kiáltásukat a sanyargatók miatt, mert ismerem fájdalmukat. 2Móz 3,7 (Róm 5,3–5a; 2Tim 1,1–6/7; Hag 1,1–15) A szabadulás terve, pontos forgatókönyve sokkal előbb készen van, mint ahogy arról mi tudomást szerzünk. Mi még javában kesergünk, tele vagyunk aggodalommal, félmekkel, de az Úr már régóta látja nyomorúságunkat, és pontosan tudja, hogyan fog cselekedni. Ha jobban ismernénk őt, és igazán bíznánk benne, sok nehéz, kétségekkel teli percet megspórolhatnánk magunknak.

Kedd (szeptember 3.)
Jákób is útnak indult, és találkozta vele Isten angyalai. 1Móz 32,2 (Zsid 1,14; Jn 9,24–38/39–41; Hag 2,1–9.20–23) Az Isten által elkészített találkozások mindig a legjobbkor történnek: akkor, amikor a legnagyobb szükségünk van rájuk, bár ezt nem mindig könnyű fölsmerni. Pedig mindig az ő küldöttei, angyalai azok, akik figyelmeztetnek vagy éppen bátorítanak bennünket, tanácsot adnak, mellettünk állnak. Isten angyalai inkognitóban közöttünk járnak. Fontos tehát a küldött mögött fölsmerni és megbecsülni a küldőt.

Szerda (szeptember 4.)
Dánielnek pedig azt mondta a király: Valóban a ti Istenetek az istenek Istene, a királyok ura. Dán 2,47a–b (Róm 8,38–39; Filem 1–16/17–22; Neh 1,1–11) Vajon tud-e még a mi kemény, merev derekunk, büszke énünk meghajolni, leborulni az élő Isten előtt, aki az „istenek Istene” és a „királyok ura”? Tudjuk-e – és főként szoktuk-e – imádni őt? Az Urat, aki egyedül méltó rá. Ismerjük-e őt személyesen annyira, hogy már nem is a királlyal, hanem Tamással mondjuk: „*En Uram, és én Istenem!*” (Jn 20,28)

Csütörtök (szeptember 5.)
Jézus így válaszolt: „Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csakis énáltalam.” Jn 14,6 (Zsolt 25,5a; 1Krón 29,9–18; Neh 2,1–20) Vajon nem jogos-e Jézus panasza: „Útnak neveztek, és nem jártok rajtam”? (Egy lübecki Krisztus-szobor felirata.) Az út elkészült, de mi sokszor messzire elkerüljük. Hányszor érezzük úgy, hogy útvesztőben, labirintusban botorkálunk. Már-már azt sem tudjuk, honnan is indultunk, hol vagyunk, és főleg: hová fogunk megérkezni. Pedig ott van az előttünk, csak követnünk kellene őt. Akkor nem tévednénk el: megismernénk az igazságot, és miénk lenne az élet.

Péntek (szeptember 6.)
Jézus azonnal kinyújtotta a kezét, megragadta őt, és ezt mondta neki: „Kicsinyhitű, miért kételkedtél?” Mt 14,31 (Zsolt 37,23–24; Jn 13,31–35; Neh 4,1–17) Ez a mondat mindig is nagyon fontos volt számomra. Mert ez azt jelenti, hogy ha hozzá kiáltok, akkor ő hall engem. Odafigyel rám. Tudja, hogy bajban vagyok. Lehet, hogy én tehetek róla, hogy süllyedek, de ő először utánam nyúl. Megragad a grabancomnál fogva, és csak miután biztonságban vagyok az ő kezében, következik a szemrehányás: „*Kicsinyhitű, miért kételkedtél?*” Fellélegezhetek. Megmenekültem!

Szombat (szeptember 7.)
Szereti az igaz ítéletet az Úr. Zsolt 33,5a (ApCsel 13,38b–39; 2Thessz 2,13–17; Neh 5,1–19) Annak, akit igazán szeretünk, igyekszünk a kedvében járni. Tehát ha szeretjük az Urat, akkor az is fontos számunkra, hogy ő miben leli kedvét. Világos, hogy ha ő igazságosan ítél, akkor ezt tőlünk is elvárja. Hányszor gerjedünk haragra, amikor szem- és fültanúi vagyunk annak a sok hamisságnak, becstelenségnek, igazságtalanságnak, ami körülöttünk történik. Igazunk is van. De vajon velünk mi a helyzet? El lehet mondani rólunk, hogy ránk mindez nem jellemző? Nem nehéz elképzelni, hogy Istennek vajon mi a véleménye rólunk.

■ LUPTÁKNÉ HANVAY MÁRIA

HIRDETÉS

GYÁSZHÍR

Muntag Judit derűs hittel hordozott, ám sok kinnal megerhelt élete 58. évében, augusztus 12-én meghalt. Néhai *Muntag Andor* teológiai tanár leánya Monortól Békásmegyeric több gyülekezetnek is hűséges tagja és kántora volt. Emlékezetére gyász-istentiszteletet tartunk szeptember 6-án, pénteken délután 15 órakor a békásmegyeri evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező u. 12.).

Fogadóórám

minden hónap első hétfőjén tartom. Mindenkit szeretettel várok délután három órától öt óráig a Déli Egyházkerület székházában (1088 Budapest, Puskin u. 12.).
Radosné Lengyel Anna országosfeligyelő-helyettes, a Déli Egyházkerület felügyelője

FIZESSEN ELŐ

LAPUNKRA!

